

наша Ніва

П Е Р Ш А Я   Б Е Л А Р У С К А Я   Г А З Э Т А

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

Хто пераможа ў год Сабакі

2006-ты год спрыяе Каням і Сабакам.
Астролягі: будзе год пераменай.

сторонка 12

Справа Рыбакова

Засакречаныя матэрыялы.

сторонка 2

Скарбы Відзібору

Іван Кірчук адкрыв
унікальныя съпевы.

сторонка 9

ЛЮСТРА ДЗЕН

Пахаваны ў Чалюскінцах

Знойдзеныя парэшткі скапалі,
каб не зрывала плянаў
добраўпрадаванья.

Старонка 5.

БІБЛІЯТЭКА

Салодкая помста Югасі К.

Францішак Н. пра дэбютную
кніжку Югасі Каляды
«Галоўная памылка Афанасія».

Старонка 20.

ПАЛІТЫКА

Дэмакратычныя цнатліўцы

Да апошняга часу каралевай
Брытаніі магла стаць толькі
жанчына, якая захавала
цнатлівасць да шлобу... Юры
Хадык палемізуе з «Народнай
воліяй». Старонка 16.

З УСІХ СТАРОН

Як гэта было ў Эквадоры

Дэмансстрацыі прымусілі¹
прэзыдэнта пакінуць краіну.
Якая роля ЗША ў падзеях?
Аналіз Імануила Валерстайна.
Старонка 10.

СПОРТ

«Віталію» — чэмпіён

Зъмена варты ў беларускім
баскетболе. Старонка 21.

КУЛЬТУРА

Залатыя часы трэшу

Наша краіна — запаведнік
адборнага смесяця. Трэш
сёньня — ключавы беларускі
стыль. Старонка 8.

Пакрадзенае съята

«Савецкія войскі ўратавалі нас ад вынішчэння, але прынеслі нам несвабоду», — такая ацэнка 1945 году здаецца справядлівой Войцеху Ярузельскому. «Савецкая армія вызваліла Эстонію ад нацысцкай акупацыі, але пачалася новая акупацыя, наступствы якой — трагічныя для эстонскага народу», — кажа іншы вэтэрэн, прэзыдэнт Эстоніі Арнольд Руйтэль. 60-годзідзе Перамогі — нагода для ўзірання ў гісторыю. Народы Цэнтральнай Эўропы выкарыстоўваюць яе, каб нагадаць: яны былі разьмененнымі манэтамі ў гульні магутных суседзяў. Але гэта не павінна больш паўтарыцца. Акупацыі, вайны, няволя — ніколі болей. І яны дабіліся ад ЗША і Эўропы павагі да свайго бачання гісторыі. Пуцін і Лукашэнка выкарыстоўваюць юбілей у прыватных палітычных мэтах. Адзін — для апраўдання імперскіх прэтэнзій. Другі — каб узмацніць дыктатуру. А людзі ж не за дыктатуру ваявалі. Спэкулюючы Перамогай, палітыканы крадуць яе сэнс. Беларусь была кінутая Сталіным у пашчу нацыстам. У Рәсей жыцы ёсць салдата не каштавала нічога. Той, хто хавае гэту нязручную гістарычную прафіду, нічога не навучыўся і нічога ня памятае.

PHOTOWMEDIA.NET

РГА «Таварыства беларускай школы»

запрашае бацькоў вучни 8-х—10-х класаў 12-гадовай сярэдняй школы (альбо 7-х—9-х класаў 11-гадовай школы) на пыклі канфорон-
ці і сустрэч з адміністрацыяй, выкладчыкамі, вучнямі і бацькамі вуч-
няў зачыненага Нацыянальнага гуманітарнага ліцэю імя Якуба Ко-
ласа, прысьвечаных наступным тэмам:

«Што даў я чаго не дае ціперашняя реформа школы», «Як эфектыўна
падрыхтаваць й паступіць на вучобу ў беларускі і замежні ўніверсите-
тэты», «Як вучыцца й паспяхова здаваць іспыты па беларускую», «Бела-
руская ліцэйская аддакція ў мінулым і цінне».

Сустрэча будзе адбывацца ў **суботы** (7, 14, 21 і 28 траўня) — пачатак а 12-й, а таксама ў **чачвіргі** 5 і 19 траўня — пачатак у 18:30 — у памяш-
каний РГА «ТГМ імя Ф. Скарыны» (г.Менск, вул. Румянцава, 13, ст. мэтро
«Плошча Перамогі»). У дзень у сустрэчах і канфоронціях бясплатны. Рас-
клад і тэматыка канфоронцій будзе пададзены асабіна.

Кантактныя тэлефоны: (8-0172) 99-10-45 (увечары і ў выходныя), ма-
більны: 704-62-10.

«Жджом сыночкаў, усё жджом»

У пакоі Ўльяны Рыгораўны два ложкі. Адзін яе, другі —
пусты. На ім — фота сына ва-
йнічнага кітэля. Чорнай стужкі няма,
толькі бел-чырвона-белы
сцяжок намаляваны ў правым
ніжнім кутку. 7 траўня
спаўненца шэсць год з дня
выкрадання Юр'я Захаранкі.
Рэпартаж з Васілевіч
Алесія Кудрыцкага.

Васілевіч. Невялічкае па-
лескае мястечка — лічы, вёс-
ка. Драўляная хата ў канцы
ціхай вуліцы. Шэры плот. На
дрэвах ужо зывіліся пырскі
зялёнага лісці.

У парослы травой дворык
выходзіць маші Юр'я Захаранкі
ў блакітным фартуху, у барво-
вой кофіце, у чорнай хустцы з
малонкам ліловых лісточкоў.
«Дзякую, што вы прыехалі»,
— увесі час паўтарае яна не-

вялічкай групе журналісташтой,
юрыстаў ды сваякоў іншых
зьнікных, якія, як і штогод,
прыехалі яе наведаць на пра-
васлаўны Вілікідзень. «Вось,
стараё стала, з кіёчкам хаджу»,
— кажа 81-гадовая Ўльяна
Рыгораўна, павольна падымая-
ючыся па прыступках, і плача-
плача. Ульяна Рыгораўна да-
зэтуль чакае сына.

Працяг на старонцы 3.

«Жджом сыночкаў, усё жджом»

Працяг са старонкі 1.

У хаце падлога ды мэблія засланая стракатымі кілімчыкамі, паўсюль беззліч чырвоных ды аранжавых штугчак. «У нас жа сам матілаў, на кожную трэба адvezьши», — кажа яна і запраша да стала. «Стулкі стаўляйтэ, а на бухвеце чарачкі». Цярэбіць рукамі чистую насовачку, ды прыкладае яе да губ. «Жыву я адным днём. Перажыванье таёкое — вось паспрабуй. Адзін сын ляжыць у магіле, другога німа. Я ж іх глядзела, расціла, памагала ім усю жыцьнь, колькі жыла. Жджом сыночкаў, усё жджом».

«Калі Юра — на парог і я гляну, у мяне сэрца адразу разарвешца, — гаворыць яна. — Колкі я выплакала... Ён заўсёды паствукае ў акно, і ведаю, што гэта Юраў стук. А цяпер на стукае... Глядзку на фатаграфіі ды плачу. У кожнай сям'і сваё гора. Треба жыць як набяжкы».

Пакой Юр'я Захаранкі зусім маленечкі — ложак стаіць акурат ад сцінны, толькі аднаму чалавеку і легчы. Партрэты, фота, паштоўкі, юбілейныя міліцыйскія вымпэлы, яшчэ бел-чырвона-белыя. «Юра прыяджае — кажа: я ў мамы адзыхаю. Яна мне і зварыць, і пасцельку пасыце».

У пакой Ульянны Рыгораўны два ложкі. Адзін яе, другі — пусты. На ім — фота сына ва ўніформе. Чорнай стужкі німа, толькі бел-чырвона-белы сцінок намаляваны ў правым ніжнім кутку.

Пра вайну

Хустачка Ульянны Рыгораўны зьбіваеца назад, а пад ёй — белая каса, закрученая вакол галаўы. Ульянна Рыгораўна сълешна папраўляеца: «У мене косы былі чорныя, як галка, віліся!» Цяпер яны ўжо зусім сівія зрабіліся.

Муж Ульянны Рыгораўны ўжо

27 год як памёр. Таксама быў у Німеччыне, у канцлагеры. Зусім хворы дадому вярнуўся. На сцяне — фота брата Ульянны Рыгораўны, Васіля Рыгоравіча Лазарэнкі, з залатай зоркай на грудзях. «Прыбыло з хронткі, сільна ранены героя атрымаў на вайне пад Ленінградам. Танкістам працаваў, ногі пераўбіты. Ехай на матацыкле — сэрца спынілася. Два вякі нікто не жыве, усе паміраюць».

Саму Ульянну Рыгораўну на пачатку 1942 г. угналі ў Німеччыну. Там яна працавала ў рэстаране ў Кельне. «Гора і страху хапіла. Ну, рабілі, а што зробіш?» Бязьдзетная гаспаданка казала маладой Ульяніне: «Вось вайна скончыцца, мы з тобой пасдзем з цябе дадому, а потым вернемся, ты будзеш у мяне наследніца». А тая кажа: «Не, я тут жыць ня буду. Толькі дамоў».

А потым у часе авіяналету на Кельн бомбамі забіла і гаспаданню, і гаспадара, і афіцыянта, і украінку, якак таксама там працавала. Ульянна Рыгораўна выжыла, бо пашла на ваду. «Пачалі шукаць. Хазайку я пазнала — у клеткы паліто светлае, а ў Марыйкі было цёмнае — сінє з хлясцікам. На трупы нельга было паглядаць. Галава расплесканая, як дастачка. Столкі там нэрвай вытрацілі, столкі выплацілі...»

А потым Ульянна Рыгораўна трапіла ў лягер, дзе выраблялі дрот. Там яна і пазнаймілася з будучым мужам. «Мы сэздзілі з Юрам туды ў 1991 годзе, былі ў тых мясцінах, немцы запрасілі, — апавядвае яна. — Там быў яшчэ палікі, украінцы — 60 чалавек, што ўтнаў».

Вони аднадзеюю, што я Юры дажду. Можа, іх куды пазвозілі. Я ўсё думаю, што ён жывы. Ну і ва Украіне дачка сістры сэздзіла да варожынкі. Іншая жанчына варэвіла, і ей сказали: ты прыдеш дамоў, а твой сын будзе мёртвы. І так было. А на Юру — «жывы-жывы», сказаў. А праўда гэта ці кръбда...» — апускае галаву Ульянна Рыгораўна.

Пра надзею

Вольга Завадская, маці Дэмітрыя, кажа: «Матына сэрца хоць і плача, і баліць, але яно самае надзеяне ў чаканні ды пакутах». «Я думаю, што яны

«Я думаю, яны жывыя». Ульянна Захаранка.

жывыя. Людзі мне без канца так кажуць», — уздыхае Ульянна Рыгораўна. «А я таксама так думлю, — ківае Зінайды Ганчар. — Треба ж камускі тады думцаў. А то журналісты пішуть ужо пра іх пра памерлых».

«Я надзеюся, што я Юры дажду. Можа, іх куды пазвозілі. Я ўсё думаю, што ён жывы. Ну і ва Украіне дачка сістры сэздзіла да варожынкі. Іншая жанчына варэвіла, і ей сказали: ты прыдеш дамоў, а твой сын будзе мёртвы. І так было. А на Юру — «жывы-жывы», сказаў. А праўда гэта ці кръбда...» — апускае галаву Ульянна Рыгораўна.

Пра сяброў ды ўладу

Люген Захаранка, хрысьнік Ульянны Рыгораўны, кажа: «Хто быў тады сябрам, тывя і цяпер

сябры. А хто прышвартаваўся да генэральскіх лямпасаў...» «Сюдзяча часта быўшыя прыяжджаюць, вясны, кажуць, мы зь Юрам вельмі знаёмы, Юра вельмі хороши, — расказвае Ульянна Рыгораўна. — Нікога ня ўбіў, ні ў кога ня ўкрай, такі быў трудзішчы, ён і з пугутам ходзе, ён і дровы коле, ён і двор падмітае, і грубку ўмее паліці, усё ўмее... Яны прастыя хлопцы, гэта не гарэдзкі».

Віншавальная каперта-трокутнік з копій прэзыдэнцкага подпісу да Ульянны Рыгораўны яшчэ не дайшла. «А клопату? Мне іх паздраўленіні... Галоўнае, каб сказаць, куды дэлі сыночкі».

«Пабачы — анучкамі папрыкравала стулкі старыя, так і жыву. Юра кажа: «Мама, я абішыю дом, а потым прыеду»,

праверуць, скажуць: міністар на-краю. Не хачу я. Буду бедны, як усе». А той выступаў першы раз: «Абакраў МВД! Штоб над табой вароны каркалі...»

Аднак іншага разу Ульянне Рыгораўне думеацца: «Здаецца, як пахеца бы ў той Крэмль, расказаць яму ўсё, так ён і памікчыў бы».

На сцінэ ў пакой — чорнабелы фотапартрэт Юр'я Захаранкі. Знаёмыя рысы твару, тая ж лёгкая ўсмешка, якай на здымках Юр'я схаваная ў вусах. Пад партрэтам — гадзіннік. Сэкундная стрэлка паволі паўзе па крузе, рух мінутай незауважны, а гадзінная, здаецца, нерухома стаіць на месцы. Хаця з моманту зынкнення Юр'я Захаранкі яна прагарнулася ўжо больш за чатыры тысячи разоў.

СЪЦІСЛА

Вілянчэль Гварнэры ў Горадні

У Горадні знойдзена вілянчэль «Святая Тэрэза» работы прадстаўніка знакамітай італіянскай сям'і. Лічылася, што вілянчэль згубілася ў XIX ст. Экспэрт аўстрыйскага аўкцыённага дому *Dorotheum* Януш Барбароса на фатадымах пацвердзіў, што вілянчэль, які карыстаўся адзін з удзельнікаў гарадзенскага музычнага калектыву, належала Джавані Гварнэру. На корупе ёсць адпаведны надпіс з годам вырабу, 1730.

Помнік Ворліку ў Касуце

27 красавіка ў Вялейцы з нагоды 295-х угодкаў украінскай Канстытуцыі

(1710) прайшлі гістарычныя чытаніні «Вялейская земля — кальска аўтара першай украінскай Канстытуцыі гетмана Піліпа Ворліка». На чытанінках слухалі даклады айчынных і ўкраінскіх гісторыкіў. Зь вітаннем выступіў дарадца пасла Украіны сп. Казлоўскі. У часе чытаніння паведамілі, што да 2007 г. у Касуце (Вялейчына), на Ворлікавай радзіме, паставяць помнік.

Свае расстрэльвалі сваіх

У гады Другой сусветнай вайны 954 тыс. савецкіх вайсковіцў былі расстрэльванныя сваімі аўтавінчанын ў базылавіццаў й за розныя праступкі — заявіў прэзыдент Міжнароднага

фонду «Дэмакратыя», акадэмік Аляксандар Якаўлев. Расстрэлы былі звязлай реччу. «Я прыехаў на фронц, а там камісар батальёну інструктуе: калі вы кажаце «У атаку», я яны не ўстаюць — выстралі ў любога, забі — і тут жа падымуцца».

А.Руйтэль: мянэ павінны зразумець

Прэзыдэнты Эстоніі і Літвы адмовіліся ехані на 60-гадзіннікі Перамогі ў Москву. Кіраўнік Эстоніі Арнольд Руйтэль у інтэрвю ВВС патлумачыў пазыцыю: «Так, савецкая армія вызваліла Эстонію ад нацысцкай акупациі, але началася новая акупациі, наступствы якой — вельмі трагічныя для эстонскага народа. Мы спрацілі кожнага пятага-шостага». «Калі расейскі народ будзе

ведаць усю гістарычную праіду, ён мяне зразумеет», — мяркве прэзыдэнт краіны Эўракамісар Гюнгер Фэргоўтэн таксама паклала Москву напрасці прабачальня за акупацию Балты.

Юшчанка супраць двайных стандартуў

8 траўня падчас супрэсіі ў Москве на саміце СНД з прэзыдэнтам Беларусі Віктаром Юшчанкам амбяркую інцыдэнт з затрыманымі 26 красавікамі ў Менску пяцьцю грамадзянамі Украіны. Прэзыдэнт ўсю звязаў у сераду ў Сімферопалі. «Я не хачу бы, каб інцыдэнт звяняніў нашы стасункі з братнім беларускім народам», — зазначыў В.Юшчанка, але звязаўшы ўгуці на факт двайных стандартуў у дачыненні да затрыманых грамадзян Расеі і Украіны.

Тым часам Адміністрацыя беларускага прэзыдэнта заявила, што нікакі супрэсіі Юшчанкі і Лукашэнкі 8 траўня «пакуль не плянуецца».

Другая ліквідацыя «філяматаў»

4 траўня Вярхоўны суд прыняў раптэнне аб закрыцці «Гаварыства філяматаў». Пазоў падаў Міністэрства «Філяматам» паставілі ў віну тое, што лягася і залезлася яны бралі ў міжнародных канфэрэнцыях, прысьвечаных працэсу ўкраінізацыі і пэрспектыўам Беларусі ў аўтадзінай Эўропе. Гэта выхадзіць за межы гістарычнай наўкі і таму «супірэчыць статуту арганізацыі». Першых філяматаў разагнаў у 1823 г. цар.

Паспрачаемся з Канадай

За права выхаду ў Сусветную групу тэніснага Кубку Дэвіса супернікам зборнай Беларусі будзе каманда Канады. Матчы пройдуць 23—25 верасня за ажынам. Усе патэнцыйныя супернікі беларусаў маюць славянскі прозвішчы: Франк Данічвіч, Эндрю Пятроўскі, Дэніэл Нестар, Пітэр Палянскі, Эрык Хвойка, П'ер Дзюкло-Людовіч.

Стайка паніжана

3 5 траўня на адзін працэсны пункт панізілася стайка рэфінансавальнай Нацбанку, да 14% гадавых. З пачатку году гэта трэцяе паніжэнне стаўкі.

АГ, СМ; proua.com, interfax.by

«Рэвалюцыя — гэта вельмі простая рэч»

Адзін з былых лідэрэў польскай «Салідарнасці» даў беларускім журналістам урок на тэму палітычнага аптымізму. Піша Віталь Тарас.

A black and white portrait of a man with dark hair and a well-groomed beard. He is looking slightly to his left with a thoughtful expression. His right hand is resting against his chin, with his fingers partially hidden by his beard.

Вышэйшая школа гуманітарных навук і журналистикі ў Познані — адзін з наўпесцяў сымбалу замен, што адбываюцца ў Польшчы. Па дакументы на Эўрапаўзыву польская эканоміка пачаўшася ўсе больш

З Буйкам давалося спаткаца ўдзельнікам канфэрэнцыі «Журналисты па-за ізаляцыі», што працяла нядайшы ў Познані ў Вітебшчынай школе журналісты.

Кольські вельмі багатихлю-
тів, які йміджі висі відь аточній
мисляна прадукції папулярнимі в
үсій новай Ізропе.

дзей, якай імківна расла ў апошнія 10—15 гадоў, начала ператварацца ў якасць. У Познані, славутай на ўесь свет ашчаднасцю і ніжэйкай прагматычнасцю, знайшоўся мэдназят, які вылучыў немалыя грошы на пабудову школы гуманітарных наўук.

Дарчы, наведнікі з Беларусі ад-
зывы звінуралі ўбагу на россыпі інтар-
'ерау ў школе — у выглядзе хара-
ктернага палос, знамея стыль... Сап-
рауды, інтар'ер расцьліваў Ленік
Тарасевич — адзін з найбольш па-
пулярных мастакоў сучаснай
Польшчы.

За тры месяцы
да рэвалюцыі

чанье трэба плаць. Аднак прафэсія журналіста карыстаеца попытам, а значыць, гарантую кавалак хлеба тым, хто ёй сенёны навучаеца. Нягледзічы на тое што журналістыка выкладаеца і ў дзяржаўных універсытатах — у тым ліку ў Познанскім імя Міцкевіча, — «крызісу перавытворчасці» журналістаў у Польшчы няма.

Помнікі стагодзьдзя

І япчэ некалькі слоў пра сымбалі. Усяго за нейкую сотню метраў ад школы журналісту — Цытадэль, дзе пахаваныя жаўнеры дзівных сусветных войнай: польскія, брытанскія, савецкія, а таксама мірныя жыхары — ахвяры гітлераўскага генацыду. Пахаваныя тут і некалькі юнакоў-пазнанякаў, якія са зброяй у руках выступілі супраць савецкіх акупантў у 1946-м... Усе магілы ў тым ліку і з паганскіх часоў па верасні па гомінаці

піцькансовими зорками на помінках, адноська добра дагдеджаны.

А прикладна за клямэтар стаіць помін змагарами з камунізмом. У самым цэнтры гораду высяцца манументальныя крыжы ў памяць аб выпустеленны рабочых Познані ў 1956-м — адным з першых падобных пратестаў пасля вайны. Пра-

ТЭСТ ГАДЫ ОЫУ КРЫВАВА НАД

Мытнік-падпольшчык
У верасень будзе адзначацца 25 гадоў утварэння руху «Салідарнасць», які страйкамі ды масавымі акцыямі пратэстую вымусіў камуністычны ўрал сесій за стол перамоў.

Рэвалюцыі
адбываюцца
імкліва, а
высьпяваць яны
могуць гадамі.

ЗЬБІГНЕЎ БУЯК
(справа) зь Лехам
Валэнсам і Віктарам
Юшчанкам у Кіеве,
падчас Аранжавай
рэвалюцыі.

піцьдзясят. Што чэскі народ абалванены камуністичнай пропагандай і дзесяцігоддзямі маны. Што выбарцы холпенес апатый і не даваюць апазыціі. Што апазыція раздробленая, яс лідэры ня могуць пазумеца паміж сабой з прычыны асабістых амбій і карысцільных памкненняў. Што інтэлігэнцыя забылася на сваю вясакародную місію і займаеца прыстасаванствам. Што ваш яны могуць гадамі. І тут агромістая роля, на думку Буяка, належаць незалежнай прэсе і слову праўды, якое здолнынесці ва ўмовах недэмакратычнага рэжыму толькі журналісты. Ня траба думашь, што калі сёньня ў незалежных падпольных газетах німа масавых накладаў, значыць справа безнадейная.

Падпольная газета, якую випус-

и занімцаца прыгасаньтам. Што
молодзь у месе сваёй марыць толькі
аб тым, каб зъехаць за мяжу.

Альтэрнатыүнүү цэнтэр

Паводзе слоў Буяка, для яго і ягоных паплечнічай было відзначана што сгуцяцца ў Чэхіі зъмлілася на парапаунаныі з нядзядын мінультым людзі на вуліцах паводзілі сябрамі інакш чым раней, пачалі менцы бацьца паліціі і ўладай. І сама дзінёва — камлі чэскім дысындантам пра гэта гаварылі, яны згаджаліся ўтры, што змены спаразду альбываша, але... не моглі ці не хапеці гэтыя змены паверсыць.

Ревалоць, паводле Буяка, — гэта вельмі простая рэч. Гэта пакавалі падзеі ў ПНР і ЧССР у 1989-м і нядзяйшы падзеі ў Грузіі ці Кыргызстане, дзе ўсе ўзданыя структуры абарынены літаральнаў «лічныя гадзіны». Але ж асабліва пакавалі зальнімі і важкімі для разумення на Буйк лічбы апошніх падзеяў наўвіта ў Украіне. Бо адной тады

навтів від України. Воно діє тільки змінами настрою у грамадстві (якщо якісно можуть адьмиць спонтанна цілком незалежна від пам'яті народу улади ці апазиції) недостатково. Важко, щоб існував моніторинг альтернативного центру, вакол якого є вирошені моменти маглі з бургаса відповідно до революційних сил і на борту якого мог бути перейсік бюрократичного апарату, у тим ліку сілових структур. Роль такого центру в Україні відівочна альбо вибирається чи штаб Ющенка. Калі такога центральна альбо іх некалькі, главами структур звичайно зважають чища — на чин яким були Канечників, на думку Буяка, і їхні відповідники відомими земляками.

Зразумець беларускае

грамадзтва

Адной зъмены
настрой у
грамадзве для
рэвалюцыі
недастаткована.
Важна, каб існаваў
моцны
злы тэрнітатычны

альтэрнатынуы
цэнтар, вакол
якога ў
вырашальны
момант маглі б
згуртаваца
рэвалюцыйная
сілы і на бок
якога мог бы
перайсьці
бюрократычны
апарат і сілавыя
структурлы.

ЗЫБГНЕУ БҮЯК
(нар. 29 лістапада
1954 г. у Лагушнене,
Сынгентакшысък
ваводства) —
сузаснавальнік
«Салідарнасыці». Дэяч
падполія, у 1986 г. быў
арыштаваны на тры
месяцы. Удзельнік
круглага стала
«Салідарнасыці»,
прадстаўнік
камуністычных уладаў
Польшчы, ад 1992 —
віце-прэзыдэнт Унії
Працы; у 1990—1991 —
прэзыдэнт Фундацыі імя
Сынцьлана Батуры.

Юлія Дардзікевич

Варвашэні, 8 будзе бараніцца

ЖРЭА Савецкага раёну Менску прапанавала Партыі БНФ і ГА «БНФ «Адрэжненне» «добраахвотна ва ўстаноўленым парадку» пакінучь да 15 траўня памішканьне по вул. Варвашэні, 8. Калі БНФ на выездзе сам, ЖРЭА пагражасе звярнуща ў гаспадарчы суд і арганізація прымусава высыленне.

БНФ арандуе сядзібу з 1992 г. Апошні раз дамова пра арэнду памішканьня была падпісаная ў 2002 г. і з того часу абнаўлялася, апошні раз на пачатку году. Але цяпер камунікацыйныя службы лічыць неабходным размысціць тут «дзяржаўную службу», у аднабаковым парадку скасаваўшы дамову арэнды.

ПБНФ суду не байша і збіраецца бараніцца да апошніга. Яна мяркую арганізація грамадскі пратест, узяўшы за ўзор аналігічную ситуацыю з ГА «Таварыства беларускай мовы». Увесні 2003 г. ТВМ пагражала высыленне, і збор подпісаў на ўсей краіне дазволіў арганізацыі выстаіць. Сядзіба на Варвашэні — месца знакавае: гістарычнае на толькі для партыі, але і для ўсяго грамадзіва, таму І.Івашкевіч спадзяеца на масавую падтрымку грамадзкасці.

АШ

Месца, дзе былі знайдзены парэшткі.

Станцыя метро «Парк Чалюскінцаў».

Помнік на брацкай магіле ваеннаапалонных.

Дзіцячая чыгуночка.

быць афіцыйны зварт ад той будаўнічай арганізацыі, якая знайшла пахаванье.

Начальнік упраўлення па ўшанаванні паміяці пры Міністэрстве абароны, ёсць інспэктэры Менгарыканкаму па ахове гісторыка-культурнай спадчыны. Ях паракамэндавала звярнуща туды і нават сама тэлефанавала ў Міністэрства абароны. Мне сказали, што павінен

адкладна разъбірацца».

Тым часам некалькі дзён работнікі марна чакалі спэцыялісту-археолягу, пасля чаго паразшткі закапалі, а кабель правялі крыху ўбаку. Рабочыя, якіх парадкуюць брацкую магілу, пра знайдзене пахаванне гаварыць на хоціць. Выглядзе, што будаўнік проста вырашылі замоўчаваць скутаццю, каб не нажыць сабе лішніх проблем напярэдадні 9 траўня. Як жа — сарваць пляны добраупадржаваньня?

З Рагачоўскага краја, што цяпер МГА «Гісторыка» рыхтуе заму ў пракуратуру: разъбірацца са знайдзенымі чалавечымі пахаваньямі — іх кампэтэнцыя.

Аркадзь Шанскі

СЪЦІСЛА

Іран «зажаў» гроши

Іранская кампанія «Кейсан» адмовілася даваць гроши на будаўніцтва ў Шклове заводу па вытворчасці газетніх паперы. Беларускі бок съпешна ўносіць у праект карэктывы. Замест 200 тыс. тон паперы штогод у Шклове будуть вырабляць толькі 40 тыс. У выніку реалізацыя праекту будзе каштаваць не \$400 млн, а 96 млн. Збудаваць завод маюць за два з паловай гады.

Мода пад кантролем

На віцебскім ААТ «Кім» («Кісіська індустрыя

моды») уводзіцца «златая акцыя». Доля дзяржавы ў статутным фонве будзе павышана з 57,6% да 99,5%. Апошнім часам фабрыка зазнала значных фінансавых цяжкасці, і можа выплаціць падаткі, падаючы аб'ёмы вытворчасці. Заснаванае ў 1931 г. прадпрыемства вырабляе панчохі, шкарпеткі, бялізуны ды верхні трыйкатаў.

Нацыяналізаціі — бой!

Акцыянэры ААТ «Лікафарба» супраціўлююцца нацыяналізацыі

прадпрыемства. Дзяржава пажадала павялічыць свою долю ў статутным фонве «Лікафарбы» з 25% да 99,8%, а ўзамен інвеставаць гроши ў рэканструкцыю вытворчасці. Але праз то, што павелічынне дзяржаўнай долі пагражасе зыніці кошт акцый амаль да нуля, акцыянэры прагаласавалі супраць. Ды ў дзяржавы застаўся кошыр — права «златай акцыі», якую, як мяркуюцца, неўзабаве ўвядзецца на «Лікафарбу».

Колькі каштую не памерці з голаду

Урад зацвердзіў бюджэт

пражытакага мінімуму. У сярдзіні на чалавека БПМ складзе 139 230 руб. Найбольш грошай патрарабуюць дзесін ад 3 да 16 год — кошт іх спажывецкага кошыку 151 тыс. 980 руб. Для людзей працоўнага ўзросту БПМ вызначылі ў памеры 151 690 руб., а пэнсіянэрам прапанавана выкручвацца на 121 570 руб.

Бутэлькі — на пераапрацоўку

Аўстрыйская фірма «РэПляс-М» рыхтуе да ўводу ў дзясяніе ў Магілёве лінію па пераапрацоўцы

пластыковых бутэлек. Інвэстыцыі ў праект складаюць \$2,5 млн. Магутнасць дазволіць пераапрацоўваць 8 тыс. тон ПЭТ-бутэлек у год. Заснавальнікі фірмы прызнаюць, што самас складанае — наладзіць збор бутэлек. Паводле ацнак спэцыялістаў, у краіне штогод назапашваецца да 25 тыс. тон адходаў ПЭТ-суванін.

Эўразіяз падвёў вынікі

ЭЗ падсумаваў вынікі пашырэння на ўсход, якое адбылося год таму. Рост эканомік дзесьці

новых сяброў Эўразіязу сёлета склаў 5% супраць 3,7% летас. Яны ўнеслы ў адзіны бюджет калі 3,2 млрд ёура, а атрымалі зь яго 6 млрд. Для пятнаццаці старых сяброў ЭЗ пашырэнне прынесла рост ВНП на 0,7%.

АК, АФН,
Інтэрфакс

КУРСЫ ВАЛЮТ

на 5 траўня:

- 1 амэрыканскі далаў — 2 151 рубель.
- 1 ўзра — 2 785,33 рубля.
- 1 латвійскі літ — 4 001,86.
- 1 літоўскі літ — 806,52.
- 1 польскі злоты — 657,82.
- 1 расейскі рубель — 77,40.
- 1 украінскія гривны — 429,34.

Паводле
Нацбанку

Журналісты на Гарадзеншчыне былі самыімі свабодныі, сёньня іх уціскаюць наймацней

У Горадні адбылося ўручэння ганаровага дыплёму імя Ігара Герменчука. Першым ляўрэатам стала рэдактарка газеты «Биржа информации» Алены Раубецкай.

У Сусветны дзень свабоды друку, 3 траўня, кірауніцтва Беларускай асацыяцыі журналістаў прыхехала ў Горадню. Як сказала старшыня арганізацыі Жанна Літвіна, звязаныя на ўмовы працы мясцовых журналістаў не дзяржайных выдаваньняў, сабры прайўлення хацелі прадамантраваць сваю салідарнасць: «Мы разам, мы побач!».

БАЖ выдаў заяву за нагоды Сусветнага дня свабоды друку, яна якраз прысьвежана становішчу на Гарадзеншчыне, якая названа «тэрторыяй рызык для незалежных журналістаў».

Дыплём «За адданасць прынцыпамі свабоды слова» імя галоўнага рэдактара газеты «Свобода» і часопісу «Кур’ер» Ігара Герменчука, які памёр тры гады таму, заснавалі сумесна нарвэскі «Дом правой чалавека» і ПЭН-клуб. Праўленыне БАЖ вырасціла аздначыць ім Алену Раубецкую. Летасць суд пакары яе штрафам за съмеву публікацыю наконт абвешчанага Лукашэнкам рэфэрэндуму. Неўзабаве Міністэрства інфармацыі прымынила выхад «Биржи информации» на тры месцы. Калі тэрмін скончыўся, усе беларускія друкарні атрымалі загад не друкаваць газету. Сёньня журналісты выпускаюць інтэрнэт-сторонку, сама газета не выходитзі амаль паўгоду і наўрад ці адновіца да восенні.

«За адданасць прафесіі» — такімі дыплёмамі БАЖ былі ўзнагароджаны Натальля Макушына з «Биржи информации», Андрэй Пачобут, які працаў для інтэрнэт-сайту «Газета «Пагоні», а ціпер будзе рэдактар від «Magazyn Polski», Аліна Суравец з «Новоі газеты Сморгоні» і Андрэй Шантарович, які выдае «Местную газету» ў Ваўкавыску.

На сустэрэны ўспамінали «Свабоду» Ігара Герменчука, які ўмёў знайсці інфармацыю, якой ня меў ніхто іншы. Гаварыў таксама пра тое, што на Гарадзеншчыне заўжды незалежная журналістка была разьвіта найболей у парайніні з іншымі мясцінамі, таму і пераслед сёньня найбольші мностві менавіта тут. Мы друкуем выпрынкі з выказваннямі гарадзенскіх рэдактараў, якія звязаюцца сібрамі БАЖ.

А.Шантарович («Местная газета»): «Можа быць, усё ж мае сэнс размаўляць з суседнімі краінамі, каб ствараць газеты і выпускаць іх на тэрыторыі Беларусі нейкімі шляхамі?.. Карабея, калі я ў Беларусі не могу атрымца «да», апроц як у адміністрацыі презыдэнта, дык траба шукаць гэты «да» дзесяці ў замежжы, прычым не ў тих краінах, якія ад нас далёка і дзе нас на ведаюць, а бліжэй, там, дзе нам спа-чуваюць».

М.Маркевіч («День»): «У

гэты дзень тут у Горадні мы не на словах, а практычна бачым, што мы не адны, што нас многа, што наша справа слушна. Што нас падтрымлівае цэлы съvet і тыя каштоўнасці, якія вызнаём мы, звязаючыя падмуркам для ўсёй цывілізацыі».

А.Раубецкая («Биржа информации»): «Я хачу сказаць аб двух момантах... Нас чакаюць паўтара году інтэнсіўнай працы ў абсцялота невыношных умовах. Магчыма, нам трэба ціпер сабраць у нейкую інфармацыйную базу тых газет, якія яшчэ на страцілі сваёй ліцензіі. Вы выдатна разумееце, што такое мясцовая прэса і наколькі яна бліжэйшая людзям, чым цэнтральныя газеты. І хоць невільнікі накладамі трэба паспрабаваць адрадзіць гэтыя газеты, звязаць магчымасць, каб малыя рэгіянальныя выданні існавалі, бо яны рабілі сваю вялікую справу».

Мне вельмі хочацца, каб мы быўлі падрэхтаваны да новай палітычнай сітуацыі, каб у нас потым не было нікай блокіроўкі тэатральнай дзяржаўнай прэсы. У нас павінна быць гатовая такая заканадаўчая база, якая датычыць «чацьвёртага улады». Я хачу, каб мы быўлі гатовы да таго, што гэтыя перамены могуць настаяць — і з нашай дапамогай, і з Божай — у любы момант».

Сяргей Максімовіч, Горадня

АЛЕНА РАУБЕЦКАЯ стала першай ляўрэаткай ганаровага дыплёма імя Ігара Герменчука.

25 красавіка ў Магілёве пачаўся судовы працэс у справе **маладафронтнага Сяржка Нягінія**, аўбівачанага ў распаўсюдзе друкаваных матэрыялаў, якія ганьбяць дзяржавы і лад, а таксама ў дробным хуліганстве і супраціве міліцыянтам. Яго затрымалі 23 красавіка ўвечеры: у хлопчыка прыўвялі пакет, з якога пасыпалися на трапат калі 300 асобнікай розныя дамарычныя газет, што й прыцягнула ўвагу міліцэйцаў патруля.

М.Маркевіч («День»): «У

26 красавіка выкладзілі ў абласную прокуратуру ў прымусі падтлумачыны па скары намесніка міністра па падатках і борах Васіля Каменкі. Ен лічыць, што журналістка ў артыкуле «Праверкі ў падатковай» («Народная газета»), 5 красавіка 2005 г.) раскрыла таямніцу патярпідняга следства. Журналістка растлумачыла, што карыстаўлася адкрытых крыніцами.

У Менску падчас Чарнобыльскай акцыі 14-гадовому школьніку **Данілу Барысевічу**, актыўністу незарэгістраванай арганізацыі «Зубр», пашкодзілі звягніць на руці.

27 красавіка асуджаны ўздельнікі Чарнобыльскай акцыі — грамадзінне Украіны: **Андрэй Бакач** — на 15 сутак, **Аляксандар Машлай**, **Андрэй Грымалюк** і **дзялупат Луцкага гарсавета Ігар Гузь** — на 10 сутак кожны, **Аляксей Панасюк** — на 9 сутак. 10 сутак арышту прытрымала карабелон-дэнт часопісу «Русский Newsweek» **Аляксей Амётаў**, 8 сутак — журналіст газеты «Московскія комсомолцы» **Міхаіл Раманав**. На суды дасуджаніцца ўзыходу не пускалі дыплімату, пашучоўшы гэтым Венскую канвенцыю аб консультскіх адносінах ад 1963 г. 30 красавіка пасяльна ўмядзленыя расейскіх дыплімату асуджаны грамадзінне Расейскай пасыльніцтвы і вывезены на родіму.

«**Маладафронтнага**» **Кірыла Шымановіч** і **Алег Гнедчык** атрымалі 27 красавіка за Чарнобыльскую акцыю па 10 сутак арышту. На столкы ж быў асуджаны кіраіт БПС **Сяргей Вісоцкі**, а таксама **Мікіта Дзядзюшка** і **Анатоль Бякасаў**. Асуджанага па той самай справе **Сяргея Лісічонка** ў ноч на 1 траўня даставілі са спецрэймінку ў інфекцыйную бальніцу.

З актыўістамі Свабоднага прафсаюзу мітапілісту **У.Ле** (Г. Баран, Аршанская акцыя), прэвінчану затрымалі **Зымітра Салаўёва**, сябра БСДП **Паўла Вусава**, сябра АГП **Уладзімера Шанца**. Затрыманых адпусцілі праз некалькі гадзін, не складаючы пратаколу.

Студэнтку **Аксану Цімчанку** і кірауніцкага арганізацыі «Сузор’е» **Зымітра Шыманскага** затрымалі ў Берасці 26 красавіка падчас акцыі «Свячэцца памяць»: яны раздзялалі ўлёткі з інфармацыяй пры выніку Чарнобыльскай катастрофы. На дэчыні склалі пратакол за незаконнае распаўсюджванье друкаванай прадукцыі.

Гарадзенскую журналістку **Ірыну Чарнікую** атрымалі 26 красавіка падчас акцыі «Свячэцца памяць»: яны раздзялалі ўлёткі з інфармацыяй пры выніку Чарнобыльскай катастрофы. На дэчыні склалі пратакол за незаконнае распаўсюджванье друкаванай прадукцыі.

яго адміністрацыяй: заробкі выплачваюцца на двойчы ў месяц, як напісаны ў контракце, а толькі адзін раз. Паколькі адміністрацыя адмовілася плаціць работнікам кампэнсациі, яны падрэхтавалі заявы ў суд.

Першы доляп затрыманага **Андрэя Клімава** адбыўся 27 красавіка. Клімав адмовіўся даваць паказаніны, заявіўшы, што не давярае съедчаму лічыць доляп бессэнсіўным. 29 красавіка Клімаву прад’явілі аўбівнаўчанье за арганізацыю акцыі 25 сакавіка. Паводле рашэння праўліні, ён застанецца за кратамі сама меней да 22 чэрвеня.

Палітычнаўлены **Валер Леванеўскі**, які стала вядома 28 красавіка, пачаў чытаць лекцыі па юрдычнай тематыцы і пытаннях прававай дзеяйсціўнай вязыні калені №22 у Іацэнціўскім раёне, дзе адбывае пакаранне.

Падчас распаўсюду незарэгістраванай газеты «Выбар» у Магілеве 27 красавіка затрыманы актыўіст «Зубра» **Яўген Суворав**, **Мікалай Ільін** і **Ганна Петракевіч** — на іх склалі пратаколы за распаўсюджванье друкаванай падаруцькі без выходных звестак. Непадалеку Ганні Петракевіч пастаўілі на ўлік у інспекцыі па справах непаўнагодных і праўлялі ёй «прафіляктичную гутарку».

28 красавіка бліжэй забітай журналісткі Венскай Чаркасавай атрымалі пастанову менскай праўкіраратуры ад 18 красавіка, згодна з якой зь яе сына **Антонам Філімонавым** ды айчымом **Уладзімерам Мялешкі** звяятыя пададзеныні «праз адсунтасць у інфекцыйную бальніцу».

Сыны **Міхаіла Марыніча** 28 красавіка накіравалі ў праўкіраратуру Беларусі скагу на адміністрацыю Араншанскага калені: яны лічыць, што там хняга бацьку спрабавалі забіць і таму наўмысна не давалі яму лекаў на падаруднінную інсульту».

У актыўісткі АГП **Марыны Багдановіч** 28 красавіка апісалі маёмасць без узделу паняткі: яна

адсунутасць у інфекцыйную бальніцу 28 красавіка актыўісты «Зубра» вывесьлі расцягнуць на мосьце над шашой Менск—Масква. Міліцыяны затрымалі на 15 хвілін журналіста газеты **Аляксандра Абрамовіча**, які фатаграфаваў падзею. Суд над рэдактарам газеты **Анатолем Букасам** пачаўся 29 красавіка: яго вінаваць у паклекі і абразе рэдактара газеты Барысавскага гарвыканкаму «Адзінства» Веры Пратасеевіч.

Адміністрацыйная камісія пры Наваполацкім гарвыканкамам 28 красавіка разглядала справу затрыманага падчас распаўсюду студэнткага блюзету студэнта Палацінскага дзяржаўнага ўніверсітэту **Алега Вяжэвіча**. Хлопца апраўдалі «праз адсунтасць складу правапарушэнні», і канфіскаваныя асобнікі пастаўлені вярнуць уладальніку.

Менская гарадзіцкая ўлады адмовіў прафсаюзу **РЕПАМ** у арганізацыі 1 траўня шэсцьця па праспэкце Скарны і мітыгу на Каstryчніцкай плошчы. Афіцыйнай падставай для адмовы стала спазыненне з зялукай: чыноўнікі гарвыканкі мажуць, што яна паступіла да іх 19 красавіка — менш чым за 15 дзён да мерапрыемства. Профсаюзны актыўіст гавораць, што падавалі зялуку 15 красавіка.

У Гомелі 1 траўня прывэнтуўнай затрыманы **Ю.Актыўіст** у маладэйскай арганізацыі, які меліся раздаваць мініакам цукеркі «Лімонныя» і «Лімонныкі». У затрыманых адабралі партрэты Лукашэнка, купленыя ў кнігарні, і адлусцілі, не складаючы пратакол.

1—2 траўня адбылася акцыя Беларускай хрысціянскай дэмакратыі — віншаваны на Вялікдзень. У сціпе віншаваныя было 70 чалавек — гэта беларуская эліта, народная пісменніці, патрыяты, акаадэмікі, наўкоўнікі, палітыкі, кандыдаты ў прэзыдэнты, грамадзкія дзеячы. Сэнс акцыі — прэзантация ідэі хрысціянскай дэмакратыі. Сярод падарункаў былі музычныя дыскі з хрысціянскімі сілівралі, праграмка хрысціянскай дэмакратыі. Затрыманыя ня было.

АШ

Археолягі ў Слуцку

Слуцак працягваў рыхтаванца да «Дажына». Цяпер горад выглядае нібы пасыя вайны — усё перарыта. Шмат земляных работ праводзіцца ў гістарычных месцах.

На насядэнні штабу па праіздзені сяята выносілася прапанова, каб у такіх выпадках у работах бралі ўдзел спэцыялісты па археалёгі, але на справе выходзіць іншак. І шмат знаходак, магчымы, так і на дойдзе да вучоных ды спэцыялістаў.

Так, напрыклад, адзін рабочы апаявідаў, што ў ходзе раскопак натрапілі на колішнія месца знаходжання майсторін. Але рэшткі скуранных ды жалезных вырабаў не падаліся рабочым каптоўнымі. У выніку знаходка была закапана назад у глебу. Гэты выпадак быў апісаны ў мясцовай газэце «Інфакур’ер». Шмат народу цяперакішчыре на раскопках рэчышча Случы. Хтосьці здабываю добрую глебу для расады, а хтосьці марыць знайсці радзіўскі скарб.

Аднаму хлонцу пацнасаццаў знайсці старожытную сярэбраную манету. Які лёс чакае гэтую знаходку? Спачатку хлонец хацеў як прадаць, але цяпер плянуе пераплавіць яе на ланцук ці пярсыёнак.

Прыгадваецца выпадак, пачуты мною ў сямідзесятых ад аднаго сына вайскоўца. Пры грабарскіх работах салдаты будагу знайшли драўлюную скрыню. У ёй сядро некаторых спараҳнельных речак знаходзілася некалькі слуцкіх пасоў. Тады існавала палітыка пасыльца служжыць у войска далей ад радзімы.

Магчымы, тыя хлонцы і ня ведалі пра каштоўнасць сваёй знаходкі, таму яны знайшли ёй ужываныне, выхадзічы са сваіх патэрб, — разрэзали пасоў на ачунцы для боткі. Калі гэта выявілі камандзіры, цэлых знаходак не засталося. Кавалкі пазабіралі афіцэры сабе на сувязні.

Вось і цяпер пі захоча які чыноўнік прынесьць работы ды выбіваница з графіку ў выпадку якой знаходкі? Пры раскопках пад п'едестал для помніка Леніну былі знайдзены чалавечыя чарапы. Аб знаходцы паведамілі не будаўнікі, а хлагчукі, якія гулялі на месцы раскопак.

Сяржук Кут, Слуцак

Стракаты Першамай у Бабруйску

Раніцай 1 мая на галоўнай плошчы гораду адбываўся мітынг працдаўнікоў працоўных калектывau з ускладненнем кветак да помніка праўадыру. Пасыя абеду праўлаўнай вернікі з ліку мітынгоўцаў маглі далучыцца да хроснага ходу на шляху да капілицы ў гонар іконы Божай маці «Усіх смуткуючых радасць» на Менскіх могілках. У свой час будаўніцтва капілицы было забаронена быўлым «сырвоўным мэрм» Уладзімерам Раманоўскім. Побач у піку гэтай будоўлі з пейкі месец уз्लёсся помнік савецкаму салдату на кані, што забівае пікаю зъмею. Помнік народзе празвалі «канём Раманоўскага».

ГАРАДЗЕНСКІЯ БАЙКЕРЫ адкрылы сезон. 1 траўня троі сотні аматараў хуткае й гучнае ўзды на матацыклах праехалі па вуліцах Горадні.

Увечары таго ж дня ў Палацы мастацтваў адбыўся міжканфесійны велікодны канцэрт, арганізаваны каталіцкай парафіяй Бабруйску, дабрачыннай арганізацыяй «Крыніца жыцця» і рухам «One Way».

Міліцыянэр-пушкавод

У лістападзе Бабруйская пушкавафабрыка перайшла ў прыватных рукі. Гаспадаром стаў былы супрацоўнік міліцыі Леван Агаджані. Адной з умоў прадажу было захаваннне колькасці працоўных месцаў. Але за падвой на фабрыцы ня толькі не скарацілі ніводнага чалавека, але і забясьпечылі працай дадаткова 110. Узраслі і заробкі: сядзіня зарплаты на прадпрыемстве складае 320 тысяч рублёў, а ў часы, калі пушкавафабрыка была дзяржаўнай, людзі атрымлівалі зарплату 120—130 тысяч, прычым часцей за ўсё яна выдавалася натурай — якімі.

Надзея Лісоўская, Бабруйск

Адноўлены «Заклік»

Пасыя трохгадовага перапынку аднавіўся выхад касцюковіцкага інфармацыйнага бюлетэню «Заклік», выдаванага актыўістамі БНФ. Выданынія яшчэ даўняе дзялкі да вядучых газэт краіны, але для праўнікіў Касцюковіч — гэта немалое дасягненне.

Андрэй Пархоменка, Крычаў

Афрыканскі футбол у Горках

У Горках адбываўся другі міжнародны турнір па міні-футболе на Кубак Садружнасці, заснаваны год таму эгіпцкімі студэнтамі. Селегта ў турніры ўзялі ўдзел 20 камандаў. У

фінальным матчы каманда зоштага зірнага факультetu Беларускай сельскагасакадэміі выйгравала па пэнальті ў зборнай ніегрыскіх студэнтаў. Апошнія, нядыўна прыехаўшы ў акадэмію, арганізвалі футбольную каманду, якая рэгулярна трэніруеца на стадыёне БДСГА. Шмат хто з ніегрыцаў разычівае трапіць у беларускую футбольную клубы, для чаго нядыўна згуляць таварыскі матч у Магілёве з клубам вышэйшай лигі «Дніпро-Трансман».

Эдуард Брокараў, Горкі

Усе ёк заўсёды

На першамайскім мітынгу ў горадзе над Нёманам было ўсіх патроху — ад шніераў да пэнсіянэраў. Прыцігвалі ўвагу паветраныя балёнкі, якія калыхаліся над натоўпам. Чырвоныя і зялёныя балёнкі, найбольшыя памерам, трымаліся на нітцы вышэй за іншыя.

Шмат было міліцыі, якая шыльдна абступіла плюшчу Леніна і сачыла за перамяшчэннем людзей. У цэнтры не зацікайленасці былі лідёры мясцовай апазыцыі. Дэпутат гарадзкога савету Сяргей Антусевіч пажартаваў, што «бяз нас ім работы не будзе». Гучалі промавы. Кіраўнік абласнай трафасаноўнай арганізацыі радасна паведаміў, што народ пягнецца да сваіх абаронцаў-трафасанозаў, а яны разам з дзяржорганамі пільна сочанць за захаваннем працаўніцтва на рабочага люда. Прадстаўнік працоўнай дынастыі распавеў аб сваіх дасягненнях і падзякаваў уладзе за магчымасць працягваць заводскую справу дзеца і прадзеда. Чытаў рабочы з паперкі, таму збіваўся, бо сустракаліся незнаймёныя словаў,

падабраныя невядомымі сцірчайтэрам.

Гэтым разам абышліся бяз пэсція кален. Да съедання людзі растлумачылі, што раганыне абр першамайскім мітынгу было прынятае ў апошнюю хвіліну. Улада ўсё вагалася: сцягівакаў ці не? А рагам апазыцыя выкіне якое каленіца?

Пагаварылі і разыпшліся. З дынамікай бадзёра гучалі расейскамоўныя мэледыі. Пасейскому прамаўлялі і выступоўцы. Усё як заўсёды. Відаць, усе лепшыя сілы будуць кінуты на арганізацыю сцяга 9-га мая. Будзе багата словаў на адрас ветэранаў вайны, купку якіх праўядуць па галоўных вуліцах.

Антон Лабовіч, Горадня

Сталін п'е за перамогу

Выстава, прымеркаваная да 60-годзідзя Перамогі, адкрылася ў гарадзкай выстаўнай залі Воршы. Тут дамонструюцца жывапіс, графіка ды скulptура з фондаў мясцовага музэйнага комплексу. Прадстаўленыя дакументы датаваны 1940—1950 г., прысутнічаюць творы Яўгена Зайцева, Заіра Азгура, Віктара Грамыкі ды інші.

Найбольшую цікавасць у наведнікаў выклікаюць добра зробленыя кошы шматлігурных карцін вядомага некалі Украінскага мастака Міхaila Хмялька «Грымом Перамогі» ды «За вялікі расейскі народ», уганараваны ў 1946 і 1948 гг. Сталінскімі прэміямі. На апошній адпрастраваны ўрачысты прымес У Крамлі пасыля параду Перамогі. Сярод наамялівашых асобаў — Сталін, Молатай, Кагановіч...

На таран

На мінульым тыдні Варанавічах адбылася жуданская аварыя. На прыцемку, па вуліцы Камсамольскай на вялікай хуткасці «BMW» ухалаў ў хвост гарадзкому аўтобусу. Аўтамабіль па лабавое шкло ўлез пад аўтобус, які ад удара праехаў больш за трыццаць метраў. У аўто было пяцёра хлопцоў. Кіроўца загінуў на месцы, пасажыры, што сядзяў побач, ён жа гаспадар машыны, памёр па дарозе ў шпіталь. Яшчэ адзін хлонец сканалі на наступны дзень. Астатнія з рознымі пераломамі і страсцянямі знаходзяцца ў больніцы. З пасажырамі аўтобуса нікто не пакарпей.

Паводле слоў сведкаў, «Бумэр» несіць з хуткасцю больш за 100 кіламетраў у гадзіну ды без уключанага сцягіла. Паводле некаторых звестак, хлонцы вярталіся з бару.

Руслан Равіка, Баранавічы

К. Заслонава, яны ніколі ў Воршы не выстаўляліся.

Лебедзі ў Барані

Другі год запар жыве ў горадзе Барані (Аршанчына) сям'я белых лебедзяў. Відаць, даспадобы прыйшлася ім тутэйшая рэчка Адроўка. Лебедзі ўжо сталі мясцовай славутасцю. Жыхары началі іх песьціць — увесе час падкорміваць хлебам, што ня дужа добра для птушнага здароўя. А вось баброў, якія таксама «кватараваюць» на Адроўцы, летася пазабівалі баранскі дзешпокі. Кажуць, яны, ня маючы гропай на «Віягру», здабывалі бабровыя струмені, які, паводле народнай мэдыцынны, да мужчынам моц. Дзікій бобру, на лебедзяў пакуль нікто не замахаўся.

Яўген Жарнасек, Ворша

Трэш

запатыя часы

Съмечьце, хлуд, трэш — найгоршае з найкепскага... Мэдсятрычкі-манячкі і набожныя канібалы. Усё наўмысна-безгустоўнае, крывавае і брыдотнае — усё гэта і ёсьць трэш. Міністэрства культуры Беларусі ніколі не заяўляла: «Здымаем фільмы паводле запаветаў трэш-студы «Трома»: сэкс і кроў у запімтных дозах, звышнікі бюджет!» Але наша краіна — запаведнік адборнага мастацтва съмечца. Трэш сёньня — ключавы беларускі стыль. І знак нашага часу.

Дасьледуе Андрэй Расінскі.

У заражанай зоне

Неяк у сеівіе наткнуўся на расейскі клуб заўзятайа трэш. У сэліце ўрачыстых праглядаў разам з фільмамі Цібара Такача ѹ «найгоршага рэжысёра ўсіх часоў» Эда Вуда гаранавае месца займала беларуская карціна — «Ройнджа з атамнай зоной» Вячаслава Нікіфара.

Грудастая прастытукткі Чарноўльскай зоне, недарэчныя эратычныя сцэны, безгустоўная страляніна — усё гэта расквесьці любую кінамакултуру.

Але Нікіфараў — аўтар клясычных экранізацый «Дуброўскага», «Бацькоў і дзяцей» — профі, які ё не збіраўся здымкаў съмечца. Проста «Райнджар» — жанр для яго чужы, низручны ѹ неасвоены, а недароблены, неахайнія вобразы нізлага жанру завадзіць нас у заражаную зону, дзе пануе хлуд.

Вайна «Прастытукткі» зь «Лясной быльлю»

Трэш люляеща ѹ калыцы сожнай культуры. Нават сама нараджэнне высокага і паважанага сёньня кіно адбыўлася пад кімашовыя крыкі і балаганныя воплескі.

У беларускай культуре на ролю першага фільму — разам зь «Лясной быльлю» Тарыча — прэтэндавала ѹ камэрцыяна-заўядальная «Прастытуктка».

Апісанье гэтага рапрэты не пакідае сумневу ѹ трэшавасць тагачаснай кінапрадукцыі. «Забітая жыццём» жарсыц, табліцы вэнэрычных захворванняў, прытоны... Мастакі не хавалі пагарды, але цікава, што «клубнічна»-съмечцевыя люді ганараваны тყырамі Віктора Шклоўскага, культавага расейскага інтэлектуала.

Імпэт Цэнзара

Лінію «Прастытукткі» працягнуў Юры Цвяйткоў, ціпер кіраўнік Дзяржрэгістру. Але карціны, калісці зробленыя ім, напоены радасцю ѹ непасрэднасцю наўнага трэшу. Чаго

вартая камедыя «Гэтая вясёлая пляніта»: іншаплянітнікі трапляюць на сустречу Новага году: недаречныя касыцомы, замілаваныне ѹ ап'янела-лёткай бутафорыя пераплюнцуя любых «Клоуну-забойцаў з далёкага космасу».

Цвяйткоў даказаў: трэш — гэта не толькі траумайскія кроў, міса і язык на бак, але ѹ беларуская цнатлівасць у квадраце, музичныя дрындушкі за кадрам і кола ад ровару ѹ якасць іншаплянітнага прычындала.

Паўлінка, знойдзеная на съметніку

«Пасля кірмашу» Цвяйткова — гэта экранізацыя знакавай п'есы «Паўлінка»; сценар фільму склаў Андрэй Макаёнак, акторамі былі Галіна Макарава і Міхail Пугаўкін, музыку на-пісаў Яўген Глебаў.

Але «Паўлінка» атрымалася адляканай мыльнаопэрнай дамаю ѹ этнографічным касыцомыку з тэтраграфічнай прыбамбасамі.

Дурацкі скокі, лёткае каміканваныне, этнографічная бутафорыя выстаўленыя рэжысёрам з замілаваньнем і неабязважоўшы ахайнага ѹ чысьцэнкага кінасъмечца.

Дык ці на ёсьць кіна-Паўлінка Цвяйткова сапраўдным узнаўлемнем таго, што насамрэч напісаў Купала, — лёгкім, нязмушаным і неабязважковым трышам?

Ці ня з трэшу пачыналася новая беларуская культура? Трэш, які знаходзіць сваё месца наўбочы ад «высоцкаадэмічных» суседніх культур, які наўмысна прыкідваеца «дурным як варона», які апранае кажух Машея Бурачка і песьціць на галаве каўтун?

«Мне мамку зарэзалі немцы...»

Трэш — гэта рэзэрвация, дзе ўсе аўтары, незалежна ад іхнага талені, становіцца адноўленаў «бяздарнімі» (часам наўмысна) — і кімашова-імпэтнымі. Крытыкі дасколь пакутуюць у роздумах, як ставіцца да апошніх вер-

шаш Купала. А ён проста гуляў тут па правілах трэшу. Некаторым ягоным радкам пазайдзросцілі б любя трэш-сцэнарысты: «Мне мамку зарэзали немцы, сястрычку спалі жыёўм. Дык хай жа кроў чорная лъеца, іх псіная кроў ручаем...» — гэта зь вершу «Хлопчык і лётчык на вайне».

І ў савецкага Купала не адзін такі хлудны верш. 1930-я насычаны «тапельцамі» ў Вісьле, «бандай трацкіцай», якую «асіні адкіне», штучнымі чысьцем — ажно пільны крытык з наганам Лукаш Бэндз заўбажаў, што тагачасныя Купалавы творы не адпавядаюць таленту: неахайнія, нядайныя, зь няправильнай рыфмай — без душы.

Яны пад эпоху — трэшавыя. Шкілеты ў саванах ідуць праз горад, і — самая выбітная сцэна — душа (з вобою ў руках) стаіць над сваім целам, а мэдсястрычка-істэрычка ломіцца ў апразвайную...

«Дзябал» Дудзіна — самы чысты, нязмушаны ѹ геніальны беларускі хлуд.

Шэдэўр паводле Чаргінца

Куды натуральнейшы трэш у Івана Шамякіна, выдатнага бульварнага пісьменніка. Модніцы-даяркі, якіх адстойваюць права на асабістасць жыццёў ў сацспаборніцтве, дазаваныя эратычныя сцэнкі. Але самы круты трэш — «Сатанінскі тур», калі аўтар быў разгублены перабудоўваю і канчатковы страціў пачучы меры. Шлондра заражае СНІДам хабарніка, чайнікі вязучы ѹ аўтобусе труп і выдаючы за жывога — характараў няма, затое якія энэргетыкі!

Перабудовачная эпоха спараждала самыя чыстыя дыямэнты съмечца: можна паказваць забароненас, але аўтарскія сілы загубленыя, а улады жанровых традыцый — што хоць неjak дазваляе тримаць форму — пакуль няма.

Д'ябал у шафе і палюбоўніца Беры

Сярод тагачасных дыямэнтаў

(!) тварамі плякатаў герояў яны выбываюць дэзверы — і разбягаюцца.

Бравурная вайсковая статыстыка (сама ачалавечанае ў фільме), мэляман-нацыст, раптам забіты кепскім панам (сцэнка яшчэ тад), — і над усім гэтым энкаведыст знявеста, съветыў лібрэтуў якога настолькі ѹзыятычна-шчасльві і правільны, што можа быць толькі мараю сёньняшнія улады.

Адбываючыя вяртанье да са-мага адляканага «саўку», але без ягонай крыві, плош, энэргіі — і нават без ягонай фальшыў «праўды», але з паўторамі і з выключнай, замілавальнай бяздарнасцю.

Марат Казэй і калдыры

Хлуд савецкай эпохі не адпускае і незалежных беларускіх трэшмэйкераў. Так вайсковая атрыбуты нечакана засыціліся ў праекце «Навінак» — фільме «Случай з панацем». Уступнай застаўкі студыі «Навіні Home Video» ўзўле сабой Марата Казея з гранатай.

У засені Марата Казея пазыцыяналі сябі ў «Зубры», якія вызначыліся трэш-акцыямі, дзе за «лыжнікам» ганяліся псыхіяtryні, а за імі — сапраўдныя міліцыянты.

Але найлепшая кампанія для Марата Казея — «Саша і Сірока» — сама камэрцыянае беларускае съмечце апошніх часоў. Два прыдуркі, якія гутараць на трасяніцы, гопнікі і калдыры — яны даводзяць да съцбонга сур'ёзу штампі, забаданыя пагалоскі.

Мілыя бутафорскія морды хадзяць ў саванах ідуць праз горад, і — самая выбітная сцэна — душа (з вобою ў руках) стаіць над сваім целам, а мэдсястрычка-істэрычка ломіцца ў апразвайную...

...

«Дзябал» Дудзіна — самы чысты, нязмушаны ѹ геніальны беларускі хлуд.

Трэш-афіцыёз і вызваленне

Цяжка пераплюнцуць Усенадраона-абраганду ў лыжных забегах па асфальце. А сэлектарныя нарады па ўгнаеннях? Уключыце тэлебачаньне — на вас патокам пальца трэш безь берагу і бяз меју...

«Я знайшоў яго на памыніцы!» — гэта ў праста абраза ѹ крк душы. Гэта глыбінная дзяржайная палітыка.

Галоўны стыль сёньня — гэта трэш-афіцыёз, бо съвярджаеца і заліцяць, маргінальнасць, адкінутасць Беларусі. Беларусь як съметніца савецкай прасторы.

І што рабіць з гэтymi горамі хлуду, зъ яго абсалютнім і за-доўжаным панаўнаннем?

Даводзіць да абсурду і перапроцоўца.

У справе давядзення да абсурду зустрэчаваўся беларускага кіно, якія ня быў бы даведзены ѹ гэтym фільме да абсалютнага, глыбінага і сумленнага маразму.

...

Нават сцэна спаленныя жыўцом людзей — якай мусіла быць сур'ёзнай! — знятае так, што здолна выкладаць зайдзрасць на людзей у мундзіры нельга.

...

Няма анівонднага штампу

беларускага вайсковага кіно, якія ня быў бы даведзены ѹ гэтym фільме да абсалютнага, глыбінага і сумленнага маразму.

...

Нават на развалінах трэш-афіцыёзу нахай жыве беларускі трэш!

І новая высокая культура, якая з гэтага вырасце.

Скарбы Відзібору

Калі б нехта вызначаў самага калірнага беларускага выканануць, ім бы без сумнёву стаў **Іван Кірчук**, лідэр этна-трыё «Трайца». Доўгая сівая барада, два мэтры росту, чорныя акуляры. А галоўнае — голас, які стаў беларускай музычнай візытоўкай у сьвеце.

Голас Кірчука звязваў эпохі, стагодзьдзі, пакаленін. Гэты голас з захапленнем слухаюць замежнікі, бо вялікае дзіва: старыя, бо прабірае да душы; студэнты, бо захапільна.

Музыкант марыць, каб беларускае этна загучала ў кансерваторскіх і філіярманічных залях, каб выйшлі на CD песні ўсіх этнографічных рэгіёнаў Беларусі. Матэрыял гатовы збіраць уласнаручна. Чым ён, дарэчы, займаецца ўжо 22 гады. Пакуль жа змушаны вазіць сваіх замежных гасцей на Палескісе, каб тыя пачулі беларускую песню, бо ніяма чаго падараваць у запісаным выглядзе.

Кірчук — за дыхтоўнасць: «Дыські з беларускім фолькам мусіць выдавацца і мець прыгожасць адбліненне. Але дзе ж возмежы гропы? У нашай краіне вунь колкі танкаў і самалётаў звязаўца. Ніхай бы сродкі ад аднаго самалёта апчадзілі дзесяці памяці продкаў і выдалі б іх музычную спадчыну».

Кірчук марыць, але несумненна пры гэтым займаецца справай.

Выкладае ва ўніверсітэце. Кажа, цікаўасць у студэнтаў да аўтэнтычнай музыки шалёна. Калі ўключчае на заняцках запісы замежных фольк-колектывуў, нават на мабільнікі запісваюць. Езьдзіць на гастролі зь дзівумі скрынімі інструментамі, «Трайца» з 1996 г. — жаданы госьць буйных world-music-фестываў, три альбомы выдала ў Нідэрландах. Пімат часу музыкант праводзіць у экспедыцыйях.

Вынік адной з апошніх — пяць гадзін запісанага аўдыёматэрыялу, некалькі гадзін выдра. Дзякуючы вандроўцы на Століншчыну Кірчук паспрабаваў сябе ў ролі прадусара і кінаактора.

Як прадусар ён адабраў на праграму аўтэнтычныя сыпевы вёсак Століншчыны.

Як актор ён з'яўляўся ў фільме «Сонцам асьвячуся» (реж. Сяргей Рыбакоў). Ён там сыграў самога сябе — зьблінка песьні Івана, але з гэтым містичным прысмакам: у таго Івана пераўбаслівіць лялька са старадаўнім батлінкі.

«Толькі праз 10—15 год я начынаю асноўваць некаторыя тэксты, на якія раней не зважаў. Якай мудрасцю закладзена ў іх! — захапляеца Кірчук. Пра таких людзей кажуць, што аднаго жыцця им мала. «Столік інструменты трэба адраставаць!» — дзеўліца ён планамі. Да ўсяго, жыве імя наноў пастаўніц монастырскія «Варажбіт». І, натуральна, канцэрты «Трайца».

Сяргей Будкін

6 траўня ў Доме літаратаў ў Менску Іван Кірчук прэзентуе аўтарскі этнографічны праект «Століншчына». На сцену выйдзут непасрэдны ўдзельнік альбому — жыхары вёсак Століншчыны (дваццаць чалавек). У праграме таксама паказ фильму «Сонцам асьвячуся». Пачатак а 19.00. Кошт квітка — 8—12 тыс. руб.

ДЫСКАГРАФІЯ

Зъм'яя

«Усё дзея Вас». (с) «Зъм'яя», 2005. (р) «БМАgroup», 2005

Няпросты альбом. Трэба быць падрыхтаваным або месьць прайдатны настрой, каб адным лётам праслушаць усе 12 трэкаў. Нішто не ўратуе ад штурму ѹ драйву, якія дэмантруе Зоя Карапальчук з кампаніі. Адчайны жаночы вакал, што раз-пораз зрываетца на рык, сымпатычна сполучаеца з мэлыдычнасцю.

Усе песьні па-беларуску. «Цяпер я — музыка ВУ», — сыявае «Зъм'яя», бо гурт адмовіўся ад расейскамоўных вэрсій некаторых сваіх кампазіцый.

Беларускія тэксты — экспрэсіўныя, часам эпатацкія (нечаканыя мацюкі ў песьні «Ў яму»), перасыпаныя іроніяй (ліясая сімейка ў «Цёткі»).

Матывы папсова-эстраднай лірыкі даведзены «Зъм'яёй» да абсурду (адрынутая дзяўчына, якая штовечар шнарыць у майтках з надпісам «Бывай»). Вельмі цікавы фальклёрана-геймскі рэкорус на песьні «Counter-Strike Source», дзе традыцыйныя каліны-рабіны суседзяць з гульнёўямі

БОТАмі і вінтоўкай M-16.

Самая сур'ёзная, бісісцёбная песьня «Вайна» — змрачнаватая футурыстычная карціна з салдатамі невядомай арміі і шчырым антывасенным патасам. На жаль, у плюсі лексыкі мова («Зъм'яя») недасканальная. І нават паахвалы момант самастойнага перакладу ранейшых тэкстаў з расейскай блікнё перад плоймай памылак. Але гэта справа папраўна.

Postscriptum

«Вандроўка». (с) «Postscriptum», 2005. (р) «БМАgroup», 2005.

Бывае, што альбомы спазняюцца. А бывае — забадаюцца. Дзіўнасць ўражанне робіць кружэлка гурту «Postscriptum». Здаецца, што гэта ўсё было — що то ў іх, што ў іншых. Псэўдафольк перамяшаны з рокам і прыпраўлены народнай аўтэнтыкай. Здаецца, што бальшыня трэкаў (агулам іх 12) стваралася музыкамі для саміх сябе і сваіх верхніх фанатаў. Не яхчу прымяншаць узроўню прафэсійнасці каманды Юліі Белізяк, але мушу разважаць як абыватель. За што зачапіцца паспалітае вуха?

Што ўпадае цынік-рэдактар «Кракадзілус-СМ»?

Без увагі на тое, што ў загалоўнай кампазіцыі плеіца «Вандроўка» — преч ад туті, ладная колькасць песьен напоўнена сумам. І сум гэты часыком напіты, штучны (за выняткам прачулай «Вечер з поўначы»).

Гарадзкія матывы («Ведаць бы яшчэ», «Дарую табе») марнікоў з пэўнадафолькавым вакалем. А там, дзе вакалістка пайстрымлівае сібсць над нуджынкамі сваім галаставымі данымі, удаеца зусім няблага (весенскі горад у «Мне не шкадаў»). Некаторыя крытыкі пасыпелі назірві мэга-гітом альбому песьню «Званы». Пагарачыліся. Трохі веселейшая за іншыя, і ўсё. Ніяма тут мэга, з гітамі таксама складана.

Сяргей Балахонаў

Bionic@
«Bionic@», «Zigzag».
(с) БМА, 2005

Цяпер Валік Грышко можа пачуваніцца як самотна. У беларускім электра-попе з'явіўся яшчэ адзін праект — «Zigzag». Ненаважае чарнавыя варыянты песьні.

Пазнамёніца з экспрэсіўнатарамі варта, але трэба адразу маральна падрыхтавацца, што знаёмства з беларускім экспрапопрам будзе няпростым.

Сяргей Будкін

Паўстаньне ў Эквадоры

У Эквадоры народная дэманстрацыя прымусіла прэзыдэнта Гуцье́рэса сышыці ў адстаўку і пакінуць краіну. Як гэта адбывалася і хто стаяў за гэтым? Якая роля ЗША ў гэтых падзеях? Чаму невялікія дзяржавы робяцца ўсё больш незалежнымі ў сучасным съвеце? Эквадорскія падзеі аналізуе левы амэрыканскі сацыёляг **Імануіл Валерстайн**.

ІМАНУІЛ ВАЛЕРСТАЙН
(нар. у 1930 г. у Нью-Ёрку)
— Амэрыканскі гісторык,
сацыёльяг, прафесар
Ельскага юніверсітэту,
назімлены з 1976 г.
дирэктар Цэнтра
даследаваннай
еканомікі, гістарычных
систэм і цывілізацый імя
Генрыха Брадоля. Аўтар
фундаментальнай працы
«Сучасная
светасистема».
Апублікава больш за 20
кніг і звыш 300
артыкулаў. Ягоная
апошняя книга — «Заняпад
Амэрыкі: ЗША ў съвеце
хаосу» (2003).

Сёньня ЗША ўжо
ня могуць быць
пэўнымі што да
свайго кантролю
над амэрыканскім
кантынэнтам.

ЭКВАДОР — дзяржава на паўночным заходзе Паўднёвой Амэрыкі. Плошча 283,56 тыс. км². Насельніцтва 12 920 тыс. чалавек. Дзяржаўная мова — гішпанская. Граваша адзінка — сукр. Дзэн незалежнасці — 10 жніўня. Прэзыдэнцкая рэспубліка. Прэзыдэнт абраецца на 4 гады, які і аднапалатны Нацыянальны кангрэс. Займае 4 месцы ў Лацінскай Амэрыцы па нафтаздабычы, мае істотную запасы газу, сусветны экспартэр банау.

Старое места Кіта ўключана юніскуру ў спіс сусветнай спадчыны.

Даўней у кітайцаў існавала катаўніцтва «лін чы» — съмерць ад тысячы парозаў. Усе тыя парозы былі маленькі, але ўрэшце чалавек паміраў. Гэта акурат тое, што адбывалася енца пяпер з панаваннем ЗША ў Лацінскай Амэрыцы. Апошнім маленькім парозам (а гэта сапраўдны маленькі пароз) сталі эквадорскія падзеі. Эквадор — гэта невялікі край, што прадаў, з пэўнымі важнымі асаўбасцямі: ён здабывае нафту. У ім ёсьць вельмі шматлікія карэннага насельніцтва, гістарычна адлучанае ад улады, і, відома ж, эксплютаставана эканамічна і санкцыйна. Ён мяжуе з Калумбіяй, дзе ўжо на працы вельмі доўгага часу ідзе да не спыняеца грамадзянская вайна і дзе Злучаныя Штаты мнона забыліся ў сваіх падтырміцах надаць канцэрваторыўнага ўраду. Гэта таксама краіна, у якой цягам апошніх дзесяці гадоў трох прэзыдэнтаў былі скінуты з пасады ў выніку народных паўстанняў — кожны раз гэта адбывалася, прынамсі, пры маўклівай падтырміцы ўзброенных сіл.

У 1997 г. Абдана Букарам, выбраны дзякуючы сваім плятформам барацьбы з алігархіі, замест гэтага пачаў ажыццяўленне суворай эканамічнай праграмы (у адпаведнасці з рэкамэндациямі былога міністра фінансаў Аргентыны Дамінга Кавалье), за якую выступаў МВФ (і якую да таго ажыццяўляў у Аргентыне сам Кавалье). Пасля двухдзённай забастоўкі прафсаюзаў, студэнтаў, жаночых арганізацый, праваабарончых арганізацій і «CONAIE» (Федэральныя карэнныя народы Эквадору) эквадорскі Кантрэз зляў Букарама з пасады з фармулёўкай за «психічную наўстоўлівасць». На-

ступнія выбары прывялі да ўлады іншага кансэрватора, Хаймэ Магада, які працягнуў «далярызаваць» эканоміку. Тады на пачатку 2000 г. чарговыя народныя паўстанні зрынула і яго. Гэтае забурэнне ўзначалила згуртаванне арганізацій карэннага насельніцтва і «народных палкоўнікаў», чылі лідэр Лосіё Гуцье́рэс, на думку Злучаных Штатаў, быў звязаны з вінсузэльскім прэзідэнтам Чавесам.

Сілы рэжыму зноў спрэвіліся з сітуацыяй. Гуцье́рэс звяхнуў на выгнанье, а верх узіў віцэ-прэзыдэнт Густава Набоа. Прайда, у выніку чарговых выбараў у 2002 г. Гуцье́рэс, скарыстаўшыся матутнай падтырмкай арганізацій карэннага насельніцтва, перамог Набоа. Тыя выбары лічыліся перамогай левых. Аднак, трапіўшы да ўлады, Гуцье́рэс зъмініў свае перакананні. У 2003 г. ён наведаў Вашынгтон, дзе абвясціў сябе «найлепшым сябрам Злучаных Штатаў» у Лацінскай Амэрыцы. Неўзабаве прэдстаўнікі руху карэннага насельніцтва выйшлі са складу ўраду, а Гуцье́рэс прапанаваў Злучаным Штатам новую вайсковую базу і стаў палкім прыхільнікам «плану «Калюмбія» (ачолівания ЗША плану падтырмкі калюмбійскага ўраду ў яго барацьбе супраць партызанаў ды, як сцівярджаюць ЗША, супраць наркагандліроў). Эквадор таксама актыўна перагаворыўся с Злучанымі Штатамі наокончыні складаныя дамовы а вольным гандлі. Хоць цэны на нафту спрыялі дзяржаўнаму бюджэту, анонсіраваўшы з гэтых грошай не трапляла велізарнай большасці насельніцтва. Апошній кропляй, пасля якой ўсё гэта паліўся цераз край, стала рэфармаванне Гуцье́рэсам Найвышэйшага суду краіны, каб новы суд змог памілаваць Букарама, які не марудзіў візінца ў Эквадор і праз свою партыю надаць парламэнцкую падтырмку Гуцье́рэсу.

Тады ў красавіцу ў Эквадоры выбухнула чарговая паўстанніе. Гуцье́рэс абазаваў дземанстрантаў *forajidos* — тымі, хто ўцікае. Дэманстранты шту жа з гонарам прысьвяцілі сабе гэтага ім'я і праз пару дзён ператварылі самога Гуцье́рэса ў *forajido*. Гэтым разам паўстанніе ахапіла не толькі звычайніх яго завадатараў — рухі карэннага насельніцтва, але і пэўныя сігнанты сярэдніх клясаў, якіх на бунт узялі карумпаваныя Гуцье́рэса і Букарама. Войскава зноў адступіла ў бок, а Гуцье́рэса зъмініў ягоны віцэ-прэзыдэнт, левы Альберт Фэрнандес Паласіс. З таго пары мы бачымім, супяречлівія адзнакі новае палітыкі. Паласіс прызначыў умеркавана левага католіка Рафаэля Карса на пасаду міністра фінансаў, і адной з першых заяў таго стала выказваньне, што, маўліў, сорак адсоткаў дзяржбюджету пойдуть на выплату дзяржаўнага доўгу, а на ахову здароўя і адукцыю будзе выдаткована толькі 2%. Хаця ўрад заплініў ЗША, што ён дазволіць заставацца іх ужо існуючай вайсковай базе, але новыя кабінеты ні мае намеры будаваць дадатковую ўзбуйненную базу, на што пагаджайся Гуцье́рэс.

ЗША асцяржна прызнале новы ўрад пасля немалой затрымкі. Касцра і Чавес віталі перамены, але не-

Прэзідэнт Гуцье́рэс спачатку схаваўся ад дэманстрантаў у бразільскім пасольстве, а пасля ўвогуле ўцёк у Бразылію.

каторыя «рэвалюцыйныя групы» наракано на тое, што гэтыя перамены наўпамят чаго зъмініюць. Чаго ж зараз нам варта чакаць? Мабыць, што гэтым разам мы ўбачым вялікі спад усіх прайдэзінаў, які патычаюць інэйблізізм. Партыі карэннага насельніцтва ўжо адваявалі колькі месцаў у парламэнце, якія былі стручаныя імі праз тое, што некаторыя дэпутаты, выбраныя па іх сыпісах, перайшлі ў партыі, якія падтырмілі Гуцье́рэса.

Эквадорскае паўстанніе ўпісвае ў мадэль падзеі, што назіраюцца ў Лацінскай Амэрыцы вось ужо дзесяць гадоў, асабліва пасля приходу дэйндрізмаў. Партыі карэннага насельніцтва раздражняюць ЗША, дык ЗША зъчыніла давалі рады яго зъмініць — прости сілам умішанынем, калі неабходна, альбо праз выкарыстанне тамтых вайсковоўцяў. Такім быў лёс Гватемалы, Дамініканскай Рэспублікі, Чылі, Бразыліі ды многіх іншых. Адзінам вармтыннікі праўлагі на гэтых адносінах была Куба, але ЗША здолелі мабілізаваць амаль усе лапінаамерыканскія краіны на супрацоўніцтва ў ізоляцыі/бліядзе/байдоніза Кубы.

З другога боку, за апошнія пяць гадоў многія краіны Лацінскай Амэрыкі пасунуліся ўлева — праз выбары альбо праз народную дэмамстрацыю, — аднак гэтае «левы» ніколі не было «цалкам левым». Пералік немалы: Аргентына, Бразылія, Уругвай, Балівія, Чылі, Венесуэла. На сэрэднім унівэрсітэце дзяліцца падпартыі альбо падпартыі, альбо падпартыі. На сэрэднім унівэрсітэце дзяліцца падпартыі альбо падпартыі, альбо падпартыі. На сэрэднім унівэрсітэце дзяліцца падпартыі альбо падпартыі, альбо падпартыі.

Левыя інтелектуалы і некаторыя левыя рухі ў кожнай з гэтых краін пераймаюць ўсім тым, што так і не зрабілі нібыта-левыя ўрады. Аднак ЗША яшчэ больш пераймаюцца тым, што яны нарабілі. Факт, што сёньня ЗША ўжо не могуць быць пэўнымі што да свайго кантролю — у эканамічным, палітычным і дыпламатычным пляне — над уласнымі падворкамі — амэрыканскімі кантынэнтамі. Гэта і ёсьць съмерць ад тысын парозаў — маленьких, але ад таго на менш съмнітных.

**З ангельскай пераклау
Сяргей Богдан**

Справа Рыбакова

Працягса старонкі 2.

Рыбакоў нават не спрабаваў неяк прыкрыць недапушчальную парушэвін ўмоў тэндэру. Больш за тое, яму так карпела атрыманыя «заробленыя» грошы, што ўжо 29 чэрвеня ён аддае распарадчай дырэктцы Белтэлераадыекампніі загад аўпераводзе завышанай сумы кантракту на разліковыя рахунак ВПУП «Валідъя», насыла чаго ў прадоўжэнні кабінёце атрымлівае ад Ганчарова 9 тыс. даляраў гатоўкай. Само абсталаўнне пааступіла ў НДТРК толькі 29 жніўня.

Падчас атрымання першага хабара паміж Рыбаковым і Ганчаровым была дасягнута чарговая дамоўленасць: «Валідъя» выйграе тэндэр на паставку тэлевізійных журналістскіх камплектаў для Агенцтва тэлевізійных навін на тых жа ўмовах — 10% «адкату» ад здзелкі.

Сказана — зроблена. З жніўня 2001 г. прыватнае прадпрыемства зноў выйграе тэндэр, пропанаваўшы журнналістскія камплекты коштам 88 627 даляраў. Гэтым разам скромнічаць у паборы з падаткаплатнікай на сталаі ні Рыбакоў, ні Ганчароў. Яны падпісалі дагавор №142, дзе панаўтаваныя была завышана ў парадунаныя з тэндэрнай на 37 тыс. (!) даляраў. З гэтай сумы 11 тыс. гатоўкай атрымаў Рыбакоў, які забясьпечыў пералічэнныя сродкі ўжо праз тры дні пасля падпісання кантракту, а астатнія дасталіся фірме «Валідъя».

Люты апэтыт

Апэтыт Ягора Рыбакова ўжэ больш узрос, калі гаворка пайшла пра новыя буйныя кантракты. У жніўні 2001 г. НДТРК быў заключаны дагавор №0134 з ангельскай кампаніяй *Continental Microwave* на паставку спадарожнікавай перасоўнай станцыі коштам 481 952 даляраў. Інтэрсы ангельскай кампаніі ў Беларусі лабіравала тая ж «Валідъя» у асобе Ганчарова, з якога Рыбакоў запатрабаваў 12 тыс. даляраў. Дырэктар ПП перадаў «просьбу» ангельцам, але тая катэгорычна адмовілася даваць хабар. Замежнікі, што зв'ізуяцца! Нежаданне замежных партнёраў «дзяліцца» толькі развязала Рыбакова. Ен націснуў на Ганчарова і змусіў яго выклікаць 5 тыс. даляраў. Гэта калі 1% ад сумы здзелкі. На момант атрымання гэтых грошай Рыбакоў быў ужо пайўнаправым старшынём НДТРК, без ранейшай прыстаўкі «в.а.». Задаволіц-

ца толькі адным адсоткам замест ранейшых дзесяці быў неяк несамавіта, і колішні в.а. запатрабаваў ад Ганчарова штотэмесачных выплат па 2,5 тыс. даляраў. Так ізгама студзеня — ліпеня 2002 г. старшыня НДТРК атрымаў гатоўкай яшчэ 150 тыс. Рыбаковы абавязваюцца выплаціць на прагнучы трох месяцяў. Іх наступленыя плянавалася ад «спагадлівага» Ганчарова.

бару ад Ганчарова. У сінегіні спадарыня Рыбакова перадае гаспадару дома яшчэ 70 тыс. гатоўкай. Астатнія 150 тыс. Рыбаковы абавязваюцца выплаціць на прагнучы трох месяцяў. Іх наступленыя плянавалася ад «спагадлівага» Ганчарова.

Калі грошы пачалі цягы пастаніна і ў вялікай колькасці, Рыбакоў азідачыўся іх улікам, захоўваючын і размеркаванын. Ен запатрабаваў ад Ганчарова набыццы сысцэты «Банк-кіент» і адкрыцца рахунку на падстадную кампанію ў адным з замежных банкаў. Выконваючы заданыне, кіраўнік прадпрыемства «Валідъя» накіроўвавацца ў Москву, купіле дакументы ад заснаванай кампаніі *Sable Corporation* зь юрдычным адресам у ЗША і банкаўскім раунхунку 1-469-0022303-0201, адкрытым у АТ *Aizkraukles banka*. Ганчароў набывае Рыбакову за 1200 даляраў сысцэту «Банк-кіент» і ноўтубку «Сымэнз» для кірання сысцэты.

Калі ўсё гэтае дабро трапіла ў распараджэнні Рыбакова, у яго разгарзэўся люты апэтыт да фінансавай дзеяносці. Ен ужо не задаваліннеца «адкатамі» і займавацца адкрытым вымаганнем. Штучна стварае сытуацыю з затрымкай аплаты па кантрактах з фирмамі, якія прафадаўлююць Ганчароў, і патрабуе за вырапэнніе пытаньняў з неілічжымі вільгініштакі.

Як было ўстаноўлена съедзядзтвам, НДТРК ні мела недахону ў сроках, а вось сума запазычанасці кампаніям Ганчарова складала некалькі мільёнаў даляраў. Гэта вымушае Ганчарова зноў плаціць. Паводле падлікі съедзядчых, са жніўня 2002 г. па каstryчнік 2003-га на раунхунок Рыбакова ў *Aizkraukles banka* паставіла 119 446 даляраў. Акрамя таго, Ганчароў за гэты пэрыяд перадаў гатоўкай яшчэ 10 тыс. Але Рыбакову гэтага было мала. Пагражайчы не рабіць аплаты па раней заключаных і выкананых дагаворах з ганчароўскім прадпрыемствамі, ён патрабуе давесць пазначаныя вышэй сумы за 500 тыс. даляраў і перавесці их на яго раунхунок.

На широкую нагу

Дом у паўмільёна даляраў быў апошнімік Рыбакова, прада, так і не дадзедзенай да канца. Арыст старшыня НДТРК і немагчымасць атрымання астатніх 150 тыс. даляраў прымусіла цяніскага прададуцца разарваць звязаку. Уладальніку дома давялося варнуць атрыманыя ім грошы, але ўжо не Рыбакоў, аў праукратуру.

Вось яшчэ некалькі фактаў, якія характарызуюць финансавыя лады ўжыцьця на плацігу героя. Дэйлік «Судзукі Гранд Вітара ХЛ 7» абышоўся ў 20 тыс. даляраў. Пры вобыску ў кватэры Рыбакова знайшэна ювелірных вырабаў на 13 тыс. даляраў і амаль 40 тыс. даляраў да 11 тыс. ёўра гатоўкай. За рамонт свайго кватэрністу старшыня НДТРК выкладаў, як паддліўся сіледчыя, 13 тыс. даляраў. Летні адпачынак у Турцыі абышоўся яму ў суму, якую перавы-

шае 6 тыс. даляраў. Былі ўстаноўлены два факты, калі Рыбакоў даваў даёт да 60 тыс. і 70 тыс. даляраў.

Прыкрыцьцё

Паколькі слуханын крымінальнай справы Рыбакова праходзілі пры зачынен-

жорсткай. На што ж ён разылічваў?

Усе проста. Яму не маглі прад'явіць аўбінавачанын ў краізажы сродкаў, якіх афіцыйна не існуе. Акалічнасці справы Рыбакова алі назначана съедацца, што фінансаваны спіцпраектамі, бо з каstryчніка 2003 г. так званы спіцпраект ужо не дзяржбюджету, а з краініц, падправаздачных толькі аднаму чалавеку.

Закон на пісаны

У справе былі «засьевчаны» і іншыя доказы «левага» валонага фінансавання спіцпраектаў. Напрыклад, дакладная запіска Рыбакова на імя прэзыдэнта №36/1147 за 28 лістапада 2003 г., дзе давалася спраўвадзача аб выкарыстанні атрыманых даляраў. Німа неабходнасці даводзіць, што прэзыдэнт краіны не зьяўляецца супрацоўнікам бухгалтерыі НДТРК. Узвышнікі пытаныне: чому за расходаваныя гэтымі сродкамі Рыбакоў даваў спраўвадзачу не бухгалтеры, як гэта ма быць, а кіраўніку дзяржавы? І напачатку прэзыдэнту спраўвадзача па грошах, якіх ён не выдаваў судзе.

Рыбакоў выбраў бязглазую, калі не сказаць самазайбайчую, тактыку аборонаў: жадаючы прыкрыць сваю сарамату беларускімі уладамі, расказаўшы, як рыхтаваліся і фінансаваліся на БТ усімі вядомыя спіцпраекты. Згодна са сцьверджаннямі Рыбакова, ён штотэмесці атрымліваў 6,5 тыс. даляраў і па іх выкарыстанні дадаваў спраўвадзачу асабісту прэзыдэнта. Старшыня НДТРК адкрыта заявіў съедзядчым, што прысьвойваў выдэленьня на спіцпраекты грошы. Сличнікі ён называў суму 140—150 тыс. даляраў, потым павінічыў да 160—180 тысяч.

Адбіваючыся ад аўбінавачанын ў атрыманні буйнога хабара (3,4 арт. 430 КК РБ), Рыбакоў фактычна прызыгаўся ў краізажы шляхам злойжывання службовымі паўнамоцтвамі (ч.4 арт.210 КК РБ). Як той казаў, хэн за родзюк не саладзеши. Па гэтых артыкулаў прадугледжаны аналагічны пакаранні — да 15 год пазбяўлення волі. Так няўмела апраўдаочыся, падсудны разынаваўся, якія перавы-

шылі сябе ў судзе, расказаў, што расходаваныя сродкамі па спіцпраектах атрымліваў штотэмесці 6,5 тыс., а Мартыненка выдаваў «чэсным»

толькі 3 тысячи. Даё ж разштата?

Асаблівы падыход

Калі б разбор вёўся так, як таго патрабуе закон, съедыні і суд абавязаны быў бысьветліц, хто даваў Рыбакову і журнalistам АТН валюту, з якіх краініц вялося фінансаванне спіцпраекту, чаму яно не праходзіла праз бухгалтерыю НДТРК, а калі праходзіла (навічночай і такая магчымасць), то якім чынам. Паколькі спраўвадзачы па выкарыстанні валюты Рыбакоў накіроўваў у Адміністрацыю прэзыдэнта на імя кіраўніка дзяржавы, то можна было бы высьветліц сумы ўсіх выплат. Але і гэта зробена не было.

Справа дайшла ўвогуле да маразму. Як канстатаваў суд, прыведзеныя аўбінавачаныні краізажы сродкаў, якіх афіцыйна не існуе. Акалічнасці справы Рыбакова алі назначана съедацца, што фінансаваны спіцпраектамі, бо з каstryчніка 2003 г. так званы спіцпраект ужо не дзяржбюджету, а з краініц, падправаздачных толькі аднаму чалавеку. Німа не зъяўляецца супрацоўнікам бухгалтерыі НДТРК. Іншымі словамі, суды з'яўляюць увагі і на прызначаныя зайды, робячы акцэнт на тое, што ён пазбавіўся ад прылады злачынства і болш ня мог яе скарыстаць.

Добры жарт

Паводле прыгавору з Ягора Рыбакова была спагнана нанесеная дзяржаве шкода ў памеры 212,933 млн руб., што складае каля 100 тыс. даляраў. Як ніжды даўшы жарт можна было не зъяўляцца ўвагі і на прызначаныя зайды, робячы акцэнт на тое, што ён пазбавіўся ад прылады злачынства і болш ня мог яе скарыстаць.

Факт, што ў НДТРК мелі месца «левага» паступленыі валюты, якія не праходзілі праз звычайнай фінансававаннай спіцпраектаў. Напрыклад, дакладная запіска Рыбакова на імя прэзыдэнта №36/1147 за 28 лістапада 2003 г., дзе давалася спраўвадзача аб выкарыстанні атрыманых даляраў. Німа неабходнасці даводзіць, што прэзыдэнт краіны не зъяўляецца супрацоўнікам бухгалтерыі НДТРК. Узвышнікі пытаныне: чому за расходаваныя гэтымі сродкамі Рыбакоў даваў спраўвадзачу не бухгалтеры, як гэта ма быць, а кіраўніку дзяржавы? І напачатку прэзыдэнту спраўвадзача па грошах, якіх ён не выдаваў судзе.

Факт, што ў НДТРК мелі месца «левага» паступленыі валюты, якія не праходзілі праз звычайнай фінансававаннай спіцпраектаў. Напрыклад, дакладная запіска Рыбакова на імя прэзыдэнта №36/1147 за 28 лістапада 2003 г., дзе давалася спраўвадзача аб выкарыстанні атрыманых даляраў. Німа неабходнасці даводзіць, што прэзыдэнт краіны не зъяўляецца супрацоўнікам бухгалтерыі НДТРК. Узвышнікі пытаныне: чому за расходаваныя гэтымі сродкамі Рыбакоў даваў спраўвадзачу не бухгалтеры, як гэта ма быць, а кіраўніку дзяржавы? І напачатку прэзыдэнту спраўвадзача па грошах, якіх ён не выдаваў судзе.

Хто пераможа

Зоркі спрыялі Лукашэнку ў 2004 годзе Малпы. 2006-ты год Сабакі — не ягоны. Ён спрыяле народжаным у гады Кані і Сабакі. Каля верыць клясычнай астралёгіі, ён будзе для Беларусі годам пераменай. Самы ж небяспечны працюнік для Панны — Рыба. Асновы астралёгіі вывучаў Мікола Багдановіч.

Знаўцы клясычнай астралёгіі даводзяць, што чалавек, які нарадзіўся ў пэўні год ці месяц, мае толькі яму ўласцівую рысу. Бо зоркі, як і гадавыя і шматгадовыя прыродныя цыклы, ня могуць не ўпłyваць на нараджэнне і развязвіць чалавека.

Дэспатычныя пераходы

Напачатку пра знакі задыяка.

Паводле астролагаў, тыранічныя рысы характару найчасцей выяўляюцца ў людзей, народжаных пад пераходам з знаку на знак, на якіх адбіліся рысы адразу дзвюх сумежных дэспатычных «жывёл».

Эта людзі, што нарадзіліся ў 20-х чыслах кожнага месяца. Плюс/мінус некалькі дзён.

Найбольш небяспечным лічыцца пераход з сузор'я **Аўзіна** у **Цільца** (трэцій дэкада красавіка). На думку вядомага расейскага астролога Сяргея Вронскага, людзі, народжаныя ў апошній дэказдзе красавіка, «на рэдкасць ганарлівія, самаўлюбенія, цынічныя, з прагай пахвалы. Яны навізываюць свою волю, капрызы і прыхамаці, эгаістичныя, карысьлівія, жорсткія, бязлітасныя, нигніткія, упартыя і бескампрамісныя». Да такога пераходнага знаку належала Адольф Гітлер (20.04.1889 даты нараджэння дающа паводле новага стылю), Уладзімер Ленін (22.04.1870.), Зянон Пазынк (24.04. 1944), Уладзімер Жырыноўскі (25.04.1946), Садам Хусэйн (28.04.1937).

У адным шэрагу з Чайшеску і Мілошавічам

Небяспечным зьяўліцецца дэспатычны пераход **«Стрален—Казірог»** — Леанід Брэжнёў (19.12.1906), Іосіф Сталін (21.12.1879), Мао Дзэ-дун (26.12.1893) — а таксама пераход **«Казірог—Вадаліў»** — Эдуард Шварнадэз (25.01.1928) ды

Нікалае Чайшеску (26.01.1918), што прывялі свае краіны да эканамічнага калапсу.

Прэзыдэнт Беларусі нарадзіўся пры канцы жніўня (30.08.1954), каля дзейнічнага перахода **«Леў—Дзева»**. Да гэтага пераходу належаць Напалеон Банапарт (15.08.1769), цар Іван IV Жахлавы (25.08.1530), кіраўнік ГДР Эрхіс Хонэр (25.08.1912), Слабадан Мілошавіч (29.08.1941) ды рымскі імператар Калігула (31.08.12).

Аратары-Коні

Важную ролю ў лёс чалавека адгырываюць і год нараджэння. Так, на думку С.Вронскага, людзі, што нарадзіліся ў год Кані (1918, 1930, 1942, 1954, 1966, 1978), «маюць аратарскі талент, любіць вялікія відовішчы і забавы, імкнущыя быць у цэнтры ўвагі і падзеі, нікога не слухаюць, рабіць, што хочуць, на съвет глядзяць толькі са сваіх званіць, паспяховыя ў палітыцы. Часам самаўпўненасць у іх звыняешца на недавер да сябе, які выклікае ўспышкі гневу і ярасы. Яны сампраўдныя эгаісты; могуць растапаць любога, хто апынеца на іх шляху перашкодай; любіць слухаць у свой адрес пахвалу і адбранне; нетактоўныя, вострыя на язык, рызыкоўныя і авантурныя».

Кар'ерныя цыклы

Астроляг Рыгор Кваша ў **«Цыклічных гараскопах»** энцыкліпітэй, гараскопаў **«Знайдзі сябе па знаку нараджэння»** пайшоў далей і вызначыў нават кар'ерныя цыклы для кожнага з гадоў.

Так, з 12-гадовага цыклу для кар'еры вельмі важны свой год, два супольныя зь ім ($\pm 4 \pm 8$ гадоў) і чатыры кармічныя: кармічны год (рэвалюцыйны, пераломны), год адступніцтва (другі кармічны), антикармічны (самы

пасыяховы, але сымяротна небяспечны) і адступніцтвы гаспадара (другі антикармічны, небяспечны, але добры для кар'ернага прасоўвання тых, у каго кар'ера адстае ад рэальных магчымасцяў і здолнасцяў).

Конскія посьпехі правіцеля

Прайстоўраем прыведзеную ніжэй табліцу. Прэзыдэнт Беларусі нарадзіўся ў 1954 г. (год Кані), стаў дэпутатам парламэнту ў 1990 г. (год Кані), кіраўніком дзяржавы — у год Сабакі (1994), які наагул спрыяльны для гадоў гэтай тройкі «валевікоў» — Каня, Тыгра і Сабакі. 1996 год (год Патука) быў для яго кармічным і мог або «раздушыць» імпіментаам, або даць новыя дэялігіды ўлады яшчэ на 12 гадоў. Дарэчы, апошні рэфэрэндум быў праведзены ў 2-і антыкармічны год Малпы (2004).

Аналагічны лёс напаткаў камуністычнага кіраўніка Беларусі Пятра Машэрава, які нарадзіўся ў год Каня (26.02.1918). Гады

Каня быў лёсавырашальнымі ў кар'еры: у 1942 — камандзір партызанскага атраду, у 1954 г. — другі сакратар Менскага аблкамітэта КПБ, з 1966 г. — член Прэзыдыйну ВС СССР. У антыкармічны 1959 год Каня Машэраў стаў сакратаром ЦК КПБ.

Пасткі для Каня

Варта таксама памятаць, што другі антыкармічны год Малпы (1980, 1992, 2004) вельмі небяспечны для Каня. У гады Малпы памерлі Машэраў і прафесар Міхась Ткачоў (нар. у 1942 г., год Каня, памёр у 1992 г.). Наступны небяспечны год для людзей, народжаных у год Каня — 2016.

Але прэзыдэнт нарадзіўся таксама пад знакам Дзевы, а для такіх людзей уяўляе небяспечку знак Рыбы, што разьмешчана якраз насупраць. Адлічыце шэсць месяцяў.

Рыбы-пераможцы

Віктара Юшчанку (23.02.1954), Міхаіла Гарбачова (02.03.1931), Вайслава Каштунічу (24.03.1944) яднае на толькі тое, што яны прынеслы з сабой дэмакратыю. Усе яны нарадзіліся блізу сузор'я Рыбы (20.02—21.03 ±3 дні)! Прычым Рыба-Гарбачоў прыйшоў на змену Дзеве-Чарненку, Рыба-Каштуніча — Дзеве-Мілошавічу.

Рыбы хоць і лічача самымі слабымі знакамі задыяку, але, здраеца, сам Лёс выбірае іх, каб перамагчы больш моцных.

Якія яны — рыбы?

Рыбы — інфармацыйны водны знак. Яны мяккія, лагодныя, цирпільные, пяшчотныя, шчырыя, сціплыя, вельмі згучлівыя і сяброўскія, на якіх гвалту і зьдзекаў, і ў адровынне ад іншых знакаў, не падпадаюць пад дэспатычныя пераходы задыяку. Рыбы багабязныя, часцьцей праудлабіцы, стараючыся нікога на крываўдзіць, гатовыя бескарысльна да памагчы людзям, апекаваць хворых, старых і слабых, гуманныя і альтруістычныя. За ўсё гэта іх і шчыры любіць на родзе.

Добрыя аратары, разумныя, духоўны і інтэлектуальны разъвітыя, дабрадушныя і сумленныя, але адначасова і славалюбівыя, што і штурхает іх у палітыку з высакародным жаданнем стварыць ізлаўнае, гарманічнае, справядліве грамадства. Бы яны — ідальстычнага, ролітайнага, філязоўскага складу мысленія. Ім адкрыты невядомыя тайны прыроды і Сусьвету, астралёгіі, рэлігіі, ісихалёгіі і нетрадыцыйнай мэдыцыні. Каб усе былі «рыбкамі», не было б войнай, бо яны не трываюць зла нават на ворагаў. У той жа час яны ўпартыя, рапушчыя і настойлівія ў дасягненні высакароднай мэты. Могучы стаць змагарамі і абаронцамі прагрэсіўных ідей і глябальнай перабудовы, ахвяруючы здравоў і часам.

Фатальны дэфіцит Рыбы

Таму можа быць прычына ў паразе выбараў-2001 у тым, што ні Домаш (02.01.1950), ні Ганчарык (29.04.1940), ні Гайдукевіч (08.09.1954) не былі паводле гараскопу Рыбамі? Мо пакуль адзінам кандыдатам ад апазыцыйнай настане «рыбы-

Ўгод Сабакі

ка», нікія ресурсы й палітэхнагіі нам не дапамогуць? І варта зважаць на толькі на палітычныя заслугі перад грамадствам, а таксама і разъмашчэнне зорак?

Паводле астролагаў, наступны, 2006-ты, год Сабакі (1910, 1922, 1934, 1946, 1958, 1970, 1982, 1994) можа несыць рэвалюцыйныя перамены ў краіне, народжанай пад знакам Аўзіна (25 Сакавіка), а вось 2005 год (Пеўня) для рэвалюцыі неспрыядыльны.

Гады Пеўня (1909, 1921, 1933, 1945, 1957, 1969, 1981, 1993) — даволі жорсткія, рэзкія, гады на відзеніння «парадку», з ціжкай працай і пагрозай беспрацоўя, з людзьмі ў вайсковай форме ў імя «парадку», з высокай ступені злодзейства і злачынстваў.

Затое 2005 год спрыяльні для прыніція важных рашэнняў, а наступны, 2006-ты, — для іх выканання.

Шукаем Коней, Тыгра і Сабак

2006 год спрыяе перамогам людзей, якія нарадзіліся ў цотні год. Асабліва спрыяльнім ён абіцае быць палітыкам, народжаным пад знакам Тыгра, Сабакі і Кані.

Калі верыць клясычнай астралёгіі, напрастым абіцае быць гэты год для прэтэндэнта на званыне «адзінага кандыдата»,

2006 год найбольш спрыяльні для людзей гадоў «валевікоў»: Кані (1954, 1966), Сабакі (1958, 1970) і

Тыгра (1950).

Для Тыгра будзе яшчэ і

— або вельмі пазытыўным, або вельмі адмоўным.

Першыя — съмелья, са-махварыя і добрыя ры-цары гонару і справядлі-васці, якія настойліва ба-роняць слабых, высакарод-ную ідею і справу.

Другія — ганарыстыя, самаўпэўненія, настырныя, упартыя да нараві-стасці, уражлівія, за-пальцывія і раздраж-ніяльныя, жорсткія, рэзкія, канфліктныя і патрабавальнія. Яны добрыя кіраўнікі, рэва-люцыянеры, правадыры, ваяры; бываюць рэзкіўныя да безразважлівасці; уладалюбівыя, бескампрамісныя, эгаі-стичныя ў дробізгах, але бескарсыльвія ў вялікім; не спыняюць перад рагамі і герархіяй улады; выступаюць супраць кансэрватызму, бюрократызму, палітыч-нага дагматызму і мяшчанскаага складу мысленія; імкнущы наперад да неда-сянгутата.

Таварыскі тын самаўлюбёны, любіць быць у цэнтры ўвагі і падзея, пахвалу, лісьлівасць і паказуху. Замкнутаму тыну не хапае самаўпэўненасць, неабходны міцнейшы партнэр. Затое ўсе яны любіць відовішчы, стадыёны, мастацтва і ўсё моднае. І могуць пазбавіць ад вялікіх няшчасціяў, ад зладзеяў, хіруноў і кру-цияў.

Людзі году Сабакі (1946, 1958, 1970) — заўсёды на варце: абараняючы іншых, змагары за справядлівасць, верныя, адданыя шчырыя і справядлівія; любіць справядлівіва крытыка-ваць; чэлкія, ведаюць, як змагацца, і змагаюць даводзіць да перамогі; выдатныя арганізаторы і кіраўнікі, людзі ім давяраюць; высакародныя, велікадушныя, сумленныя, добразычлівія, пасылдоўныя, цярпілівія і клапатлівія ў дачыненіні да падначаленых, любіць дагаджаць людзям; без эмацийных успышак; сыцілія, зада-валінноцца тым, што маюць; аваізковыя; спачувальныя; з крытычным і лягічным разумам, інтэлектуалы, філэзафы і маралісты; аскеты, якім, аднак, не праблема зарабіць шмат грошай; працаўтыя і працадольныя.

новага лідо-
ра сацыял-дэ-
макратаў Аляксандра Казуліна
(25.11.1955 — Стратлен-Каза). Крыху болей шанцаў у партнераў па кааліцыі «Дзя-
сятка» — Лябедзькі
(27.06.1961, Бык) і
Шушкевіча
(15.12.1934,
Сабака).

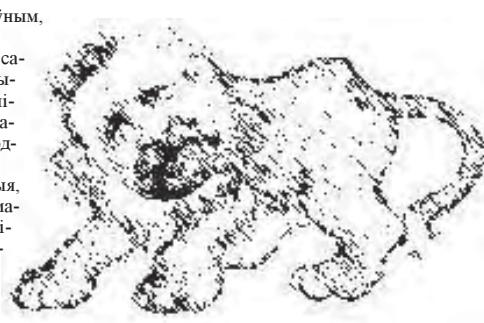
другі антыкармічны год — съмяротна небяспечны і кар'ерны, як для Юш-чанкі (году Кані) быў 2004-ты год Мал-лы. Тому, калі апазыцыі карыць пайсыці па ўкраінскім варыянце змены ўлады, як мінімум, трэба вылучыць чалавека, які нарадзіўся ў год Тыгра або Сабакі. I, пажадана, пад сузор'ем Рыбы. Ну і пажадана, каб ён быў на-дэйным чалавекам і быў маладзейшым за сёньняшняга прэзы-дэнта.

Паводле гэтага га-
раскопу, найлепшую
для перамогі кан-
дидатуру трэба
шукаць сярод людзей, што на-
радзіліся між
20.02—25.03
(Рыбы з пе-
реходам
у Авен) у
гады Сабакі
і Тыгра.

Год Тыгра
(1938, 1950,
1962) надзя-
ляе людзей
супрацьлег-
лымі ха-
рактарамі

4 суполкі на 3 узаемаспрыяльні

	Кармічны	2-гі кармічны	Антыкармічны	2-гі антыкармічны
гады	(адсутнасці слугі)	год	(адсутнасці гаспадара)	
Конь 1954, 1966, 1990, 2002 (Лукашэнка, Юшчанка, Кандаліза Райс)	Пацука 1996, 2008	Дракона 2012	Кабана 2007	Маллы 2004, 2016
Сабакі 1958, 1970, 1994, 2006	Пеўня	Тыгра	Быка	Ката
Тыгр 1962, 1998, 2010 (Кастра — 1926, Кучма — 1938, Янукович — 1950)	Быка	Зьмія	Казы	Сабакі 1994, 2006
Пацука	Маллы	Кабана	Каня	Зьмія
Бык (Хусайн — 1937, Лябедзька — 1961)	Сабакі 2006	Казы 2003	Тыгра	Пеўня
Дракон	Кабана	Пеўня	Ката	Каня
Зьмія (Мілошавіч — 1941) 2001	Казы	Пацука	Маллы	Тыгра
Каза (Гарбачоў — 1931, Казулін — 1955)	Тыгра	Маллы	Зьмія	Быка 1985
Кот	Дракона	Сабакі 2006	Пеўня	Кабана
Малла	Зьмія	Каня	Пацука	Казы
Певень	Ката	Быка	Сабакі 2006	Дракона
Кабан	Каня	Ката	Дракона	Пацука

Кандыдатуру трэба шукаць найперш сярод людзей, што нарадзіліся між **20.02—24.03** (Рыбы) у 1950 і 1962 гады Сабакі, ці, у горшым выпадку, у 1958 г. Тыгра.

Віртуальны гараскоп

Табліцу знакаў гэтага гараскопу можна паглядзець на сایце: abz.narod.ru і ў энцык-ляпіяды Рыгора Кашы, якую ён стварыў, прааналізавшы кар'еры тысячуў людзей.

Знакі віртуальнага гараскопу будуюцца на спалучніні вядомых заднікальнага і гадавога гараскопаў. Знак задняка адказны за пляны, а год — за магчымасць іх ажыццяўлення.

Паводле кітайскага календара, год Сабакі начніча 29 студзеня 2006 году. Таму ў апазыцыйнага асяродку яшчэ багата часу, каб адпінкнуть «адзінага».

У астралёгіі і «сумішчальнасці па жыцці» можна верыць ці ня верыць. Адно факт — перш, чым галасаваць, трэба даведацца як найбольш пра кандыдату.

Заўгарі і пытаны дасылайце на e-mail: zorachki@tut.by.

ФОТА НА ПАМЯТЬ у фасадзе Дому літаратара. Аўтары і чытачы «НН».

ЮАНІС ДРАЖИНСКІЙ

Лайнэр «Наша Ніва»

Палуба Дому літаратара не зьмісціла ўсіх ахвотных. Здаецца, трэба было пакрыціцца. Напэўна, можна было б адшукать вінаватых. Але што зробіш, калі Вялікая зала Дому літаратара выявілася замалой для ўсіх, хто жадаў трапіць на вечарыну «Нашай Нівы» і «Arche». Урачыстасці 100-годзьдзя першай беларускай газэты стартавалі з аншлягам.

«Сябры, праходзьце на сцену», — запрашаў Андрэй Дынкоў моладзь, што Ѹсунулася ў праходах. Урэшце, і сцэна, і прастора перад ёй, і прыступкі, і, натуральна, рады краслаў былі занятыя, а на вуліцы яшчэ стаяў ладны настуў прышынушы насы да школа зачыненых дзівярэй. Ніякія ўгвары не зьмісцілі сэрцы аховы: усе шлюзы былі надзейна задрашаны шчэ за 10 хвілінаў да пачатку вечарыны. Моладзь лезла цераз краты, пакуль дыржатка будынку не пагразіла міліцый. Адзіны плюс сутыцтвы — зала прагалынула ўсе 600 лятарыйных белешак і 300 мандарынаў, падрыхтаваных арганізатарамі акцыі.

Вядучым імпрэзы быў Сяргей Харэўскі, нашанівец ад самага другога нараджэння газэты ў 1991 г. Месцы ў «прэзыдзіюме» занялі настолькі аўтары выдання, але

му з адной паўночнай краіны.

Андрэй Хадановіч імправізаваў лімэрыкамі да ссыльваў пад гітарны акампанемэнт намесніка галоўнага рэдактара «НН» Андрэя Скурка. Зыміцер Бартосік заклікаў мужчынскую палову залі аднаўляць генафонд нацыі, а жаночую — падрыхтавацца да наступу мношнай паловы. Аўтар «НН» Зыміцер Дзядзенка выявіў талент бардаўскага сытеву. Вітаў Тарас сарваў волескі залі. Вера Бурлак расстраляла публіку сваімі вершамі, і публіка прагна глядзела кудлі-радкі. Постамэрыканскі Лявон Вольскі ссылаву постамэрыканскія песні, а ў фінале выцягнуў белесік, што вызначаў шыясцілівую глядзячу, якая атрымала прыз лятары — зборны керамічны партрэт Ізэльнага чытача.

«Жыве Беларусь» раззлягалася так гучна, што ўсе пад яго захоплены пляскалі нафат наведнікі банкету ў рэстарацыі, дзе былі заўважаны намеснікі міністра эканомікі і замежных справаў.

Але што да выступаў, дык энэргетычнай кульминацыяй вечара стаўся сцеңа Міхала Анемпадыстава. Без музычнага супрадзёння, але з шаманскай мэлёдкай, без падтанцоўкі, але з соняшні

ўдзячных слухачоў. Аповед пра падарожжа з сямабрі на эстонскую выспу Ультыма Тхульле. Маленькі эпізод з чужога жыцця, які выявіўся нечакана блізкім нам усім.

Есьць спакус паўнайчынай залі до дома літаратара з каўчэгам, у які мы забіліся, каб перачакаць агульнанацыянальныя палітычна-культурныя матоп. Не паддамося ёй. Гэта было ўсяго толькі прыемнае падарожжа на надзейным лайнэру на выспу пад назвай Беларусь,

на якой стаіць дуб, што стаяў там спрадвеку,

такі магутны, што трывае ён неба,

каб яно на ўпала на выспу

пад назвай Беларусь.

Алесь Кудрыцкі

Ад Рэдактара

Прабацце ўсе, хто не праబіўся ў залі. Былі бітком забітая праходы і сцэна. Можна зразумець адміністрацію, што бялася за бяспеку. Мы не чакалі такога наплыwu людзей, мы меркавалі, што зблізіцца колькасць людзей, супластаўная з прэзэнтацыямі 1996 і 2001 гадоў. Вядома, варта ладзіць такія сустречы ў большай залі. На наступны раз паспрабуем штосьці прыдумаць.

МІХАЛ АНЕМПАДЫСТАЎ

Ультыма Тхульле

Тэкст паўстай пад уражаннем вандроўкі на эстонскую выспу Кыхну, абелішчаную UNESCO помнікам нематэрыйнай культуры. Эстонцы ўважаюць, што місаліўскі вандроўнік IV ст. Піфей адкрыў менавіта гэтую выспу і называе Ультыма Тхульле.

Грэжкі лічылі яе паўночным краем зямлі.

Я палю сваю файку,
Вечер дэльме мне ў суніну.
У паўночным кірунку
Нясе мой карабель.

Мой карабель —
Ветразяй бель.
Бей, вешер, бей
У яе, яку бубны.
Дэмуму, вешер, дэмуму,
Дэмуму, не шкаду,
Нясе мой карабель мой
На Ультыма Тхульле.

Ультыма Тхульле —
Чаройная выспа.
Там выспацца можна
Пасля вандраваньня.
І кожны вандроўнік
Знойдзе прытулак
Там, на высце далёкай,
Высце Ультыма Тхульле.

А на той высце далёкай
Есьць корчмы і бары.
Там клёцкі за дзякуй,
Там піва задарма.
І прыгажуні
Прагнучы кананія
Там, на высце далёкай,
Высце Ультыма Тхульле.

А яшчэ там есьць дуб
Стары і магутны.
І такі ён стары,
Што стаяў там спрадвеку.
І такі ён магутны,
Што трывае ён неба,
Каб яно на ўпала
На выспу Ультыма Тхульле.

Я палю сваю файку,
Вечер дэльме мне ў суніну.
У паўночным кірунку
Нясе мой карабель.

Пытаныні і адказы зь вечарыны

Жарты і экспромты кепска перадаюцца на паперы, таму перадаваць атмасферу вечарыны не бяромся. Падаем некаторыя пытаныні й адказы, найперш тыя, на якія не паспелі адказаць з сцэны.

Андрэй Дынько

— Ці не плянуете Вы зьмініць грамадзка-паўнічныя характеристы газеты на грамадзка-забуйлівныя? Менін паўнічы і больш цікавостак?

— Наша паўнічка бывае вельмі забуйнай. Штогод забуйшайша. Без паўнічкі ніяк. Нас хочуць загнаць у літаратурна-культурнае гэту. Гэтаму нельга парадавацца.

— Чаму ў залі ніяма спадара Дубайца?

— Спадар Дубавец заняты падрыхтоўкай некалькіх вельмі важных кніг, якія выйдуть неўзабаве.

— Чаму ў «Нашай Ніве» з'яўліліся артыкулы, друкаваныя лацінай?

— Калі аўтары пішуць лацінай, мы друкуем лацінай. А што мала пішуць так — знач часу.

— Куды зьбеглі

Граждан і Сабака?

— Пытаныне можна ставіць на адным узроўні з ключавымі пытанынямі нашага часу: дзе Ганчар? Дзе Пазыняк? Насармоч Граждан і Сабака — гэта таксама ахвяры лукашызму.

— Калі Радзікцыя пераедзе ў Вільню?

— Такое пытаныне пакуль не стаіць.

— Чаму ў газэце ніяма «Правага вока»?

— Пакуль не знайшлося адпаведнага аўтара.

Сяргей Харэўскі

— Ці існуе музей «Нашай Нівы», і калі не

— ці німа намеру яго стварыць?

— Пакасцьці там Глебуса... (Съмех у залі.) Асабістая рэча Арлова... мае акуліры. Ведаеце, вы рана хаваеце нас. Я думаю, такая задача паўстане перад іншымі пакаленнем. Чаго-чаго, а экспанатаў мы наставаем.

Андрэй Хадановіч

— Калі выйдзе кніга Вашых шматлікіх перакладаў?

— Кніга выбраных перакладаў пад назвай «Разам з пылам. Калекцыя перакладаў» мae з'явіцца ў наступным годзе. Дарочки, у густоўным мастацкім афармленні Алеся Пушкіна.

— Падкажыце, дзе яшчэ можна набыць Вашы «Пісці з-пад коўдры»?

— «Лістоў з-пад коўдры» набыць пакуль нельга нізе, бо ўесь наклад раскуплены. Частково гэтыя тэксты можна знайсці ў Інтэрнэце, а часткова — у новай кніжцы «From Belarus with Love», якая выдалася на Украіне.

— Давольнe запытанаць, чаму Вы вось ужо два тыдні не з'яўліяецца да нас на заняткі?

— Выбачаюся за ўсіх сваіх студэнтаў і студэнтак: сачкаваў заняткі, таму што працдаўшы

Бацькаўшчыну падчас дзён

беларускай культуры ў

Кракаве. Лекцыі і

інтэлектуальная дыскусія ў

Ягелёнскім універсітэце, а

таксама выступу артыстычнай кракаўскай кавярні пайшли на карысць мяне, так і беларускім аматарамі беларускай культуры. Мае калегі па кракаўскіх днях культуры Андрэй Скурко, Валер Булгакаў і Зымцер Бартосік не дадуць слухацца!

— Колкі?

Рэзэнтрантаў можа з'яўліцца ў адным Хадановічу?

— Прыйдзіна столік ж, колькі і Гільдэмістэрна. А калі сур'ёна, то мяне радуе вапса знаёмства з кнігай пераможца конкурсу Гітрапакі «Формула кахання», алозій на якую і ёсьць гэтае пытаныне.

— Помніцца, у «НН» быў інкрэдібл-аповед пра мыслівіра Кімі Хадзееўа. Чым ён быў для беларускага інтелектуальнага шысці?

— Я вам не скажу за ўесь інтелектуальны дыскурс, а для мяне Кім Хадзееў быў адным зь першых настаўнікаў, пудоўным рэдактарам, які навуччыў праца вад на пэчальнымі тэкстамі, і проста чалавекам, які здорава пашырый мой інтелектуалы далягляд. Ведаю шмат твору, які падпісаліся пад гэтымі словамі.

— Ці можаце на заказ напісці лімэрык пра беларускі мэгаполіс Залескі?

— У Залесках, буйным мэгаполісе, Жыхары пазнаюцца па голосе. Гасылаюць па мацяры —

Дык чуваць на скватары,

А па бацьку — чуваць аж на полюсе.

Уладзімер Арлоў

— Ці ўваходзіць у Вашы пляны стварэнне вялікага гісторычнага твору, ці Вы сканцэнтраваліся на эсэтыцы?

— Завершана праца над тэкстам кнігі пра Вялікое Княства Літоўскіе, якая будзе своеасабістым працягом «Краіны Беларусі». Што да мастацкіх пісцін, то ў рабоце аповесць, прысьвеченая Міхалу Валовічу, апошняму няскораному паўстанцу 1831 году.

— Што ў Вас за пярсыёнак на руце? (Дзеевака Людачка з 4-га рэдад.)

— Эта пярсыёнак, які прыварожвае Людачак і іншых дзеевачак.

— Пытаныне да ўсіх: дзе вы былі ў час Чарнобыльскага шляху?

— За ўсіх адказаўшы не бяруся, але некаторыя з нас (як і было задумана паводле сцішну) свае пэцьцыны з подпісамі і адрасамі імкнуліся перадаць у рэзыдэнцыю. Прайду, іх забраць людзі ў цыўльным, паабязшчым, што яны перададуць самі. Нас, як бачыце, пакуль не забраці.

— Дзе ў Менску знаходзіцца ўніяцкая царква? Калі ўніяты сівяткуюць свае сівяты?

— Беларускі грэка-католікі, у адрозненініе ад некаторых іншых уніяцкіх цэрквяў, трывоючыя, як і большасць хрысціян сівету, грыгарыянскага календара. У Менску некалькі прыходаў. Я наведваю набажнствы,

якія адбываюцца ў капліцы Святых Сымона і Алены.

— Пра якую краіну Ваш твор «Задніца Эўропы»?

— Траба пачытаць аднайменнае эсэ, бо адказ на такі адказычны. Эсэ пра некалькі краін, а задніцай Эўропы адзін з яго герояў называе дзяржаву, якая імкнецца з намінігравацца. Дарэчы, гэтае эсэ натхніла вядомага скулпитара Алея Шатэрніка. Ён падарыў мне «задніцу Эўропы», высечаную з белага мармуру, вельмі, дарэчы, скапускіўшую. Я думаю, што такі задніца павінны заставацца ў нашай краіне.

— Ці сустракаліся Вы з прызывантам?

— Ведаеце, я сустракаўся з прызывантамі Тэскай Распублікі Вацлавам Гаўлам.

Сустрэча была даволі кароткая, але мяне вельмі уразіла. Цінер мару пра час, калі такі прызывант будзе ў Беларусі.

Зыміцер Бартосік

— Можа, Вы растлумачыце, чаму самыя шырока патрэбы Беларусі па паходжанні не беларусы?

— Адказ ляжыць на паверхні. Ёсьць у нас органы пачынчыця — слых, зрок... А паколькі мы яшчэ і людзі, у нас павінен быць орган, які адказвае за нацыянальнае пачуццё. У беларусаў ён атрафіраваўся, яго ніяма. А ў жыду, маскалёу ён ёсьць, таму яны і напыняюцца. І гэты орган, на жаль, не аднайлацца. Людзям проста не баліць.

Вера Бурлак

— Калі мы нарэшце ўбачым ваш музычны альбом? А пачаум?

— Цяжкае пытаныне. Пакуль гэта толькі ідэя.

Лёлік Ушкін

— Ці прадугледжана працдаўшыя газэтнага варыянту «Навінак»?

— Не. Гэтым летам «Навінкі» будуть здымаць фільм «Толькі мерцьвякі нічога не баяцца».

Вольф Рубінчык

— Ці даяце прыватныя ўрокі гульні ў шахматы?

— Пакуль што толькі жонцы (і яна ўжо ведае, як хадзіць канём). Але давайце пасправляем і з Вамі... Тэксці з «Касіс»

— аднона сівежыя — можна чытаць на bychess.narod.ru/. Тутака справа і банэр «Шахматы у Беларусі» вісць, зь пешачкамі. Электронны адрас:

rubinchyk@lycos.com.

Андрэй Скурко

— Якой Вам бачыцца «Нашай Ніве» праз два, пять, дзесяц гадоў?

— «НН» — гэта больш, чым газэта. Мы тут усе ў гэтай залі — «Нашай Ніве». Пакаленіні аўтараў газэты могуць з'яўліцца, але ідэя беларускай Беларусі і творчага падходу да жыцця заставацца. Што зменіцца да дзесяці гадоў? Краіна Беларусь, жыццё ёсць яе людзей. І «НН» непазыбжна, эвалюцыяць, каб адэватна адказаць на выклікі новага часу.

ЧЫТАЧЫ АКУПАВАЛІ СЦЭНУ. Вечарына сабрала рэкордную для Дому літаратараў колькасць людзей. Цесна было нават на сцэне.

Паважаная рэдакцыя «Нашай Нівы», шаноўныя чытачы найстарэйшай беларускай газэты!

Я нямог прыняць уздел у вечарыне, прысьвечанай 99-м угодкам «Нашай Ніве». З прычынаў службовых у той дзень я адсутнічах у Менску. Аднак мага прыканаць сваё пажаданье пісьюмом: ніхай свой стагоддзі юбілей газэты сустране ў свабоднай і дзяржаватройной Беларускай Дзяржаве — і ніхай на наступным сваім стагоддзі на стамліце ўзгадоўваць новыя пакаленіні Купалаў. Коласаў і Багдановічай!

Жыве «Нашай Ніве»!

Жыве Беларусь!

З павагай —

караанінтар Грамадзянскай ініцыятывы «Агульнанацыянальны рух «Воля Народу»

Прафэсар Аляксандар Казулін

29 красавіка 2005 г.

Дык падпісваіся!

Падпісні індэкс «Нашай Нівы» 63125. Падпіску на «НН» прымаюць на любой пошце, а ў Менску — на шапкі «Белсаюздруку».

Цена на месец — 3820 рублёў на поштах або 3530 рублёў на шапкі «Белсаюздруку». «Наша Ніва» — гэта 24 старонкі без чужога слова штотыдзень. Чытай сваё!

Дэмакратычныя цнатліўцы

«Народная воля» ў нумары за 27 красавіка ў раздзеле «Паліткухня» надрукавала агрэсіўную зацемку выбаршчыка з Менску С. Тарасава. «Народнай волі» адказвае намеснік старшыні Партыі БНФ Юры Хадыка.

Да апошняго часу каралевай Вілікабрытаніі магла стаць толькі жанчына, якак захавала цнатаўшасць да плюбу. Прынцэса Дыяну ў 1981 г. аглядад гінкозоляг, і толькі пасля таго, як ён пачаўверздзе ў дзвікоўцаўца, адбыўся плюб у наследным прынцам. Да сціпнікі жартавалі тады, што лэзді Дыяна Сізнэр была апошнім цнатаўшак у колах ангельскай аристакраты. Быццам пачынварджаючы ётую думку, прынц Чарлз праз 20 год ажаніўся з разывядзеніем, якое ўзгадаў аўтадынную дэмакратычную апазицію.

Гэтая гісторыя нагадвае сцутыплю ў колах беларускай дэмакраты. Як толькі набліжанацца прэзыдэнцкія выбары, у асвярдку апазыцыі зьяўляюцца людзі, якія јшчэ ўчора служылі альтэрнатыўнай межыму, а сёня съмела гатовыя ўзначальніць аўтадынную дэмакратычную апазицію.

Я падкрэслываю — дэмакратычную, бо апазыцыя можа быць правай, левай, канструктыўнай і ляльнай, нарэшце, шырокай, — але

что сёняня памятае дыялёг Аляксандра Рыгоравіча з шырокай апазыційай у 2000 г.? Я называю такіх людзей дэмакратычнымі няянінкамі. Не сумніваюся ў вілікіх арганізацыйных здольнасцях Аляксандра Вайтoviча і Аляксандра Казуліна. Мне зразумелыя іх матывы. Бо пасля абрэзаных выкаванняў на іх адрас ППРБ яны не могуць любіць яго. Аднак съеданьні ў іх адданасці і целам дэмакратычнай і незалежнасці Беларусі недастатковы. Купіць жа «ката ў мышку» недальнабачна.

Я б звярнуўся да ўсіх няяніннікаў дэмакраты (бо думаю, што іх сціпнікі ня будзяцца згадынімі прэзыдэнтам) з заклікам. Калі вы любіце на толькі сябе, але і вольную дэмакратычную Беларусь, якую нам япчэ толькі траба павудаваць, адкінцы амбіцы і дзялчайшыся да прыгушы аўтадыння дэмакратычных сілаў, які начала Народная кааліцыя «Пішчёра+». Прыдзіце і скажыце: «Спадары! Любіць ях і ўзгадаць?» Зразумела, можа. Калі ён прэтэндуе быць гэтым агзінам, то павінен падпісаць згаданую заяву абніцанне і сабраць больш за 50% галасоў любой рэгіяналнай канфэрэнцыі, каб трапіць у якісць прэтэндэнта на Нацыянальны кангрэс дэмас. Гэта вельмі важная ўмова. Калі чалавек спадзяеца атрымаць падтрымку, ён напачатку мусіць дамагчыся згоды і падтрымкі дэмакратычнага актыву. Тады гэты актыў дапаможа яму перамагчы на ўсім краіне. Мы не маєм іншых рэсурсаў для перамогі. Той, хто спадзяеца толькі на грошы альбо толькі на наэмніцтві, можа быць апанэнтам А. Лукашэнкі. Але я можа быць лідэрам беларускай дэмакраты.

Рэгламант вылуччанія прэзыдэнтаў быў распрацаваны спэцыяльнай групай, у складзе якой уваходзілі юрысты з розных партый і арганізацій. Рэгламант усёй грамадзкасці краіны не паведамлены, але ўсё жаўліцца падпісаніем прафэсара фізікі, намеснік старшыні Партыі БНФ.

ЮРИ ХАДЫКА — прафэсар фізікі, намеснік старшыні Партыі БНФ.

БСДГ і віртуальная реальнасць

«Наша Ніва» — асноўная і лэзді не адзінай друкаванай кропініці, з якой я атрымліваю інфармацыю пра палітычныя падзеі. Мала таго, я прывік ставіцца да ўсяго прачытанага ў «НН», як да «ўбачанага на свае вочы». Але апошнім часам, калі чытаю паведамленіні пра «Эрманінстан» аўтадыннай сацыял-дэмакраты, узьнікае адчуванне, што ці я звар'яеў, ці журналістка «НН» нехта ўводзіць у зман.

Божа баані, я ні ў якім разе не замахваюся на свадобу працы — пішаць што хоцяе, абы была прафіц! А тут узімаке шыраг пытаныні! Першас: на якой падставе і хто адхіліў Станіслава Шушкевіча ад кіравання БСДГ? Можа, Кароль, якога перад гэтым Цэнтральная рада выключыла з БСДГ? Ці Казулін, які нікага дачынення да БСДГ не меў? Другое: на якой падставе сцвірдае, што БСДГ самілкіўдавалася? Ніхай перш казулінскай, нібуть створаная, БСДГ «Грамада» зарэгіструеца, а тады спраўляе баль на пахаванын БСДГ?

Карэспандэнт «НН» вонкава падзеі апісаў дакладна. Проста намалявана ім карінца мае іншое жарлавае азначэнне. Ніхай ўсяго толькі хэлпэнінг!

Пад найменнем «Аўтадынне», Рабін яго вельмі сур'ёзны дэдзякі, які мне, сбяру БСДГ, аднаму з многіх, двойцы слапі тэлеграму-запарашыне на зьезд. Толькі іхтіх упаўнаважваў? З такім жа правам гэткую тэлеграму мне мог даслаць і Алеся Курдыкаў. Чахі нагадаў: падобнае аўтадыннене сацыял-дэмакрату ужо нібы было. І дзе цяпер тае АСДП (НГ), створаная ў выніку шчыльнага анилюсу? Маўчук пра яе. А БСДГ я была, і так істалася. Ня трэба ж быць такім біспамітным і двойчы наступаць на тая сама граблі. Відаць, мы ўсе апантаніе ідэяй дадынні дэмакрату і гатовыя жаданіем публічна скардзіцца на недасканаласць працэдуры і правакаваньць

пад. найменнем «Аўтадынне». Сацыял-дэмакрату, пераважна на більшіх сябров БСДП (НГ), сяляпком лезе ў сацінты, дык жата, як па мне, куды большая падстава для разыходжанняў. Мне, нацыяналісту, які ўсё стае жыцьцё ненавідзеў камуністу, падтрымліваю левыя сілы — відзеў, гэта гато самое, што таму казачнаму герою выменянець кана на качару.

Людзей, якія ў той ці іншай меры ідэнтыфікуюць сябе з правымі, у БСДГ ніямаю. Думаю, на варта штучна, толькі з майміненем, заганяць нашу партыю ў «левыя кут». Будзьце пэўныя, калі я пераканаюся, што ў БСДГ не засталася аднадуманіць з правымі ухалам — сам з'явіцца на выйду. А карэспандэнтам «НН» варта пільней прыслухаўца да розных бакоў. На жаль, часцей за ўсё бальшыя рапортажаў вакол БСДГ пішацца пра прыму левакубаў аўтадынні. Яны па-дзіцічай чытуць у бой, мала думаючы пра выйкі. Ціпер жа, як казаў Алег Латышонак, лепш чыніцца на выйду, раз на ўлозненіе, што твае дзяяньні не на шкодзяць. Апошніе датычыць і аўтадынні.

Перад гэтым у «НН» пісала: маўлі, партыі не амёды і мусіць яднаніца, а не дзяліцца. Мажліва, яднаніе ідзіных працэснікаў не ўмацоўвае, а толькі аслабляе партыю. Гісто-

рия беларускіх сацыял-демакратоў, якія мінімалізуюць аўтадынні, відзеў, што ёсць аўтадынні відзеў, не ў задынанічнай, а да пераразмеркавання сілаў. Мянюнца найменні, мяненяца склад сяброд, але не мяненяца колькасць партыі. Адным словам — казу мінімал на казу. Горш за ўсё тое, што людзі, якія маглі бы спрэчыцца, пасылаюць «аб'яднаніні» назаўжды становіцца ворагамі. На маю думку, няхай лепш розныя партыі сбіруцца, чым сябры адной партыі сваражыцца.

Юры Пациона, Горадня

U krajinie Bulbondzji

Якоje трапнаje скoўca зnajsiósia i «Našaj Nivie» №11 i №13! Dzialek vam, spadziorie Pińčuk i Raviaka! Ja jahō tak dōuha ſūku, kai akreslič nazvauj žījavu: čalaviek pa žycy nie prymaje bielaruskaha, movu rodzinu zniščaie, ale pry hetym maje nachabstva nazyvacca bēlorusom.

Pa sutnaci, adbiraje u mianej moja imia. Apošnim časam ja karystaúša slovam «savok». Prauda, kožny raz davodzilisia tłumaczy, što manu na tūvane nie savięckaha lūmpena, a ludziej z mentalnaściu «ad Buhu da Kuryl». Takimi mohu byc i profesary, a ni tolki bamčy.

Adnojčy raeči u čarzie: «Ja nie baptystka, ja — chryścianka». A sama zlaja, hatovaja rasstralci usich baptysta. Choć i chryścianka, ale absolutna nie arjantujeccu i chryścianstwie: «Što tako Czerzene? A, a, ta kada għad qawu nelfza...».

Analihiajna situacija i ū samanazývańni. Ludzi, što pa movie adroñiavučucajda as nas, tym nia mieniš, nazuvaju siabie bēlorusam. Tady chy mo i my i ichnh viəsoch? «A, a, ta kacie bēnzafu». U halovach sucelnica kaša. Nasý susiedzi prysabieyi imia Lietuva, a razam z jem i usiu historyčnu litoušku spadzynu. Na siońnia janu kvitniej i kvitniej budu. A týja, chto adnojčy zdradzu rodzinu, diehet jařaj, prieči, chto i bielaruskija, ci to týja.

Kultura, stvorana na našaj ziamli, apošnija puártara statodzidzi nažyvalasia «bielaruskaja» i pilnavačtua bielaruskaj movy. Bielarusy zaúsiody buduč lilič siabie spadkajemscami Skaryny, Kupala, Bykava. Ale na hetuju z tradycyu pretenduju i bēlorusu! Prauda, hučy janu krychju imak: Skorina, Skobrev, Spadarstva! Adjučje važnaśc historyčnaha momantu! My žiyoum i viékapomnja dni —

zapačatkowujaceca novy narodzic. I chaj imia jem — bulbašy — hučy horda!

Kali našy priyduć da ulady, kai Mińsk padzie pierad Mienksam, tady laħċej i nia tak balesna Bulbondzja plementarwucca ī Bielaruś.

Henik Lojka, Miensk

«НН» з радасцю друкуе ў газэце і на сایце www.bn.ru па чытакі лісты, водгукі і меркаваньні.

З прычыны вялікага аўтаматаў, мы не можам падзяліцца атрыманымі Вашинаў лістоту, на можам і вяртацца неапублікованымі матэрыяламі. Рэдакцыя пакідае за сабой права раздагаваць допісы. Лісты мусіць быць падпісаны, з пазнакай адресы. Мы можам дасылаць іх поштай, электроннай поштай ці факсам. Наш адрес: a/c 537, 220050, Менск. E-mail: nn@promedia.net. Факс: (017) 284-73-29.

Сяргей Посахаў хоча беларускага Гаўла

PHOTOMEDIA.NET

Экс-памочнік А. Лукашэнкі Сяргей Посахаў на дніх заяўві ў інтэрв’ю расейскаму інтэрнэт-рэсурсу «Мацарык.ру», што ровадзіцца ў Беларусі магчымай і «грамадзка-патычнай сцутупіца паступова рухаеца ў тым кірунку». Патлумачыў сваю думку яго папрасіў карэспандэнт «Беларускай дзеловай газеты». Посахаў сказаў: «Значная частка нашага грамадзтва незадаволена тым, як сёняня развіваецца краіна. Гэта незадаволенасць нараджае неабходнасць зменаў. Німа розвалоцційнай сцутупіцы? Так, яе пакуль ніяма, але яна, як паказваюць прыклады суседніх краін, можа ўзыніць у любы момант».

Які ж прэзыдэнт патрэбны Беларусі? С. Посахаў мяркуе: «Нам патрэбны сёняня чалавек, сувымеры з Вацлавам Гаўлем. Узважаны, культурны палітик, які дазволіць іншым будаваць жыцьцё паводле свайго разумення. Першы этап, калі нас хварасціцай гнілі да наўядзенінай парку, буды неабходны, але ён скончыцца. Тады ў краіне буде раздрай, хаос, я ўсё-такі буду ўнутры систэмы і ведаю... Сёняня часы іншыя, але краіна не выкарыстоўвае сваіх эканамічных і іншых магчымасцяў. Грамадзтву патрэбны сёняня на вялікія іншыя падзеі. Але яўлінічыя, якія ў іншых краінах скончыліся, ях не паспраўдуюцца на канферэнцыі ў Віцебску. Пасля гэтага будзе позна. Толькі аўтадыннай апазыцыі, хто ў пініх пільгах. Але яўлінічыя, якія маглі бы з'явіцца, пасылаюць «аб'яднаніні», пасылаюць «назаўжды становіцца ворагамі. На маю думку, няхай лепш розныя партыі сбіруцца, чым сябры адной партыі сваражыцца.

«НН» з радасцю друкуе ў газэце і на сایце www.bn.ru па чытакі лісты, водгукі і меркаваньні. З прычыны вялікага аўтаматаў, мы не можам падзяліцца атрыманымі Вашинаў лістоту, на можам і вяртацца неапублікованымі матэрыяламі. Рэдакцыя пакідае за сабой права раздагаваць допісы. Лісты мусіць быць падпісаны, з пазнакай адресы. Мы можам дасылаць іх поштай, электроннай поштай ці факсам. Наш адрес: a/c 537, 220050, Менск. E-mail: nn@promedia.net. Факс: (017) 284-73-29.

Аер

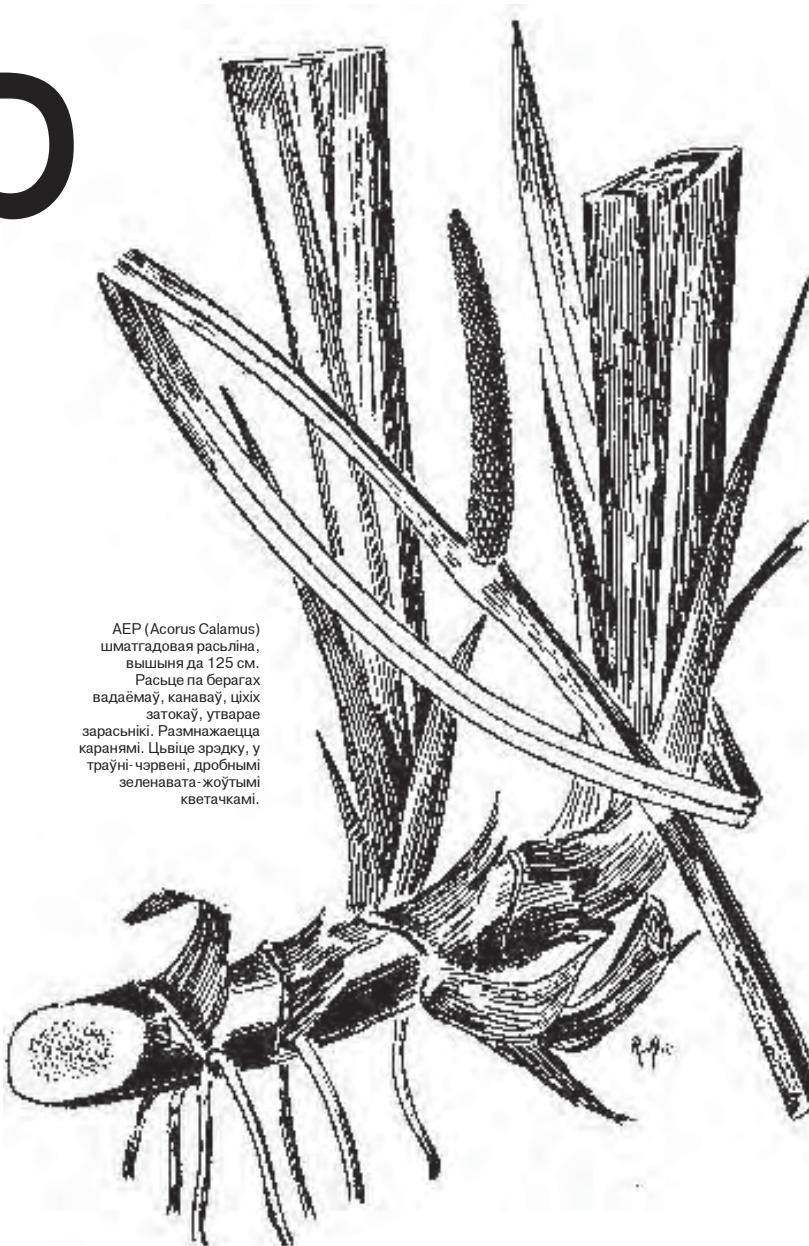
Традыцыйны артыкул беларускага экспарту ў Сярэднявеччы, аер выдатна надаецца ў рыбных і мясных стравах. Аер (*Acorus Calamus*) спалучаецца з пудынгамі, печывам, робіць непаўторнымі поліўкі. І дадае памоцную настойку на гарэлцы. **Сяргей Харэўскі** падае таксама рэцэпт аерных цукатаў, альбо «сухога аера» кляштарным спосабам.

Аер — адна з самых загадковых расылінаў у Беларусі. Найпершая загадка — як яна трапіла да нас з Паўднёвай-Усходняй Азіі. Найчасцей прыводзіць паданыне пра тое, што аер завезлі татарскія ваяры ў XIII ст., для якіх ён быў найлепшым індыкатарам чысыні вады. На карысць цэтае гіпотэзы съведчыць тое, што ў перакладзе з чорскіх моваў «аер» азначае «развесьці, падзяліць». А ў многіх беларускіх гаворках і дыялектах яго называюць «татарнікам», «татарскай зёлкаю», «татарскім чаротам».

Артыкул беларускага экспарту

Пакуль аер ня стаў пашыраны на заходзе ад Беларусі, насы продкі яго экспартавалі. Але аер атрымліў геаграфічную энцыклапедыю «Үсагульная камаграфія» 1550 г. прафесара Базэльскага ўніверсітету Себасціяна Мюнстэра паведаміла, што адным з традыцыйных артыкулаў экспарту з Белай Русі быў «араматычны трысынёг» (*Calamo Aromatico*). Як піша Алесі Белы ў артыкуле «Літоўская кунсткамэрса», меўся на ўвазе наш аер, які ў XV—XVI стагоддзях яшчэ на рос з Эўропе; яго карэнне (часам зацукраванае) завозілася туды з ВКЛ, Маскоўі, Асманскай імперыі як дадзенасць.

На заход ад Беларусі аер пакрысе трапіў нашмат пазнейшы, толькі ў XVII стагоддзі, праз Партугалію і Бальканы. Цяпір яго можна сустрэць па берагах рэк, стары і азёр амаль па южна ў Эўропе, на поўдні ад Балтыскага мора. Аер стаў ужо незаменім часцкай рацвіёна ў нашых баброў і андатраў, зубы якіх — найлепшыя рэклімы гэтай расыліне. Аднак нават перажывуючы нашу зіму, у Эўропе аер не дадае пладоў — вялікіх чырвоных ягад, — як у сябе на радзіме.

АЕР (*Acorus Calamus*)
шматгадовая расліна,
вышыня да 125 см.
Расце па берагах
водаў, канаваў, щіх
затокаў, утварае
зараснікі. Размножаецца
каранямі. Цвіце зредку, у
траўні-чэрвені, дробнымі
зеленаватыя-хутыні
кветачкамі.

Ад печыва да зьбітніяў

У Паўднёвай Азіі аерам шырока запраўляюць рыбных і мясных стравы. Ён выдатна спалучаецца з пудынгамі, печывам, з стравамі з капусты, са смажанай (найперш баранінай і дзічинай), араматызаванымі воцатамі, поліўкамі і соусамі. У тывбіцкай мэдэвінне аер выкарыстоўваецца як глістагоні, танізуючы і бактрыцыдны сродак. Кітайцы рэкамэндуюць яго пры рэўматызме і хваробах стрававання. Настойка аерау паляпшае слых і зрок. У традыцыйных малайскай, тайскай, цзэйленскай, французскай, галиндскай кухнях аер араматызуецца альлаголь (джын, абсент, піва, вінтом), кампоты, мусы, супы і салаты. З яго ў чыстым выглядзе гатуюць сочвы, сыропы, джэмсы і цукаты. Яго шырока выкарыстоўваюць як дабаўку для начынк цукерак.

Аер — адзін з найважнейшых кампанентаў старасцвецкага беларускага кухні. Як і пасыдня, яго называюць у вадзе лічылася індыкатарам яе добрае якасці. Здавен яго выкарыстоўвалі як замененік перцу, лаўру і імбіру ва ўсялякіх стравах. Іздальна аер надаецца да марынавання рыбы, бо насыреч выклікае ўшчыльненіе рыбнага мяса і на-дае иму тонкі водар й вастравата-каўткі прысмакі.

Гэтаксама як і ў Эўропе, беларусы давалі аер у розныя напоі — ад піва да зьбітніяў. Гэта было звычайнай справаю, што лічылася добрым густам. Павал Шпілэўскі пісаў у 1853 г. у сваім артыкуле «Нізкі рынок у Менску»: «...проста насыпраць Бэрнардынскай вуліцы ўбачыць некалькіх жыдовак, якія гандлююць зьбітнем, але зьбітнем беларускім, альбо менскім, прыгатаваным зі брозавага лісьця, аеру, ліпавага цввету і патакі; зьбіцень кіпляціца ў вялізных, на нада прыгожых самаварах і разылаваецца ў кубкі са сподачкамі».

I хворам, i кушніру

Зрэшты, пра выкарыстаньне беларусамі аеру з рознымі мэтамі можна прачытаць на толькі ў Шпілэўскага, але і у Кіркора, Нікіфораўскага, Пяткевіча, іншых этнографаў. Па ўсей Беларусі быў пашыраны звычай упрыгожваць хату аерам на рэлігійных событіях (перадисім на Сёмуху) і раскідаваць карэнные на падлозе, каб асвяжыць паветра.

...I перамешаючи сярэбранаю лыжкаю

Вось як можна прыгатаваць аерную цукаты, альбо «сухі аер кляштарным спосабам», паводле кнігі Вінцэнтыны Завадзкай «Кухарка літоўская».

Карэнны аер для смажанай трэба капаць у сярэдзіне трайні ў пры канцы верасня. Яго замочваюць у халоднай вадзе цягам дзве дзён, кожныя два дні мяняюць ваду. Затым іх належыць паклаць ў рондал, заліць вадою і астудзіць, блізоўчы халоднай вадою, — і хай стаіць суткі. Потым узяць і пакрай кольцамі ды зноў заліць вадою ў тримацца шэсць дзён, кожныя два дні мяняюць ваду. Пасля выкладыць аер на сур'яткі ў ануки і моцна адціснучь рукамі, каб сцякнула вада. Адважыць на пакіў аерау чвэрць кілі цукру найлепшага гатунку і, склаўшы ў паліваную ўпакоі пасудзіну, перасыпаць кожны пласт аера туўствтным слоем цукру.

Колькі пакіўляя аеру будзем смажыць, столькі пасобных пасудзін спатрэбіцца для зацукрованья, бо белай як пакіляграма не надаецца да смажананія.

Этакім спосабам зацукраваны аер павінен стаіць сама менш трэы дні. Затым мы тымы, дабавішы тры столовыя лыжкі халоднай вады, пакуль цурок сиропу, спущаны з лыжкі, не пачне цяцнучы, а ня падаць кроплямі. Падчас гатавання аерную тушаніну трэба вельмі часта перамешаць сярэбранай лыжкаю. Як ўсё ўтушицца, трэба дасць састыць, затым кавалачкі аерау выкладыць на паперу і ўлашыць рады (папера мусіць быць тоўстая, каб не працяжалася вада). На кожны кавалочкі наливайць сыроп і астудзіць. Далейшая кансервация мусіць адбывацца ў сухім месцы.

Дадамо, што найлепш тия цукаты перасыпаць цукровай пудраю, каб не зыбваліся ў клейкія камякі.

Шырока ўжываўся ён у народнай мэдыцыні. Настой аера на гарэлцы спрадсеку выкарыстоўвалі для ўзбуджэння апэтыту, пры захвораннях страўніка і нырак, як танізуючы й бранхіяльны сродак. У выглядзе парашку аер ужывалі пры анэміі, парадантозе, пякоты, прысыпалах раны. У адвары аера купалі дзёстак пры рагіці і дыятэзе. А таксама лягіты выпаданьне валасоў.

Аер меў значэньне і ў гарбарнай ды кузніцкай справе як дубільник, кансервант і бактрыцыднік. Маладзенчыкі бэзавата-ружовыя карэнчыкі аерау падчас першага касавання былі звычайным ласункам і для малых, і для старых як кропніца вітамінай. На лісці аера пакілі хлеб і запякалі некаторыя мясныя стравы.

Аерам можна прости араматызаць розныя стравы. Але трэба памятаць, што карэнне аерау, асабліва пасля трайні, гаркавае, таму яго варт спажываць асцярожна. Гэтак, у розныя вадкія салодкія стравы (кісялі, мусы, жэле, крэмы і г.д.) кавалачкі аерау закладаюць за тры хлібіны да гатоўнасці і перад спажываннем авабязкова вымаюць. Найлепш надаецца аер да смажанін з дзічыны, бараніны, ялавічыны. Смачнага вам!

СЯРГЕЙ ХАРЕЎСКІ — мастацтвазнаўца, пісьменнік, кулінар. Аўтар кнігі «Звязы-суйчыннікі» і цыклу нарысаў «Сто твораў беларускага мастацтва XX стагоддзя».

Хочаш жні, а хочаш куй...

...Крыху паасобку стаялі актыўісты здачы крыві з транспарантамі і плякатаў: «Не шкадуй крыві роднай уладзе», «Здай кроў — атрымай адгул», «Наша кроў — не вадзіца», «Імпэрыялістичных п'явак і крывасмокай — на галодны пaeёк!»... Параднае апавяданье Сяргея Астряуца.

Трыбуна з начальствам дэмантравала сабраным на мітынгу працоўным масам, што ў Багдана-дзе па-ранейшаму ўсё ў парадку, усё спакойна...

— Таварышы! Мы будзем і на-
далей змагацца за сапраўдную, а
не абстрактную свободу і дэмак-
ратию па ўсім съвеце, за правы
працоўных усіх краін і народу, за
міжнародную салідарнасць
людзей працы: чорных, жоўтых,
чырвоных — любых, за мір на
ўсходнім пляніні. І нікія сусьветныя
агрэсы, нікія збрарысты і ганд-
лярыя жанчынам нам не пераш-
кодзяць. Наша справа супер і пе-
рамога будзе за намі!

Паглядзіце, тут супэррабочыя з
макетамі нашых супэрзыбараў.
Мы можам і павінны ганарыцца
такімі каўбасамі, такімі шынкамі і
карданнімі валамі. Мастакі па-
стараўся, каб нават муляжы вык-
лікале апэтут і жаданье закусіць.
Такой каўбасінай можна было бы
накарміць цэлую плошчу. А з та-
кой сасісінай — зрабіць хот-дог
для цэлага заводу ці фабрыкі.
Наші каўбасы самыя місныя, са-
мые пахкія, самыя смачныя ў
съвеце. Нашы карданы самыя
карданнія, наша салетра самая
аміячная. Каленвалы і агрэгаты
таксама ня самыя горшыя, бываю-
юць горші. Нам ёсьць чым гана-
рыцца. Ура, таварышы!

«Што гэта у вас за х-на?» — па-
цікавіўся мітынгушчык у суседа,
які трошы разам з дружкамі
жалезіну. «Гэта карданы вал,
чү, што начальства гаворыць? Такі кардан на дарозе не вале-
цца. Такі, калі сцягнунуць, можна
прадаць нармальнін?

Рабочыя прынеслы на мітынг

на плячах, як бярвёны на суботнік або на лесапавале, наглядную агітацыю: сасіскі, сардэлкі, каўбасы — усё валатоўскіх памераў, як фалісы антычных герояў ці
пачвар накшталт Кінг-Конга.

А таксама беламорны з тыту-
нёвай фабрыкі, якім можна было
бы атруціць цэльную табуну. Свае
прылады мужчыны паставілі
старчы, каб адпачылі плечы і
прытырмілі вакою, а некаторыя
прытуліліся, нават стаялі, ах-
пашчыты ў абдымы. Былі яшчэ
вялізныя карданнія хлібы з ёда-
ванай сольлю, бочкі са штучнымі
утнашэннямі, яшчэ штосьці.

Другі айцец гораду быў лякани-
чны, відавочна памятаючы пра
пашыране крываюце выслоўе:

— Усе нам зайдзісцьца за
наш эканамічны цуд. Мы дагналі
1984 год і ўжо яго пераўышилі.
Склады запоўнены, юбльку дзе
упасыць намі. Яны нас баціца, мы
можам зікаціць іх таварам — бот-
тамі, шапкамі, нават шынкамі.
Яны ўсе збаўкрутоўшы. А нашы
яйкі маладзецкія, які падышы-
ць іх музичкіні сілу?! Нікай
іхнай хіміі ня трэба, нікай віяг-
ры. У нас ўсё толькі натуральнае.
Нікай жыве Першамай!

Далей стаў стараніна выступаць
па паперы прадстаўнік працоў-
най дынастыі, сваікі якога дзякую-
чы народнай уладзе трапілі на
месіканаміт і замацаваліся там.

— Мы цераз плот мякі з мясам
дай каўбасамі ніколі не перакідалі,
і дзіркі ў плоце не рабілі. І пра-
праходнюю не спрабавалі, абвя-
зуўшыся сасісікі, праслізвіць.
Гэта на наш мэтад, лепей на мес-
цы ад пад'есці, каб потым
цэлы дзень не хацець. Тут наши
карані: і дзед мой з бабкай праца-
валі, і бацька з маці, мы з жонкай
пазнаёміліся ў заводскай сталоў-
цы, думаю, што і дачка мая сюды
прыйдзе, і сын таксама. Пры хар-
цах — заўсёды надзейна, пры лю-
бой уладзе. Як кемлівы сладзіт:
бліжэй да кухні, далей ад началь-
ства.

— Прафсаозы, кхе-кхе, —
школа камунізму, як калісці
люблі гаварыць, — крыху няпэў-
на распачаў наступны айцец гора-

ду. — Іх зноўку ўзяла пад сваё
крыло дзяржава, і яны началі пра-
цаўшы як трэба. А то адблісі ад
рук зусім, у свабоднае плаванье
пайшлі, а баржа іхняя дала
цечу...

Абаронца працоўных падзяка-
ваў уладзе за слова:

— У гэтае сьветлае і радаснае
свята дазвольце ўшанаваць хвілінай
маўчанью памяць пра
героев вытворчысці — членоў
прафсаозу, якія загінулі ў барац-
бе за ўраджай, за лепшыя паказ-
чыкі, за валаўную працуцьо, за
тое, каб у нас было болей чараві-
кай, ботай, карданнім валоў, ам-
ічнай салетры і гэтак далей.
Спяносяс на некаторых прыкладах.
Сыцяпан Пробка ўратаваў
трактар цановай сваёй жыццю, а
Івана Трэску засыпала бложкам у
сласнай вежы. Слава героям!

Таварышы! Я толькі не хацеў
бы, каб у нас узьнік змрокчы
настроі, што наша справа небіс-
печная і дельце не безнадзеяна.
Гэта далёка ня так. Рэч у тым, што
і раней звідзісцілі свае працоў-
ныя подзvігі, і раней гінулі дзеля
нас на канверы і на палівымі
станах, на мэхварах і ў зернесушыл-
ках нашы дарагі землякі, тыя, на
каго траба руянецца, зважаць, хто
стаў прыкладам для маладога па-
калення. Але съмерці пабольшала
не праз нейкай насланнені, а
таму стала больш, што людзей за-
лучылі назад у пярвічкі, дзе перад
тым быў разброд і хістаны, калі
зўносы плацілі як хацелі, на сходы
не хадзілі, калі прафсаозы
сталі разваливацца па швах.

І крху статыстыкі. За спрэвад-
чаны час мы стацілі дзесяць
рук частково або цалкам, тры ногі,
два вухі, сем вачэй і адну галаву.
Як у той песьні: столькі вольных с
плеч срублі, не прышылі ні адной.
А нам ня ўдалось назад пры-
шыць толькі адну. Вось такія
празах. Захаваць жыццё і зрабіць
інвалідамі ўдалось у чэрці
выпадкаў, гэты не такая дрэнная
лічба.

Доктарка-наркоряг узънёсла па-
чала прамаўляць пра здароўе
нацыі і насељніцтва гораду, па-
чынаючы з Эскуліпа і Аўгінэы.
«Замест некаторых маральна-
устарэлых гатункаў пладова-ягад-
нага віна, шырока вядомага ў на-
родзе як чарніла, пачалі выпус-
каць новыя гатункі гарэлкі, —
важка зазначыць, яна — гарэлка,
як добра вядома, значна здра-
вейшая за чарвіку». Яна прашы-
вала:

— Алькагалізацыя насељніцт-
ва, таварышы, не павінна павішаць
паказчыкі, заплянаваныя
лічбы, кръгтычную міжу. Тут пав-
інен быць баланс паміж станам
калектыўнага здароўя і актыўнымі
падаткамі, напаўненасцю дзяр-
жайшай кішэні, з якой даюць на
лекі. Дактары хадоркіны могуць
адпічыць, таварышы. Мы за
здаровы лад жыцця, за «будзь
гатоў к труду і абароне!»

— Жыцця стала лепей і дзякую-
чи нашым слáдкім мытнікам,
якія не даюць падмансу дзяржаве
у розным контрабандыстам і
супрэвазам, — крху па-пра-
курorskу агучы прэамбулу адзін
з айчоў гораду.

У параднай форме мытнікі не-
чакана сышлі паведамі плячу пра
дасягнені ў работе — пра кант-
рабанду і канфіскат, які ў шы-
рокім асартыменте маеца ў ма-
гізінах гораду. Канкрэтна — піва
ческае, квекты на 8 Сакавіка да-
рагім жанчынкам, калготкі піра-
кія, памада, пампэры.

Крху паасобку стаялі актыўісты
з дзачыўшыя з транспарантамі і
плякатаў: «Не шкадуй крыві
роднай уладзе», «Здай кроў — ат-
рымай адгул», «Наша кроў — не
вадзіца», «Імпэрыялістичных п'явак
і крывасмокай — на галодны пaeёк!»

Побач сёстры завабівалі ў ма-
блінны пункт забору крхви.

Збоку ўчылася вальтузня, ад
напругі і стараніцы саплі
моўчкі два сяржанты ці пралетары,
нешта мычай якісці пралетар. Міліцыянты сканфіскавалі ў яго
плікат з сакрэмэнтальным тэк-
стам — «Хочаш жні, а хочаш
куй». Ад абурэння яны не моглі
адразу сфермульваць свае аўбіна-

I траўня 2005 г.

СЯРГЕЙ АСТРАВЕЦ — празак, журналист радыё «Свабода». Выдаў туры кнігі прозы. Жыве ў Горадні.

Чатыры спарынгі для Каараткевічаўцаў

У межах фіналу конкурсу імя Ўладзімера Каараткевіча праводзіцца сэрыя творчых супстэрч-«спарынгў» зь

Валіянцінам Акудовічам і Пятром Васючэнкам ды прэзэнтация кніг П. Васючэнкі «Адлюстраваніі першатворы» і В. Акудовіча «Разбрусьці Парыж».

Абдзюцца ў літаратурным музэі Йянкі Купалы. Пачатак у 16.00.

19). Пачатак у 16.00.

9 траўня, паннязделак, — літа-
ратурная акцыя «Неба над Бэрлі-
нам» з удзелам Уладзімера Арло-
ва, Аляксандра Ірванса (Украіна) і
Андрэя Хадановіча.

Месца правядзення: сядзіба
БНФ (бул. Варвашэні, 8). Пачатак
у 16.00.

10 траўня, аўторак, — супстэрч
з Вальжынай Морт і Альгердам
Бахарэвічам ды прэзэнтация кнігі

В. Морт «Я тоненская, як твае
вейкі».

Месца правядзення: літаратурны
музей М. Багдановіча (бул. М. Баг-
дановіча, 7а). Пачатак у 16.00.

Вінікова гала-вечарына пера-
можчая літаратурнага конкурсу імя
Ў. Каараткевіча, а таксама пэрфор-
манс Алеся Пушкіна. У межах вечары-
ны — прэзэнтация кнігі пера-
можчая конкурсу імя Ф. Пітракі
«Формула хаканьня».

Месца правядзення: літаратурны
музей М. Багдановіча. Пачатак у
19.00. Уваход вольны.

Пераможцы конкурсу імя
Ўладзімера Каараткевіча:

Павал Анціпаў, Алеся
Башарымава, Аліса Бізяева,
Баба Броня, Віктарыя
Герасімчук, Віктарыя
Дубеніч, Алеся Жураўскі,
Андрэй Каэролін, Антаніна
Курдзя, Тамаш Лярмат,
Яўгенія Манцавіч, Соф'я
Марозава, Марыя
Мартысевіч, Таціана Нядбай,
Сяргей Прылуцкі, Янген
Пыльчанка, Таціана Пуленка,
Алена Пятровіч, Алена
Рыбік, Алеся Сушчукіўскі,
Павал Сьвярдлоў, Сяргей
Трафілau, Ціхан Чарнякевіч.

літаратура

Як я Эўропу не ўратаваў

І не згадаеш, дзе атрымаеш. Што прауда, то прауда. Здаецца, з вэтэрнамі заўжды ладзіў. Прыывык ужо да іхніх ацэнак гісторыі, стараюся абыходзіць у размове небяспечныя тэмы. Пра палітыку, Леніна ды Сталіна найперш. А тут папаўся, дый на чым, здавалася б? На песьні. Ды яшчэ на чужой. Быліцу з правінцыйнага жыцьця запісаў **Б. Сыпявак**.

Але раскажу па парадку.

На «гастролях» у Себежы наш хор «Вэтэрн» абмяняўся з расейцамі ў падабанымі нумарамі. Мы ім аддалі шынмілую песьню «Вдовы», суседзі нам — «Приходите к вечному огню». Дарчы, сыпявалі яны, трymаючы сціжкі ў руках. У адным з куплетаў пералічваліся гарды-героі, і бадзёры бабулькі ў такт падымалі адпаведныя сціжкі. Было крыху наўру, але па шырасці. Мусіць, дзяля дадатковага эфекту вэтэрнікі прыцягвалі слысі гарадоў, дэкламуючы іх назвы ўжо бяз сціжкі махаючы сціжкамі. Няк выйшла ні тое ні сёе.

Прайшло больш як два месяцы. Прыходжу адночынай на рэптыцыю святога хору, пранесцішы з уважлівай прычынай папярэднію. Развучвалі ўжо якраз тую, падораную, песьню. Сыпявало разам з усімі. І вось трэці куплет. Прагучалі чатыры радкі. А далей, на паўторы... мянркуючы самі:

Победив в сражениях жестоких,
Пусть придут сюда и станут в ряд
Сталинград, Одесса, Севастополь,
Лиепая, Брэст и Ленинград,
Киев, Керч, Новороссийск и Мурманск,
Орша и Витебск, Минск, Смоленск и Москва!

Тут я адразу падняў руку. «Не, — кажу, — так ня пойдзе. Па-першое, навошта тут Леніпаг? Націск у назіве гэтага гораду ставіцца на літару «е», і нааугл, гэта ня два склады, а своеасаблівы дыфтонг «іє». І чаму Ворша, а не Тула? І Москва зь Ленинградам ніяк не рыфмуюцца. А тут жа гатавая рыфма напрощаеца: Ленинград — Сталінград. Карацей, калі нельга без паўтору, давайце я мігам перараблю гэты куплет».

Усе пагадзіліся. Не скажу — мянену клубе паважаюць, дый аўтарыгтэ

ма інтэлігентная пэнсіянэрка спрабавала давесці думку, што «спасённая Эўропа» — гэта гонар Савецкай Арміі, што ў Трэптаў-парку стаіць воін-беларус з уратаванай дзяўчынкай на руках. Лісунул дзіверы, і разытраная бабуля ўжо не пачула майб зведлівай фразы: «Дайце ёй аўтамат!»

А на душы было брыдка і страшнавата. Божачка! Да старасці насіць столькі злосці ў душы! Ненасісанай, тупой злосці! А ўжо ж бы час і схілць голаў перад няўмоловым поклікам Вечнасці...

Праз некалькі дзён сам сабой прыйшоў у галаву зусім, як міне падаецца, кампрамісны і ѹзялігична вывераны (сам працаўштук некалі ў прапагандзе) варыянт:

Победив в сражениях жестоких,
Пусть сюда придрут и станут в ряд
Киев, Керч, Одесса, Севастополь,
Минск, Новороссийск и Ленинград.
Не забудь, спасённая Европа,
Тулу, Брэст, Москву и Сталінград!

Сыпявам далей, а я між тым выпраўляю куплет, нават варыянты задумаў. Прауда, пад Севастопаль нічога лепшага не падабраў у рыфму, як Эўропа. Скончылісь сцілевы, і я праніаваў паслухаць ды выбраць найлепшшае. Напрыклад:

Кіев, Менск, Адэса, Севастопаль,
Керч, Новорасійск і Ленінград,
Брэст, Масква, свабодная Эўропа,
Тула і жалезні Сталінград.

Гэта прыкідка, думаю, а там падсліфуем. Скажам, Сталінград можа быць гордым (напачатку хацеў гораду Эўропу зрабіць). Маскву можна прыладзіць да «лепшага» месца — карацей, справа тэхнікі.

Аж, браточкі, на тое было. Як ускочыць раптам адна бабуля (раней, здаецца, бухгалтаркай працаўала ў выканкаме, прауда, муж быў з начальнікам)! Як закрычыць, аж усе спужаліся: «Вецераны вам ставаёте не прасцяці! Фашысты! Дайце ім спакойна ўмірэць!» І такі вэрхал адразу ўснаўці! Пакуль я ліхаманкава думаў, што яе так абурыла, — можа, рыфма няўдалая ці склад лішні ўставіў, — астатнія, больш напалітаваныя, зразумелі, у чым справа. Бабулю абурыла... Эўропа!

Узмаліўшася да Музы, я імгненна ацаніў, дзе крамола, і праніаваў новы варыянт: хай Эўропа будзе «спасённая!» Усе аж запляскалі ў падкі — да таго лёгкінка, падалося, мы выйшли з крыгіснага становішча. Аж дзе там! Бабуля ўжо нешта кричала зь перакрэсленымі тварамі і сутартава піхала рукі ды ніяк не трапляла ў рукавы паліту, якое яна зьдзэрла з вешалкі. Дарэмна адзін з вэтэрнану тлумачыў ей, тыціканочы пальцам у свае мэдалі: «Глядзі, спасаў я, спасаў і Прагу, і Бэрлін!» Дар-

спадзяюся, ўсё ўладзіцца. Калі што якое, замяню Тулу на Воршу ці Кіев на Мурманск. Гэта справа тэхнікі. А там, дзе пра Эўропу, можна і кулачком паграціць. Толькі б бабулька на рэптыцыю прыйшла.

P.S. Працяг гісторыі стаўся нашмат складанейшы, чым думалася. Бабулька ня толькі не прыняла новага варыянту, але і пайшла скардзіцца ў «апарат». Рэзананс пайшоў на ўсю Дрысу. Імкнучыся ўлагодзіць «верную бальшавічку», фракцыя прымірэнцаў выказала пастычныя здолнасці. Складу ўшыць адзін варыянт двух злашчніх радкоў. Гэтым разам у іх атрымалася:

Тула, Ворша, Брэст, Ліепая і Мурманск,
Віцебск, Менск, Смаленск, Москва і Бранск.

Раскрытыкаваны найперш спэцыялістамі-харавікамі дзеля паўтоўру «сі», варыянт быў адрынуты («У вас і так сківіцы выпадаюць, а тадэ нааугл плявацца пачинце ў задо!»).

Урэшце бабуля заявіла пра згоду на кампраміс, але сказала, што пры выкананні песьні крамольнага куплету сціяваць ня будзе. Пасыя гарачых слоў і съёздзінай сціны з боку кіраўніці (з эфектным пакіданнем на неёкі час клібу) было прынята цяжкае рашэнне: песьня «Приходите к вечному огню» не выканваць.

Да гонару «апарату», на бок «звышбдзіцельнай» вэтэрнану працы ніхто ня стаў. У тым ліку і з ѹзялігичнага аддзелу.

Фото: ВМЕДІА.НЕТ

Школа жыцьця

ВЕРА БУРЛАК

Школа жыцьця

Зь лісці, травы, трысціца,
Зь лістравой, з карцін на сцяне
Страшныя вочы жыцьця
Ўпарты глядзяць на мяне.

Я ім сказала: не!
Я іх паспала на...
Страшна глядзяць на мяне,
Цвёрдые, быццам съяна.

Я чакаю крыху
Дый цалую іх у...
Гэта быў добры ўрок.
Так я спазнала Зрок.

Ад зроку да змроку
Адзін крок.

Калі мы робім яміны

Калі мы робім яміны,
Падвалы для хайні,
Калі мы сывідравінамі¹
Удолыле рашацім,

Калі саджаем дрэвы мы,
Калі аром пали,
Глядзяць на нас памерлыя
Праз дзірачкі ў зямлі.

Збан у агні

Я збан у агні.
І гэта назаўсёды.
Мне назаўсёды ўбілі
ў кроў і косьць
Багацце духу,
Хараста прыроды,
Сусвету прыгажосць.
Няма маёй віны,
Што мне яны
Патрапілі ў пячонкі
І там сядзяць,
І хі на выбіць вонкі.

Магчымы, ўчора я яшчэ магла,
Ды ўчора я праспала,
Сёнянка ж — позна.
З палену выпараецца смала,
З паперак — проза,
Ўва мне ж паволі камяне веер
Пра радасць жыцьця
І хараста прыроды.
Мяне на зменіш больш
— хіба паб'еш.
І гэта назаўсёды.

Х-танічны верш

Нянька заснула ля грубкі.
Мы — тыя, хто прыходзіць учаны.
У дзетак рэжуцца зубкі.
Ім трэба дапамагчы.

У дзетак рэжуцца рогі,
Капыты і іншая дрэнь,
І праз дзіверы ў траву ля дарогі
Прастае даўжэны карэнь.

-чыкі!

Бабулі коўдрамі накрылі
Сваіх Сержку і Каць.
А ў дзетак рэжуцца крылы.
Мы іх навучым лятаць.

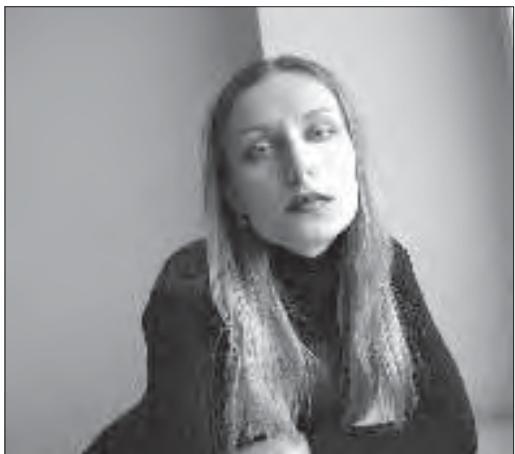
А маткі шэпчуць замовы,
Каб нас адагаць далей,
У змрок ільдзіяні зімовы,
Ад сваіх нязнаных дзяцей.

Салодкая помста Югасі К.

Гэтая кніга можа быць прачытана разнымі спосабамі, аналізаванай у розных кодах, альбо, як любіў казаць адзін з персанажаў Борхеса *Анорыё Бустас Домек*, — «бучанай праз разныя акульі».

Спосаб першы, непазыбжны, хайша, можа, і на самы цікавы — генэрэцыйны. З гэтага пэрспэктывы книга Югасі К. можа быць расцэненая як маніфэст дванаццацігадовых, з усёй узроставай пазнавальнасцю эмоцый, стаўленняў, думак і непадуманага. Дванаццацігадовыя насяляюць гэтую кнігу ад першай да апошняй старонкі: яны размаўляюць, маўчаць, кахаюць аднаго, п'юць піва, здаюць сясло, зноў размаўляюць, пішучы казкі, фантастычныя апавяданні ў маленькія гісторыі пра самоту, чакаюць на тэлеканалы, хаканія, грашай і тэлефонных звонку. Пры ўсёй сваёй адрознасці ўнутранай канфлікці насыць яны трывоючыя разам да не пускаюць у свой съвет чужых. Чужбы, калі ў паўстаючы на дамліглізе, дык у лепшым выпадку на працоўнай-супрацоўніцай Харэўскага: дзіўныя зынікачыя істоты, вартыя вывучэння, аховы да шкадавання.

Этты съвет можа падацца ненатурам: мы не знаходзім у ім анікіх знакаў беларускай рэчаіснасці: адраджэння, змагання, супрацоўніцтва. Анікіх сымптомаў адчування сібе ў культурным гета. Анікіх закланочанасці лесам гаротнай башкайшчыны і роднай мовы. Анікіх съведчанняў таго, што мы лічымі проблемамі выжы-

Югасі Каляда.
Галобная
памылка
Афанасія. —
Менск: Мастацкая
літаратура, 2005.

вання. Зрэшты, у прозе Каляды німа нават канфлікту пакаленняў.

Дык што перад намі — утопія? Ідлія? Кіч? Ці наадварот, рэакцыя на пераўтварэнне ўсіх вышыязначаных речак (адраджэнне, змаганне, супрацоў) у культурныя штампы, непрыдатныя для літаратуры?

У пародыянні з творчысцю троццацігадовых, у прозе Каляды пануе дзіўная раслабленасць. Пасыль Бахарэвіча з яго беларусамі на крышталёвых шарах, пасыль Евы Вежнавец з беспрытульнымі хохлкамі, што крадуць цукар у калідорах *Газэты выбарчай*, проза Каляды можа падацца на ват сэнтыментальнай. Але ненадоўта.

Як бы там ні было, але ў гэтую ідлію вечнай маладосці прарываючы іншыя, дарослыя персанажы: на самым пачатку — Палітык (які заставацца безыменным), пры канцы

— выкладчык, дацент і адраджэнец Афанасі. Менавіта гэтая закальцаўанасць кнігі пераўтварае ўтопію ў дзятків: напачатку палітык забівае ў сабе самоту (і ўскосна вінны ў съмерці маленкай пісменніцы), напрыканцы Афанасі забівае ў сабе хаканье. Наратаўка кнігі (яна ж аўтарка і адна з герояў) плюніе маштабную помstu: яна кідае два ўніверсітэты да пачынае вучыцца на праクтору. Паралельна пачынае пісаць кнігу «Галобальная памылка Афанасія», у якой імкненца зблытаець літаратуру і рэчаіснасць (пераўтвараныя реальных людзей у персанажаў ды наадварот, нацкоўвачыя пэрсанажаў на реальных людзей) ды скіраваць чытага ў іншыя бакі. У пўным сэнсе кніга і мусіць быць асноўнай помстай Югасі К.

Вось такая інтэрпрэтацыя.

Могуць быць і іншыя. Так, Ігар Бабкоў, якому кніга надзвычай спадабалася (хай ён так і ня змог усімін растлумачыць чаму), пракаментаваў ідлю помсты Югасі К. наступным чынам:

«Жыццё — гэта непазыбжанская памылка, якая нас выбірае пры нараджэнні, то, што з намі здарается, ад чаго мы ні можам ухіліцца. Літаратура ж — салодкая помста за гэтую прамінающую непазыбжансць».

Альбо, іншымі словамі: адыхаць іхыццё без адказу жыццё

ды любоў, ды любоў яму ўся

за пытаныне.

Францішак Н.

АДАМ
ГЛЁБУС

Сучаснікі

2005.
Лу і ліст Стрындбэрга

Нарвскі брашурыст Эрленд Лу ў кнізе пра Фінляндыю «Найлепшая ў съвеце краіна» адхіліўся ад тэмы і напісаў колькі словоў пра Швэцію: «Я чую, што ў Стакгольме на пісьмовымі стылі Стрындбэрга ляжыць такі неадкрыты ліст. Ён не пасыпей ускрыць яго перад съмерцю, а потым яго так і пакінуць. Незразумела, пададаецца мне тое ці не. Усё-такі гэтая нейкай міфаманія. Цікава, што напісана ў гэтым неадкрытым лісьце? Музэйчыкі хоць, каб мы пра гэта думалі, начамі на спалі, гадалі, што ж там можа быць, але мяніе гэтага чамусыні не хвалюе. Пляніваць я хачу, што там напісана. Мне і бэз таго ёсьць аб чым падумашь. Напрыклад: пра Фінляндыю». Лу думае пра Фінляндыю, а я — пра Беларусь, дзе музэйчыкі міфаманія таксама хапае. Да прыкладу: менскія музэйчыкі хаваюць інтынныя дзённікі Максіма Багдановіча, яны таксама хоць, каб мы начамі на спалі, а думалі, як Максім інтыніруе з Клаваю. Менскія музэйчыкі больш цынічныя за стакгольмскіх, бо напытав начамі чытаюць Максімавы дзённікі, самі чытаюць, а народу не паказваюць. Мне, як і Лу, пляніваць на міфаманію скнарыстых музэйчыкіў, бо сам я тая запыт праглядаў і ведаў, як Максім зантримаўся з Клаваю. Каб на більш у хайдусе з міфаманістымі музэйчыкі і брашурыстам Лу, які так і не сказаў чытага пра зъмест ліста, напісанага Стрындбэргу, скажу: Максім любіў Клаву па простаму, без вычарэння, цепла любіў і радаваўся той любові.

21.04.2005

2004. Касі і 200 латаў

Паспрачаща ды выйграць — мілы ўчынак. А прайграць? Ну немагчыма заўсёды выйграўца... Але ж хоцаша, і яшчэ як карціць, хоць шудроўна ведаў: у спрэчцы заўсёды дурань прайграе падключану монстру. Хоцаша быць монстрам з лішкам ведаў? Так. Хацелася таго і Касі Андэрсан (Нічніковіч). Касі даўно пераехала ў Рыгу, выйшла замуж, стала грамадзянкай Латвіі, але цікаўнасць да радзімы і белратытызм на страціла. Калі хто з сяброў прыязджала з Беларусі ў Рыгу, дык чуе Касіна «як-там-у-нас?». Аднаго разу беларусчыкі сэуцікі скліпенняў Андрэй Бухавецкі, які спускаўся ў полацкае падземнага ў 2000 г., у сваім артыкуле сэцвярджае, што полацкія лёхі былі сур'ёзна пашкоджаны выбухам сабору Св.Сцэфана ў 1964 г.

Артыкул Міхаіла Андрэева (1987) — «Пра пошук і наведанне падземнага ходу пад ракой Задохній Дзьвінай» — зьяўляеца апісаннем дзіцячых вандравак у падземельле ў сярэдзіне 1920-х. Даследчыкі сэуцікі скліпенняў Андрэй Бухавецкі, які спускаўся ў полацкае падземнага ў 2000 г., у сваім артыкуле сэцвярджае, што полацкія лёхі былі сур'ёзна пашкоджаны выбухам сабору Св.Сцэфана ў 1964 г. Кніга будзе цікавай як аматарамі полацкай гісторыі, так і дыгерам. Адзінае — не сур'ёзна называць сэуцікі орден «адыёзным», як гэта зрабілі ўладальнікі зборніка ў анататы. Адыёзнымі, хутчэй, можна называць дзясяткі рабадунікі Палацкае сэуцікага калегіуму і руйнавальчыкага сабору.

Васіль Кроква

28.04.2005

Тайны полацкіх лёхаў

Іезуіты в Полоцке. 1580—1820 г. Часть 1. — Полоцк:
издатель А. Судник, 2005.

У сэрыі «Спадчына Полацкай зямлі», якую лягтася заснавалі палачане — выдавец А. Судник і бізнесмен А. Супранавіч, побачыла съвет чарговай кніга — «Езуіты ў Полацку. 1580—1820 г. Ч. 1». Зборнік складаецца з напісаных у розных родах чатырох тэкстах.

Адкрываеца кніга працы выкладчыка Полацкага кадэцкага корпуса Аляксандра Моралі «Історыя горада Полotsка і возникненне здания Полotsкога кадэцкага корпуса», надрукаванай у 1907 г. Напэўна, Моралі і мсю на ўвазе Ластоўскі, калі пісаў у славутых «Лібрэйнтах»: «Адзін з іхў мяццовы чыноўнікі, абрусель немец, якога я знаю з брашчы, напісанай ім, калі было яшчэ моднае і паплатнае для чыноўнікай кар'еры русіфікатарства. У гэней брашчуре ён задаўся мэтай дavesці, што па-расейску трэба пісаць назуву гораду як «Полоцк», а «Полotsк» і што

водзіць пералік разрабаванай мэймасці полацкіх езуітаў, што часткова трапіла ў музей і вышыяні ўстановы Масквы і Пецярбургу.

Рэсцэныі знайшли ў будынках Полацкага езуіцкага калегіуму бібліятэку, якая складалася з трох частак — галоўной, пакаёвой і польскай. Наайбашы каштоўныя кнігі забралі з сабай езуіты і пір'я. Але і тое, што засталася, уражвае. Камісія налічыла 23 551 том. Пазыні 6 260 тамоў публічнай бібліятэку і 454 тамоў — у Маскоўскі ўніверсітэце, 389 тамоў — у Імператарскай публічнай бібліятэку, 3 056 тамоў — у галоўнае ўпраўленне духоўных спраў і г.d.

Паводле Моралі, генэрал ордэна езуіту Габрыэль Грубэр пераўвёз з Рыги «многія гістарычныя паперы, якія тычыліся гісторыі балтыйскага краю. Па выгнанні езуітаў полацкіх іх архіў перавезены ў архіў Міністэрства ўнутраных спраў. (...) У пажары 1863 г. усе паперы згарэлі».

У тэксце краязнаўцы Ивана Дэйніса (1905—1985) распавядадае пра пошуки падземнага ходу на левы бераг Дзвіны ў 1920 г., якія ладзіліся па загадзе асобага аддзелу 15-й арміі РСЧА. Чырвоноармейцы баяліся польскіх спігат, але лёх так і не зналішлі.

Артыкул Міхаіла Андрэева (1987) — «Пра пошук і наведанне падземнага ходу пад ракой Задохній Дзьвінай» — зьяўляеца апісаннем дзіцячых вандравак у падземельле ў сярэдзіне 1920-х.

Даследчыкі сэуцікі скліпенняў Андрэй Бухавецкі, які спускаўся ў полацкае падземнага ў 2000 г., у сваім артыкуле сэцвярджае, што полацкія лёхі былі сур'ёзна пашкоджаны выбухам сабору Св. Сцэфана ў 1964 г.

Кніга будзе цікавай як аматарамі полацкай гісторыі, так і дыгерам. Адзінае — не сур'ёзна называць сэуцікі орден «адыёзным», як гэта зрабілі ўладальнікі зборніка ў анататы. Адыёзнымі, хутчэй, можна называць дзясяткі рабадунікі Палацкае сэуцікага калегіуму і руйнавальчыкага сабору.

Васіль Кроква

28.04.2005

Баскетбол па-беларуску

Менскі «Віталор» у матчы з «Горадній-93» вядзе ў фінале мужчынскага чэмпіянату па баскетболе зь лікам 2:0. Калі прэзыдэнтам клубу «Горадня-93» быў Але́с Мілінкевіч, каманда выступала мацней, піша Алег Ра́вец.

У мінулыя пятніцу і суботу супернікі пра-
вялі два паядынкі ў стадыі. 6 траўня (і, калі спатрэбіцца, 7 траўня) фіналісты згуляюць у горадзе над Нёманам. «Віталору» дастаткова раз перамагчы, і гегемонія вясміразовых чэмпіёнаў Беларусі будзе спынена.

Новыя фаварыты

«Віталор» — пераемнік сталічнай РПВСМ (Рэспубліканская школа вышэйшага спартовага майстэрства). Летас (сезон 2003/2004) РПВСМ упершыню стартавала ў беларускім першынстве — і адразу заваявала «бронзу». Потым над камандой узяла апеку фірма «Віталор», буйны імпартэр рыбы і рыбнай прадукцыі — клуб памяняў назуву і ўмадаваўся шэрагам мношых гулькоў.

А вось пяцатразовы чэмпіён краіны (1996, 1998—2004) «Горадня-93» мінульым летам пачаё значныя страты. Клуб пакінуў не толькі галоўны трэнэр зборнай Беларусі, самы вядомы айчынны спартысціст Аляксандар Барысаў, але і ўзраг вядучых гулькоў. Так, Уладзімер Шарко, Аляксей Пыньцікаў і Дзяніс Коршук перайшлі якраз у «Віталор», прывабленыя лепшымі «сумовамі». Так што яшчэ на старце сезона эксперты прадракалі менчукам залатыя мэдалі першынства. Праўда, гарадзенцамі прантавалася толькі «бронза».

Чэмпіянат бяз запі

У «Віталору», патэнційнага чэмпіёна Беларусі, ніяма нормальнае, як з заўгатарска-
га гледзінча, баскетбольнай залі. «Віталор»
праводзіц хатні паядынкі ў спартовом ком-
плексе «Гарызон», што ля галоўнага офісу за-
воду. Але глядзіцца трыбуна стадіону адна, пры-
чым на бальконе.

У пятніцу ў спарткомплексе назіраўся «ані-
ляга». Калі сотні заўгатараў размыслялі ад-
разу за левым колцам: нехта пасеў на гімнас-
тычных лавах, хто прыцінкнёт аднукрэ-
лы, большасць стаялі. Зрабіць тое самае за
правым колцам яны не моглі: глухая сцяна.
Трыбын уздоўж пярэдняй лініі німа, тут
размысляючыя лаўкі трэніру, запасных і ар-
бітрап. З адваротнага боку пляцоўкі — акно з
прыгожымі відам на вуліцу Куйбышава.

Таму другая сотня заўгатараў, у тым ліку і караванідзент «НН», акупавала балькон. На
першым паверсе балькону — у адзін шэраг
лаўкі, дзе паселі тыя, хто прыйшоў заглядзі.
Астатнія стаялі на «другім паверсе». У
прынцыпе, нічога страшнага, восемдзесят
хвілін адстаіць. Толькі ў вялікім перапынку
ня тое што на сцяне ў бар — нават на
ступіні пару кроکуў назад з сцяны па-
размудзілі ў мабільнік. Но тваё месца зойме
ішасцільві калега-заўгатар, які спазніўся на
матч і дызвініўся піктограме на дыбач-
ках за тваёй сцяной.

Дзень першы

«Віталор», як і належыць фаварыту, пер-
шым паклаў у кошык два пункты. Зрабіў гэта
Дзяніс Коршук, які, дарэчы, піц разоў стана-
ўіўся чэмпіёнам Беларусі ў складзе «Горадні-
93». Зарабіў «Віталору» і першы фол — ен на
рахунку Эдуарда Прыймы, — і першы слэм-
данк (гэта калі мяч забіваюць у колца зьев-
ру). Ён таксама на Прыймавым рахунку.

Першую чвэрць матчу «Горадня» не ад-
пушкала менчукой болей чым на тры-чатыры
пункты. Але потым «Віталор» ірвашні напе-
рад. Чувач быў толькі скрып і шторгі красоты
пакеце. Пры ліку 17:13 за дваццаць
секунд да сканчэння першай чвэрці трэнэр
менскага клубу Міхаіл Фэйман узяў тайм-
аут. Навошта? «Віталор» правеў выніковую
атаку і пайшоў на перапынак з жыліцесць-
вярджаальным адрывам у сем пункту —
20:13. У другой чвэрці «Віталор» замадаваў
свою перамогу — 46:33. Здавалася, што ёсё:
Горадня «наплыла». Але выхаванцы Сяргея
Паграбнёва не раскіслі, а, сышненуши зубы,
началі скрачаць адставанне ў ліку. Гульня
вітранаў клубу Юр'я Качана да Андрэя
Васілеўкі, асабліва перахопы мяча пад сваім
пічтой, на раз сарвалі аплодысменты мен-
скай публікі. І ў сярэдзіне апошняй чвэрці га-
радзенцы амаль дасталі «Віталор» — 74:69.
Але ж пару разоў сцяцілі мяч пад «варожы-
м» шытом, а менчукі тыхі хіба не дара-
вали. Фінальны лік — 78:69.

Дзень другі

У суботу матч пачынаўся а 12-й, што было
веслым зрушна: а 19-й у сталічных клубах у
жылым эздры паказвалі футбольныя матч
ангельскай прэм'ер-лігі паміж «Болтанам» і
«Члзі», дзе клюб Рамана Абрамовіча
аформіў чэмпіенства. А 16-й на стадыёне
«Трактар» пачынаўся адзін з голубых мат-
чыў футбольнага першынства: МТЗ-РПЛ —
«Шахцёр» (Салігорск). Заўгатар, што сядзеў
побач са мной, нават паспяшэў на другі тайм
матчу расейскай футбольнай прэм'ер-лігі
між «Знітам» і «Лякаматывам», які пачаўся
а 13-й па менскім часе.

У парадайнай з пятніцай гладачоў па-
меншала напалом. «Аніляга» 29 красавіка,
відаць, быў абумоўлены канцом працоўнага
дня. А ў суботу большасць паспалітага
люду трошася ў транспарце, кіруючыся на
Камароўку. Усё ж на наступны дзень быў
працласлаўны Вілкадзен.

Першая палова матчу нарадзіла інтыры.
Пасля першай чвэрці «Горадня» вяла зъ
лікам 22:21. У другой чвэрці без барацьбы
спачатку аддала дзесяцічакоў менчукам, а
потым кінулася наўзатон — 39:42. А вось
треці ізрэяд стаў фатальным для гадаванцаў

Сяргея Паграбнёва: яны набралі толькі чаты-
ры (!) ачкі і пайшли на апошні перапынак, са-
ступаючы даўніцай пункту — 43:63.

Частка гладачоў пакінула зало, астатнія
сфакусаваліся на індывідуальным майстэр-
стве гулькоў. Аплядзіравалі «трокачкові-
кам» менчукову Уладзімера Шарка, Георгія
Кандрусеўчы і Дзяніса Коршук і «гарацэн-
ца» Андрэя Васілеўкі, які набраў найбль-
шую колькасць балаў у матчы — 18.

Апошні ў адзінку зацяга змагаўся за
кожны метар пляцоўкі, покуль ягона каманда
адбывала нумар. Эк-тарадзенец, а сёнь
капітан «Віталору» Уладзімер Шарко
наагул патрапіў у колца метраў з дзесяці.
Выкінуўшы мяч пад сваім аршакам, але
зімнай падлогі, як Сынціярку, кілікі
хвіліны дзяле. Зімнія маладыя чалавечак са
швабрай выйшоў за галаву і... урачыста аддаў
яе «віталору» Кандрусеўчу. Той зві-
вадзінамі справы — усё ж як дзесяць гадоў
правеў у баскетболе — працер пляцоўкі. Шу-
раваныя дало плён. Розыгрыш мяча — два
ачкі ў «кошыку».

Фінальны сывісток зафіксаў канчатковы
лік — 79:58. Я быў пасенуўся пасля матчу па
каментар да С. Паграбнёва (наконт прычын
праваў у баскетболе — працер пляцоўкі). Шу-
раваныя дало плён. Розыгрыш мяча — два
очкі ў «кошыку».

Фінальны сывісток зафіксаў канчатковы
лік — 79:58. Я быў пасенуўся пасля матчу па
каментар да С. Паграбнёва (наконт прычын
праваў у баскетболе — працер пляцоўкі). Шу-
раваныя дало плён. Розыгрыш мяча — два
очкі ў «кошыку».

Трэцяе месца заваявала
каманда «Юна» з
Лунінца.

Посыпех Жаўнова
Клуб «Масква» ў
міжсезонніне зрабіў
удалу пакупку —
галкіпера нацыянальнай
футбольнай зборнай і

барысаўскага БАТЭ Юр'я
Жаўнова. За сімі тураў
футбольнага расейскага
першынства ён адстаяў
«на нуль» у шасці.
«Масква» ціпэр займае
першое месца ў
чэмпіянате Расіі.
AP, bccruisian.com,
belta.by

СЪЦІСЛА

Пакарэнне Эквадору

5 і 7 траўня беларуская
альянцісцкая экспедыцыя
з'яздэйсціць
узыходжаньне на адны з
найвышэйшых вулканоў
свету — Чымбараца і
Катапаксі, што

знаходзяцца ў Эквадоры
(Паўднёвая Амэрыка).
Беларусаў, якімі кіруе
альяніст Сяргей
Варывода, не палохое ні
палитывічны крызіс у
Эквадоре, ні
неспрыяльнае надвор’е, ні
нават тое, што нядайна
вулканы прымусілі

нахвалявашца мясцовых
жыхароў. З траўня
альяністы спусціліся ў
кратэр вулкана Кілятоа.
Аўтамабіліст-
пераможца
Чэмпіён Беларусі пінскі
«Аўтамабіліст» стаў

пераможцам
міжнароднага турніру па
матаболе, прысьвечаным
60-годзіўлю Перамогі.
Турнір і праходзіў у
Пінску. «Аўтамабіліст»
перамог ва ўсіх сустрачах,
а ў фінале перамог
французскую каманду
«Вальрас» (Францыя).

ІНФАРМАТАР

Пасольствы і прадстаўніцтвы замежных краінаў

АЗЭРБАЙДЖАН вул. Барвашонкі, 17-504 288-25-77	ЛАТВІЯ вул. Дарашэвіча, ба 284-93-93, 284-74-75, ф. 284-73-34	УКРАЇНА вул. Старавіленская, 51 283-19-90, ф. 283-19-80
АРМЕЗІЯ вул. Кірава, 17 222-30-72, т/ф 227-51-53	ЛІБІЯ вул. Няжданавай, 41 234-62-35, ф. 234-70-86	ФРАНЦЫЯ пл. Свабоды, 11 210-28-68, ф. 210-25-48
БАГУАРЫЯ пл. Свабоды, 11 206-65-58, ф. 206-65-59	ЛІТВА вул. Захарава, 68 214-24-48, ф. 285-33-37	ФРГ вул. Захарава, 26 217-59-00, ф. 236-85-52
ВАТЫКАН вул. Валадарскага, 6 289-15-84, ф. 289-15-17	МАЛДОВА вул. Беларуская, 2 289-14-41, ф. 289-11-47	ЧЭХІЯ зав. Музычны, 1/2 226-52-43, ф. 211-01-37
ВІЛІКАБРЫТАНІЯ вул. К. Маркса, 37 210-59-20, ф. 298-23-06	ПАЛЕСТЫНА вул. Алецава, 61 237-10-88, 237-10-87, т/ф 237-10-97	СЭРБІЯ і ЧАРНАГОРЫЯ вул. Сурганава, 29А 239-39-90, ф. 232-51-54
Ізраіль Партызанскі пр., 6а 230-44-44, 230-42-98, ф. 210-52-70	ПЭРУ вул. Пртыцкага, 34 216-91-15, т/ф 216-91-14	ЯПОНІЯ пр. Машэрава, д. 23, корп. 1 203-60-37, ф. 210-41-80
Індыві вул. Кальцева, д. 4, корп. 5 262-99-70, 262-93-99, ф. 288-47-99	ПОЛЬШЧА вул. Румянцева, 6 288-23-13, ф. 236-49-92	БАНГЛАДЭШ вул. Я. Купалы, 7-100 т/ф 227-68-15
Італія вул. К. Маркса, 37 298-29-69, ф. 234-30-46, 298-20-01	Расея вул. Старавіленская, 48 234-54-97, ф. 250-36-64	НЭПАЛ пр. Машэрава, 45 289-30-88, ф. 211-28-73
Іран вул. Суворава, д. 2 237-66-99, ф. 237-61-99	РУМЫНІЯ зав. Масквія, 4 203-77-26; ф. 210-40-85	НІДЕРЛАНДЫ вул. Мележа, 3-402 262-53-23, ф. 262-40-52
Казахстан вул. Куйбышава, 12 288-10-26, 284-48-10, ф. 234-96-50	Славакія вул. Усходняя, 133/168 216-15-63, ф. 262-15-61	УРУГВАЙ вул. Няміга, 8 211-06-68, ф. 298-23-76
Кітай вул. Берасцянская, 22 285-36-82, т/ф 285-36-82	ТАДЖИКІСТАН вул. Кірава, 17 222-37-98, т/ф 227-76-13	ШВАЙЦАРЫЯ вул. Чырвонаярмейская, 22A-20 227-18-42, ф. 217-84-62
Куба вул. Чырваназорная, 13 284-76-36, ф. 200-23-45	ТУРКМЕНІСТАН вул. Кірава, 17 222-34-27, т/ф 222-33-67	ШВЕДСКАЯ вул. Варвашэні, д. 73-401 т/ф 283-14-31
Кыргызстан вул. Старавіленская, 57 234-91-17, ф. 234-16-02	ТУРЦЫЯ вул. Валадарскага, 6 227-13-83, ф. 227-27-46	ЭСТОНІЯ вул. Дарашэвіча, ба 217-56-70, ф. 210-12-60

КАІСА

Рэха ўніверсіяды

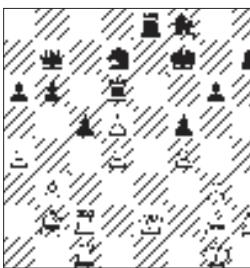
Імпрэза ў БНТУ завяршылася амаль месяц таму, але кругті ад яе разыходзіца дагэтуль. Напрыклад, адзін з лідэраў наваполацкіх шахматыстаў даслалі нам прыгожаю выйграную і не бяз гумару пракаментаваную партыю. Цікава, што правіла, згодна з якім студэнты лепш гуляюць на сваім полі, спрацавалі за межамі Беларусі: ва ўкраінскай універсіядзе, што праходзіла ў Львове пры канцы сакавіка, таксама перамаглі гаспадары. За львоўцаў на пер-

шай дошы гуляў чэмпіён Украіны Андрэй Валакіцін. Напрошваеща таварыскі матч паміж найлепшымі камандамі дзвюх краін.

Надоечы беларускія шахматысты выехалі ў Харків — на т.зв. «Кубак рэктара». Але пра кубак іншым разам. Ціпер — абіянты перад адмагістрантам Палацкага дзяржунівэрсітету, машина будаўніка, без пяці хвілін майстра спорту.

ВР

Як бы вы згулялі?

А.Лукашок (ПДУ) —
А.Голуб (БДЭУ). Менск,
2005.

1. Kf3 Kf6 2. g3 g6 3. Cg2 Cg7 4. 0-0 0-0 5. c4 c6 6. d4 d5 7. b3 Cf5 8. Cb2 Ce4 9. Kb2 Kb7 10. Ke4 Ke4 11. Fc2 e6 12. e3 Fc7 13. Tac1 Tac8 14. Tfd1 f5 15. Ke1 Fb8 16. Kd3 Tf8 17. a4 b6 18. Fc2 f7 19. Tc2 Cf8 20. Tdc1 a6 21. Kf4 Kpf7 22. Ke6?? (Кінчык за ідзю, а два пытальнікі — за тое, што ідзя была няслышна рэзлізаваная...) 22...Te6?? (Кожны раздрін, падумаўшы, адцеміць, што не турой тра было біць адчайнага скакуна...).

Абода супернік «ячунул» ход, які «складана» было знойдзіць, — відзь, знаходзіцся пад гіпнозам ад уражальнай ахвяры. Дарэчы, мне за партыі адзлося, што пасыла 22...Kre6 23. cd+ чорных павінны ўзяць пешку каралёма, на што я прыкінуў на галаве парачку: другую пекных варыянтаў. Тыя ж варыянты, напэўна, разлічылі мой партнёр... 23. cd Td6 24. Kf5 Td6 25. e4?? (Машней 25. dc Td6 26. Tb6 Tc6 27. Tb6 Fcb6 28. Faf3 перспектыўнай пазыцыі 25...Kd5 (25...Ch6 вымушала да разымен і стабілізации цэнтру, аднак і ціпра партнёра пасылюхова выпушыўці гэты працяг з поля эроку...) 26. ed 25. f4 Te8 (гл. «дыаграму» 28. Fb6+ (Вось Яно, тое, дзеля чаго каментавалася гэта партыя. Проста, але густоўна...) 28...Te6 29. de Krb6 30. Cb7. 1-0. (Заўгаты кандыдата ў майстры спорту А.Лукашак.)

ПАРТЫЯ З ГРОСМАЙСТРАМ

Чытчыцы харобра прасунулі слана наперад: 16...Cf5-g4. «Грос» нечакана ўвёў каня з галоўнага поля дзеянінню: 17. Kc3-a4. Праўда, у тульно ўступаюць дзіве фігуры: слон b2 і фэрзь b3. Дык біць або ня біць на f3? Чакаем адказаў да паниядзелка 19.00. npl@promedia.by («Каіса»), SMS: 754-04-53, byChess.narod.ru (партыя on-line).

3. Лыбін — чытчыцы «НН». Ход чорных.

ВАРТА ПАГЛЯДЗЕЦЬ

Пятніца, 6 траўня

СТВ, 9.20

«Пайзаж пасыль бітвы». Польшча, 1970, рэж. Анджэй Вайды.

Драма па аповесьці Тадэвуша Бароўскага.

У фільме «Пірэзіз пасыль бітвы» вайна скончылася, але бітва з самім сабой ўсё роўна працягваецца. Даніэль Альбрыхскі — алтар-ега рэжысёра — ітраса чалавека, якому цікава вяртацца да былога жыцця пасыль спустошаныцца насыціў глыбай вайны.

Карціна была ўспрынята як «весенскае» пасылью аўтара да трагічных драм, паставленах у 1950-х гады.

Анджэй Вайды — тонкі і глыбокі рэжысэр, найлепшы рэжысэр Польшчы. Звыніцце ўвагу, як нечакана выкарыстоўвае клясычную музыку ў карціне — «Восень» Антоніё Вінальдзі з цыклу «Часы году».

«Лад», 17.05
«Знак бідь», другая серыя . Беларусь, 1986, рэж. Міхail Пташук.

Драма-трагедыя паводле аповесьці Васіля Быкава.

Знаны твор Быкава дуўта выклікаў насыціроту камуністычных уладаў — і экранізавалі яго толькі на пачатку перабудовы. М.Пташук захаваў неабходныя быкаўскія рэträсплікі — сцэны калектывізацыі й раскулачвання — і паспрабаваў, наколькі для рэжысёра магчымы, наўблізіцца да ўласцівельня кінэматычнага твору.

Але поўзір Пташку не такі асцетычны і засыржаны, як у Быкава: рэжысёр дадае бытавыя ноткі, адыходзіць ад інтанцыі напружанага рэзуму, зъмяякае трагедыйную прыпавесцьцаўсць на карысць вонкавых дзеяній.

Сцэнарій грае Ніна Русланава («Ніка» за ролю) — і яе героян атрымалася зацнадта валивой, мэтанакіраванай, цвёрдай, у адрозненіні ад быкаўскага прататыпу. А вось Генадзь Гарбуц — на ролі Петрака — эталяннае ўласцівельне насыціроту камуністычнага твору.

Пташук застасіцца значным беларускім кінатворам.

Субота, 7 траўня

«Лад», 10.30

«Вайна пад стрэхамі», фільм першы. Беларусь, 1967, рэж. Віктар Тураў.

Кінараман паводле аднайменнага раману Алесі Адамовіча, першай часткі працягаваў, што рабіць? Ганна начынае дамагацца партызанам, але ядначасова спрабуе ўблігіцца дзяцей. Але дуўта хавацца на атрымалася...

Сцэнарій як і гэтаі, Так і па наступнай карціны Тураў напісаў сам Алесі Адамовіч.

Тураў імкнецца да «дакументальнай» і лірыйнай манераў вайсковага кінатвору — і дзеялі гэтага выкарыстоўвае чорна-белую пленку, уважліва сочыць за дзялімі ѹчалавечымі эмоцыямі, выкарыстоўвае «мазаічную» кампазыцыю.

Карціна супрацьлеглая

1950-х гадоў, дзе Сталін падаеша галоўным героям, а астатнія людзі — никчымныя марыянэткі.

З улікам таго, што падобны ўрачысты стыль на Беларусь вярнуўся, дыллёгія Тураў выглядае надзвычай падрыўной. А калі дадаць, што гаворка ізраўліцца пад падпольле і партызану, можна толькі зьдзіўляцца, чаму тураўскую дыллёгію даслюць не забаранілі.

«Лад», 18.40

«Сыны юдць у бой», фільм другі. Беларусь, 1969, рэж. Віктар Тураў.

Экранізацыя другой часткі дыллёгі «Партызан». У гэтай частцы дыллёгі сям'я Корзунаў заходзіцца ўзгору ў партызанскам атрадзе...

Нядзеля, 8 траўня
СТВ, 22.10
«Ляціць жураўлі». Расея, 1957, рэж. Міхail Калатозаў.

Драма па п'есе Віктара Розава «Вечна жывіць».

Адзін з савецкіх фільмі

лоўную ўзнагароду. Шэдэр, які амаль не старэе. Гісторыя кахання Барыса і Веранікі, якая зрадзіла свайму каханому, які пайшоў на фронт, напоснай высокім трагізмам і неперадольнай, вечнай любоўю.

Рэжысёр Міхail Калатозаву ўзбраўся ў аснове мовы індзейцаў нахава. Пехацінец Эндрэс ахоўвае двух сыўфравальшчыкі і мае загад застрэліц іх, калі сцэны перадсмыротных сноў (кія выглядаюць крэху архайчнымі) — але ўзылёты камэрэ над герояні, шіканье гадзіньніка ўзгору ў разбамаваным доме — і клин жураўлі над зямлём.

Съвестная, чалавечная і гуманная гісторыя.

НТВ, 22.35

«Якія гаворца зь ветрам». ЗША, 2002, рэж. Джон Ву.

Васення драма.

Джон Ву, аўтар культаўных баевікоў («Зламаная страла», «Бяз твару»), вырашыў звярнуцца да вайсковай тэматыкі.

Васення распрацавалі шыфр на аснове мовы індзейцаў нахава. Пехацінец Эндрэс ахоўвае двух сыўфравальшчыкі і мае загад застрэліц іх, калі сцэны перадсмыротных сноў (кія выглядаюць крэху архайчнымі) — але ўзылёты камэрэ над герояні, шіканье гадзіньніка ўзгору ў разбамаваным доме — і клин жураўлі над зямлём.

У фільме здымаліся Нікалас Кейдз («Бяз твару», «8 мі»), Крысціян Слейтэр («Сапраўднае каханье»). Фільм атрымаў узнагароды за найлепшую працу каскадэрэй.

Андрэй Расінскі

дзе варта быць

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Народныя Манюшкі

5 траўня ў Музеі тэатру і музыки (Музычны завулак, 2) па Палацу Рэспублікі адбудзеца прэзентацыя альбому Станіслава Манюшкі на вершы Яна Чачота «Песні з над Нёйну ў дзэйні», прысьвечаная дню нараджэння кампазытара. Альбом выйшаў у саўве — беларускі музычны архіў, заснаваны «БМАГрупп». Мэта сары — вярнуць у музичную спадчыну краіны забытыя менемі.

У прэзентацыі бігурч' ўздел Віктар Скарабагатый, Уладзімер Мархель, Галіна Карханеўская і інш. Уваход волны. Пачатак а 17-й. Даведкі па т.: 649-08-68, 766-24-25, 400-67-74.

ВЫСТАВЫ

Кульмінацыя — конкурс зварышкай

3 з 11 да 14 траўня ў выставачным павільёне НВЛ «Белаксла» на Машэрава, 14 пройдзе беларускі прымескі форум. У праграме: VII Міжнародная прымескавая выставка «Белпроммакс», VIII Міжнародная спэцыялізаваная выставка «Энергетычныя спэцыялізаціі» ў выставчым цэнтры «Звязка і рэзка», а таксама VIII Міжнародны сымпозіум «Тэхнолёгіі — абсталывааніе — якасць».

12 траўня на выставе адбудзеца конкурс зварышкай (з 9-й да 16-й гадзіні).

Пакажу ўсім чары

Да 15 траўня ў Літаратурным музеі Інкі Купалы працуе выставка твораў Беларускага саюзу майстроў народнай творчасці «Пакажу ўсім чары — чары ўсе неба, зямлі...»: саломка, дрэва, вышнанка, кераміка...

За съянчынай сну

У мастацкай галерэі «Універсітэт культуры» (Кастрычніцкая пл., 1) да 18 траўня працуе выставка «За съянчынай сну». Свае работы паказваюць пяць маладых мастакоў — Іван Руслак, Аленка Шычко, Раман Сустаў, Аленка Войчук, Максім Трылескі і іх творы кіраўнік, народны мастак Распублікі Беларусь Георгі Палапаўскі.

Хата — мой сусьвет

У музеі гісторыі беларускай літаратуры (вул. Багдановіча, 15) да 1 чэрвеня працуе выставка «Хата — мой сусьвет». Тамсама да 3 чэрвеня можна паглядзець выставу «Доўгія вёстрэ вайны».

Мара

У галерэі «Вільнюс» (Каліноўская, 55) да 22 траўня працуе выставка хывалісу «Мара» Аляксандра Марачкіна.

Выставка Куліка

У сядзібе Партыі БНФ (вул. Барвінкі, 8) працуе выставка выдатнага беларускага мастака Іягена Куліка (1938—2002).

Экспануюцца пад дваццаць графічных лістоў мастака.

Культурная спадчына Беларусі

Да 1 чэрвеня ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусь (вул. Чырвонаармейская, 9, галоўны корпус, 3, паверх) працуе выстава «Культурная спадчына Беларусі». На выставе прадстаўлены на пад 100 дакументаў, у тым ліку кніг, паштоўкі, энцыклапедыі...

СПАБОРНІЦТВЫ

Настольны тэніс

8 траўня ў Менску (вул. Сапёраў, 5) пройдзе супэrfінал каманднага чэмпіянату Рэспублікі Беларусь на настольны тэніс, 9 траўня ў Палацы тэнісу (пр. Машэрава, 63) адбудзеца перадынны турнір. Пачатак а 10-й.

ІМПРЭЗЫ

Вялікдзень і Юр'я

5 траўня ў чытальняй залі Народнага публічнага бібліятэчнага інстытута (вул. Рабкораўская, 17) адбудзеца супершоў, прысьвечаныя беларускім сялянам Вялікдзену і Юр'ю. Выступіць беларускі наў偶像, укладальніца энцыклапедычнага слоўніка «Беларуская мітальня» Лія Салавей і арт-дэко Аляксандар Шрамко. Пачатак а 17-й гадзіні.

Белдзяржфілармонія

Вялікая зала
6 (пт), 19.00 — монастырскі падэтычнага тэатру «Зыніч» «Мой маленкі прынцы».
Зала камэрнай музыки
6 (пт) — інструментальная музыка XVII стагоддзя ў выкананні саліста Сымоніфіака аркестру акадэмічнага Вялікага тэатру оперы і балету.
7 (сб) — вечар камэрнай музыки.

Адлюстраваныне першатвору

16 траўня а 19-й у Доме літаратуры адбудзеца прэзентацыя новай кнігі пісьменніка Пятрыя Васючанкі «Адлюстраваныне першатвору». Чакаючы виступы герояў літаратурнай крыткі аўтара — пісьменніку А.Арлова, З.Вішніца, А.Глебуса, Л.Дранко-Майсюка, Л.Рублескай, В.Транас, А.Федарэнкі, В.Шніпа, музычных гуртоў «Брама», «Джамбум», «Жаба ў каліні», «Васючанка будзе разважаць пра літаратурны жыцьці, дзяяцельнасць прагнозамі і прадказаніні, раскрываша літаратурную тайніць, апраўдаўшы перад пакрӯджанымі аўтарамі, страшыць і съямышыць.

ТЭАТРЫ

Опэра

5 (чц) — «Чароўная флейта». 6 (пт) — «святочны канцэрт «Памяць сарца». 14 (сб) — «Мадам Батэрфляй». 15 (нда) — «Савільскі цыркунік».

Тэатр Янкі Купалы

5 (чц) — «Памінальная маітва». 6 (чт) — «Містар ролізгерыш». 6 (пт) — «Палёты з наёмлам». 7 (сб) — «Кабала сівятош». 8 (нда) — «Трыбунал». 11 (ср) — «Адвочная песьня». 12 (чц) — «Нязвязны госьць». 13 (пт) — «Адзоль». 14 (сб) — «Валянціна». 15 (нда) — «Чорныя квадраты».

для дзяцей

15 (нда) — «Воўк-мараплавец». 15 (нда) — «Дзіні спадчыннык».

Новы драматычны тэатр

5 (чц) — «На мяціе быць». 5 (чт) — «Дзіні спадчыннык».

Тэатр-студыя кінаактора

5 (чц) — «Назаўсёды ў памяці».

Тэатр-студыя

5 (чц) — «На мяціе быць».

кінаактора

5 (чц) — «Назаўсёды ў памяці».

КЛЮБНАЕ ЖЫЦЦЁ

X-Ray (223-93-55)
6 (пт), 22.00 — La Terraza*05: Jay Hannan (Underdog, UK): адкрыццё летніх тэрас. 7 (сб), 23.00 — dj-bar.
Bronx (288-10-61, GSM «Velcom»: 103 (105)
6 (пт), 22.30 — жывая музыка. 8 (нда), 17.00 — нядзельны кінасэанс.

КІНО ў МЕНСКУ

«Аўрора» (253-33-60)
«Універсітэт» (прам'ера): 6 (пт) 16.20, 18.40, 21.00; 7, 8 (сб, нда) 13.50 (ін), 16.20, 18.40, 21.00.
«Правілы здымання: Хітчай мітад»: 6 (пт) 18.50, 21.10; 7 (сб) 14.00, 18.50, 21.10.
«Бой за ценем»: 8 (нда) 13.30, 16.00, 18.30, 20.50.
«Чырвонае неба» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі): 6 (нда) 16.30.
«Неслужбове заданне» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі): 8 (нда) 11.30.
«Берасьце» (272-87-91)
«Ад 180 і вышай»: 6 (пт) 16.30 (ін), 18.50 (ін), 21.00; 7, 8 (сб, нда) 16.30 (ін), 18.50, 21.00.
«Выбух на досьвітку» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі): 6 (пт) 12.00; 7 (сб) 14.00.
«Іх жыўні 44-га» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі): 8 (нда) 14.00.
«Дружба» (240-90-13)
«Змовы вуды***»: 6 (пт) 18.30 (ін), 20.40; 7 (сб) 17.00 (ін), 19.10, 21.00.
«Сахара» (2c): 8 (нда) 16.00 (ін), 18.20, 20.30.
«Мама, я жывы...» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі): 6 (ін) 15.00.
«Кастрычнік» (232-93-25)
«Універсітэт» (прам'ера): 6—8 (п-нда) 16.40, 21.00.
«Глыбокая пльны» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі; прэм'ера): 6—8 (п-нда) 14.50 (ін), 19.00.
«Масква» (203-14-48)
«Універсітэт» (прам'ера): 6 (пт) 16.30, 18.50, 21.10; 7, 8 (сб, нда) 14.00, 18.00, 21.00, 21.10.
«Мір» (288-22-33)
«Ад 180 і вышай»: 6—8 (п-нда) 17.00, 19.00, 21.10.
«Сахара» (2c): 6 (пт) 16.00, 18.20, 20.40; 7 (сб) 13.40 (ін), 16.00, 18.20, 20.40.
«Правілы здымання: Хітчай мітад»: 8 (нда) 16.00, 18.20, 20.40.
«Вам — заданне» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі): 8 (нда) 13.00.
«Прамога» (203-77-66)
«Ад 180 і вышай»: 6, 7 (пт, сб) 19.00, 21.00.
«Жанхін напракат»: 8 (нда) 15.00, 21.00.
«Турэцкі гамбіт»: 8 (нда) 18.50.
«Глыбокая пльны» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі; прэм'ера): 6, 7 (п-нда) 15.00, 18.00.
«Летуцьнікі***»: 8 (нда) 21.00.
«Вам — заданне» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі): 6, 7 (п-нда) 15.00, 18.00.
«Піянер» (227-64-87)
«Жанхін напракат»: 6 (пт) 18.40, 21.00; 7 (сб) 15.00, 19.00, 21.00.
«Давайце патанцуем»: 8 (нда) 19.00.
«Летуцьнікі***»: 8 (нда) 21.00.
«Вам — заданне» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі): 6, 7 (п-нда) 15.00, 18.00.
«Гонар маю» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі): 8 (нда) 15.00.
«Выбух на досьвітку» (да 60-годзьдзя Вялікай Перамогі): 8 (нда) 17.00.
«Зачараўнанія Элаз»: 8 (нда) 12.00.
«Цэнтральны» (200-34-16)
«Сахара» (2c): 6 (пт) 11.00, 13.30, 15.50, 18.30, 21.00; 7, 8 (сб, нда) 11.00 (ін), 13.30, 16.00, 18.30, 21.00.
«Шоў стагодзьдзя»

(2c) — кінафільм падоўжанай працягласці — ілготны сэанс (звычай 50% для ўсіх гледачоў).
Рэйтынгавы амбекшанані: *** — дзеці да 16 год не дапускаюцца;
**** — дарослыя з 18 год.

ГРАНДЫЁЗНАЕ МЭТАЛ-ШОУ

Закрытыя
канцэрты з саліту

metallection
fest hard-life heavy music

ASGUARD
SONCAVAROT
KAMAEDZIĆA
PARTYZONE

(міні-прэзентацыя альбому «Съмерці няма»)

IMPRUDENCE
(прэзентацыя альбому «Road to Nowhere»)

З.Б.М.Я.Я.
(прэзентацыя альбому «Усё дзеля Вас!»)

SOULSIDES

27.05 КЛІБ В. Харукі, 79
кошт квіткай: 9500 (танцпляціўка), 12 000 (2-і паверх)
Даведкі: 6490888, 7662425, 4006774 metallection.com

КІНО ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

«Аўрора»

«Шалённыя скачкі» (прам'ера): 7, 8 (сб, нда) 11.50.

«Берасьце»

«Гарфілд»: 7, 8 (сб, нда) 12.00.

«Дружба»

«Шчакунок»: 6 (пт) 12.00; 7 (сб) 11.00, 13.00.

«Алеша — Папоўч і Тугарын Зымей»: 8 (нда) 11.00, 13.00.

«Масква»

«Я — расейскі салдат» (Выходы скончаны): 7, 8 (сб, нда) 14.00.

«Шалённыя скачкі» (прам'ера): 8 (15.00).

«Перамога»

«Суперсямейка»: 7, 8 (сб, нда) 12.30.

«Піянер»

«Алеша — Папоўч і Тугарын Зымей»: 6 (пт) 11.00; 7 (сб) 11.00, 17.00.

«Пінокіо-3000»: 8 (нда) 11.00.

«Зачараўнанія Элаз»: 8 (нда) 13.00.

КІНО НА DVD

MASTER RECORDS

Цудоўны Ўлібі

Трагікамедыя, Канада, 2004, рэж. Даніэль Макайвэр

У ролі: Джэймс Эладзі, Рэбка Джэнкінс

Не востраўшы ёсьць ханхане, не разбітыя сэрцы і нат свае дзяцэствынныя змоўы...

Шоў стагодзьдзя

Сюрэралістичная камэдыя, ЗША, 2004, рэж. Лары Чарльз

У ролі: Джэф Брыдзэз, Патнэлопа Крус, Боб Дылан,

Джэксіка Ланг.

У краіне сэрцы і нат свае дзяцэствынныя змоўы...

«Татава кіно» (Андрэй Канчалоўскі, Мікіта Міхалкоў, Сяргей Бандарчук) — кіно аўтарскага

масавася, імпрэсівнага

рэжысёра.

«Сынкова кіно» (Якоў Канчалоўскі, Федэр Бандарчук, Дзяніс Еўсцігнеў)

— гэта манерны намекі на аўтарства, халоднае рамесніцтва без душы і плястыкавая, «модная» імітация жанру.

«Уцёкі» Ягора Канчалоўскага

Толькі гультай не пароўніўшыся з ягонымі «Антыкілерамі» — сапраўдныя крок на зад.

Аўтамабільныя пагоні й палёты машын — як у «Антыкілеры», камэра шмограе і дрыгасца, мантажныя заліваныя пайтэрнікі — як у «Антыкілерамі», у амэрыканскіх зону і зону — але не таму, што такая патраба, а таму што мусіць быць модны прыем.

Глямурная карынкі апэратара Антона Антонава — як у раклямі пракладак: сухая і чысьцянькая, нявесная, але ў парушеніне стылю — чорная, белая, карынкі трывізінныя. У гэтых карынкіяў заліваныя зоры, якія зімой падаюць сябе ў зімовыя галінкі.

Інтар'еры ў фільме такія ж «правільныя», якія карынкі, усе героі жывуць наядзвычай заможна і нават расейскай мэдзіястра мае дома ноўтбук (!) з доступам у сціва. Маёнасная «шуткава-насыць» — аваражковыя правілы «сынку».

У такім стырыльным асяроддзі здзіліўся сцілістычна бездакорнымі выглядамі толькі кемпавая бабулька з абрэзкамі і нафарбаваная прастылутка з заточкай.

Андрэй Расінскі

Лётас Мартынава

Дзейнасць МЗСу нагадвае адну дзіцячу гульню, дзе кіндэрам прапануецца пабудаваць з асобных напісаных на картках словаў лягічны сказ. Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Усе насы абломы ад таго, што мы фармальна, калі не абыякава, ставімся да Ягоных геніальных інструкцый. Так, днімі ён канкрэтна пропісаў, што антыбеларускія мэсідзкія лідэрў ГУУАМу траба ўспрымаць па-філізофску.

Такое ўражанье, што клеркі нашага МЗСу згадана прагону ўгугле на чулі — ці то ў іх прыступі сэнсірскай афазіі, ці то падчас трансцыдзы ўсім міністэрствам пераключліся з БТ на спадарожнікавы канал, дзе «Міля» весела аплюскуй «Парму».

Прынамсі, мяркуючы па апошніх эмэшных дакументах, анікіх змен у працы беларускага Ке д'Арсэ не назіраецца.

Дзейнасць роднага МЗСу ўсе больш нагадвае адну дзіцячу гульню, дзе

кіндэрам прапануецца пабудаваць з асобных напісаных на картках слоў лягічны сказ. Лічыцца, што падчас гульні ў дзіцячай афігіцельна разыўваеца ай-к'ю.

Падаеша, падобнай гульні забаўляюць і ў кантары Мартынава, хіба што з той розніцай, што словаў ў картках амаль не міняюцца.

Зранку дыпліматы прыходзяць на працу і складаюць ноты пратэсту шляхам ператасоўвання адзінак свайго слоўнікавага гербарыю: «двайныя стандарты», «сказонные лінзы», «тэндэнцыйны погляд», «мова піску», «траплячана правакацыя».

Як прыклад — рэакцыя на заяву грузінскага прэзыдэнта і парламенту. Як видома, каўказцы напірэдні збору пра-

зыдэнтаў ГУУАМ заявілі: «Мы лічым, што беларускі народ мае права на свабоду выбару, свабоду выказавання, свабоду слова, свабоду весьці палітычную дзеяньнісць». На гэту насы дыпліматы ху-ценцы склалі чарговую ноту пратэсту.

Чытаць як гэтак жа сумна, як глядзець двадцатую частку «Сківіц». Усё хадульна і, галоўнае, прадказальная: акула пасынедзе ўсімі, акрамя галоўнага героя.

Дарагі беларускі Мэтэрнік і Талейраны, каб не было крысізу жанру, трэба больш уважліва слыхаць роднага прэзыдэнта. Калі б вы паставіліся да слоў грузінскага лідера па-філізофску, усё выглядзелі бы ћікш.

Катэгорыя «мець», з якой так носіцца Саакашвілі, — гэта звычайні маральны ўтылітарызм, які Эрых Фром выдатна разгроміў у «Месь або існаваць».

Натуральная, адказ Мартынава павінен

быць філізофскім опусам. Напрыклад:

«Шаноўны Саакашвілі. Нас вельмі зацікаўляла пропанаванная Вамі канцепцыя модусу быцця, аднак я ідыматычныя аспекты насы цікавілі. А што калі паглядзеце на праблему выбару ў кантэксце ідзі экзистэнцыйнага і прац позынга Тамаша Аквінскага? Чакаем адказу. Ваш МЗС Р...» — і г.д.

Відноўчна, атрымашы такое мыла, віцязь у тыгравай шкуне ў наступны раз яшчэ сто разоў падумае, ці звязаныца яму са славянскім волатам.

А яшчэ лепей адказаць у фармаце японскага хайку:

Правы чалавека

Нават у жука ёсьць крылы
Месяц учаны як корак
Зь вітаннем, беларускі МЗС

Запрашаем наведаць Камянец-Падольскі і Хацін (Украіна)

13 да 16 траўня.
Вас чакае экспкурсія па гісторычнай частцы Камянця, наведанне Катэдральнага сабору і Старой крэпасці, а таксама вандруюча па Хацінскай фартыцы. Вы атрымаеце магчымасць не толькі познайміцца з гісторыяй, але і пабачыць такую цікавую звязу прыроды, як крышталёўныя пячоры, а таксама стаць ядузельнікам фестывальных шароў.

Далучайцяся да наших вандровак!
Тэлефон для дэведак: 222-46-51.

Запрашаем у падарожжа

7—10 траўня
**Львоў—Крэхіў—Жоўква—
Карпаты.**
35 зўра.
15 траўня
**Менск—Смургоні—Залесьсе—
Ашмяны—Жупраны—Гальшаны—
Баруны—Крэва—Менск.**
35 зўра.

Запрашаем у падарожжа

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991
галоўны рэдактар «Наша Ніва»:
3. Вольскі (1906), А. Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А. Луцкевіч,
У. Знамяроўскі (1920), С. Дубавец (1991—2000),
сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская
галоўны рэдактар Андрэй Дынко

нам. галоўнага рэдактара Андрэй Скурко
тэхнічны рэдактар Андрэй Чык
мастацкі рэдактар Сяргей Харэўскі
выдаць і заснавальнік Фонд выдання газэты
«Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАУ:
220050, Менск, а/с 537
Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,
8-029-707-73-29.
E-mail: nn@romedia.by
On-line: www.nn.by

на НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос
форматам А2, 6 друк. арк. Друкаваны РУП «Выдавецтва «Беларусь»
Дом друку». Менск, пр. Ф. Скарны, 79. Радзікен не насе адказы-
насці за змест рэкламных аўбестак. Кошт свабоды. Пасьведчы-
чаныя за регістрацыю горадзічных выданняў №581 ад 4 ліпеня
2002 г., выдадзены Міністэрствам інфарматыкі Рэспублікі Беларусь.
Юрдычны адрас: Менск, вул. Калектарная, 20а, д. 2а/
р. 3015212000012 Міністэрства ўнутраных спраў.
Наклад, 3437. Газета выдацьца 48 разоў на год.
Замовілі падпісаны друк 20.00.04.05.2005.
Замовілі № 2609.

Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20а/2а

ХРЫСТОС УВАСКРОС, таварышы салдаты. Велікодны стол у адной з вайсковых частак Барысава.

ЦЫТАТА

Государственное учреждение «Минское эксплуатационное управление Вооруженных Сил» проводит конкурс подрядных организаций на производство проектных и монтажных работ по установке приборов учета холодной войны.
Тел. 202-52-23, тел./факс 202-84-55.

Надрукавана ў «Белорусская военная газета» № 77 за 2005 г.